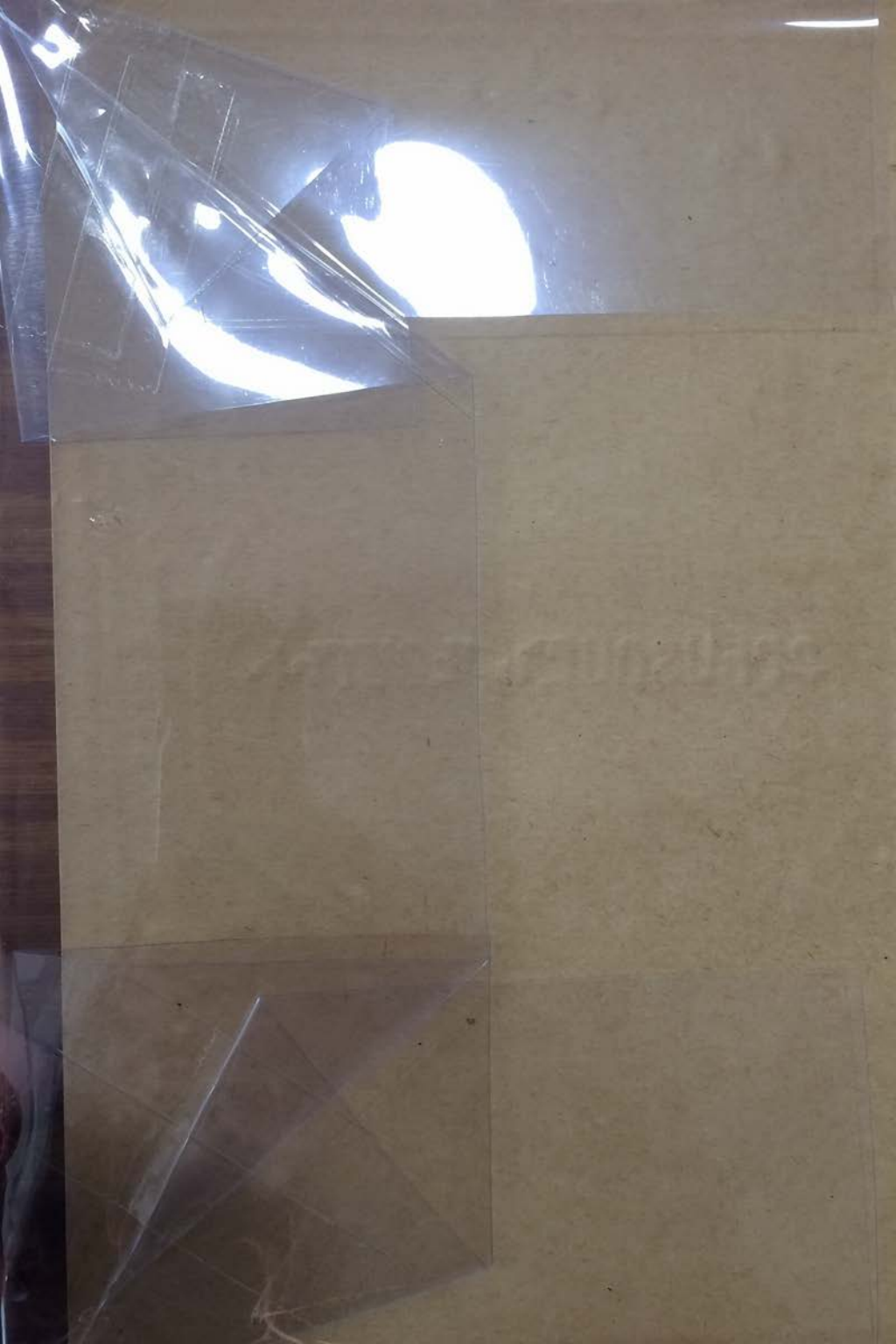

Принципиальное

Зодече

Bu eseri bana Mak-
uhi hemşire verdi

10-11-1974

Pazar. Kevor birader
den evlerine gitmişdim:

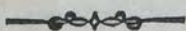
Benim Ruhani hayatım
da günden güne artıyor.
bütün meserretim bunda,
çok seviyorum. dışardaki
adam zevce buluyor, içer-
teki adam günden güne büyü-
yor. Ru'ül kudus onun her bir
kelamını en dolgun mana-
sında bana (bize) geçirir
yor.

ՔՐԻՍՏՈՍԸՆ 'ԷՕՄՐԻԻ

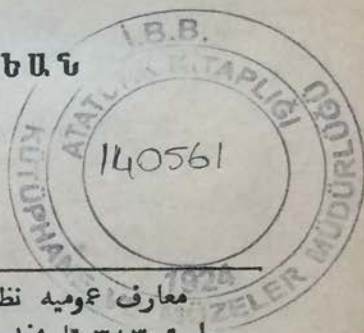
ՏԷՕՐԹ ԻՆՃԻԼՏԷՆ

ՎԱԳԸԹ ՍԸՐԱՍԸՅԼԷ ԻՃՄԱԼ

ԷՍԷՐԻ

ՓՐՕՖ. Ս. ԼԵԻՈՆԵԱՆ

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک ۲۱ شوال ۱۳۱۴ و ۱۳
مارت ۳۱۳ تاریخلی و ۳۶ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولمشدر

مصارفی آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولندرق طبع اولمشدر

ԻՍԹԱՆՊՈԼՏԱ

ՄԱԹՊԱ՛Ն Ի Ա. ՅԱԿՈՒՑ ՊՕՅԱՋԵԱՆ

1897

Մ Ո Ւ Գ Ա Տ Տ Է Մ Է

Պու քիւչիւք քիթապ ի'տատիյէ մէքթէպլէրինտէ
չօճուգլարա տէրս քիթապը օլմագ իւզրէ թէրթիպ
օլունմըչ տըր : Քրիստոս էֆէնտիմիզին 'էօմրիւ-
նիւն թարիխի թա'լիմինտէ' ինճիլին տէրս քիթա-
պը հալինտէ իսթի'մալինին էփէյի կիւճիւք հա-
սըլ էթտիյի, վէ պինա'էն 'ալէյի մէգքիւր տէրսին
չօճուգլար թարաֆընտան փէք սէվիլմէտիյի մա'-
լիւմ պիր խուսուս տըր : Տէօրթ ինճիլէրտէն
վուգու'աթը թարիխ սըրասըլէ էօյրէնմէք, 'այ-
նի վազը'անըն ֆարգըլը ինճիլէրտէ նագլ օլու-
նան ֆարգըլը գըսմլարընը պիր արայա թօփլայըպ
անը սուրէթ ի թամմէտէ նագլ էթմէք, էֆէնտի-
միզին պա'զը ուգունճա պահալարընըն մէ'ալընը
խաթրտա թուլթմագ իչիւն անլէրի իսթիսար էթ-
մէք, վէ պունա միւմասիլ խուսուսլարըն չօճուգ-
լարա չօգ գահմէթլի օլտըղը թէճրիպէ իլէ կէօ-
րիւլմիւչ տիր . իմտի պու տէրսին թա'լիմինի
խուսուսաթը մէգքիւրէճէ թէսիլ էթմէք իչիւն
պու քիթապ թասնիֆ օլունմըչ, վէ վազը'ալարըն
հիքէայէսինտէ իսթիսար խուսուսընա իթթիֆագ
էտէ պիլտիյի տէրէճէտէ ինճիլին լիսանը իսթի'մալ
օլունմըչ տըր :

Պու ճիւմլէ իլէ տէ պու քիթապ մէքթէպլէրտէ
Քրիստոս էֆէնտիմիզին 'էօմրիւնիւն թարիխինին
թէտրիսինտէ քիւլիյէն ինճիլի Շէրիֆին եէրինի

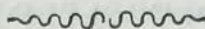
Թուժամագ իւզրէ տէյիլ, իլլա անըն միւթալա'ասընա պիր եարտըմ օլմագ իւզրէ թէրթիպ էտիլմիշ տիր : Պու քիթապտա էֆէնտիմիզին պահսլարընըն մուխ-թասար սուրէթի պիզզաթ պահսլարընըն եէրինի թուժամագ իտիյինի տէմէք հաճէթ տէյիլ տիր : Պինա"էն 'ալէյ' Գրիստոսըն 'էօմրիւնիւն թարիխի-նին տէրսինտէ շակիրտ օլ պահսլարը օգուժալը, անճագ անլէրին մէ"ալընը տօղրու պիր սուրէթտէ վէ գըսսաճա վէրէ պիլմէք իչիւն՝ պու քիթապա միւրաճա'աթ էթմէլի տիր : Քէզալիք պուրատա էֆէնտիմիզին թէմսիլլէրինին անճագ իսմլէրի վէ թա'լիմ էթտիյի մատտէլէր վէրիլմիշ օլարագ, պիթ թապի' օլ թէմսիլլէր նէ իտիյինի էօյրէնմէք իչիւն շակիրտին եինէ ինճիլէ միւրաճա'աթ էթմէսի լազըմ կէլիր : Իմտի պու քիթապ Տէօրթ ինճիլլէրտէն էֆէնտիմիզին 'էօմրիւնիւն թարիխի էօյրէնմէք էմրինէ անճագ պիր եարտըմ տըր :

Գրիստոս էֆէնտիմիզին 'էօմրիւնիւն վազը'ալա-րընը թարիխ սըրասըյլէ տիզմէք փէք միւշքիլ տիր, վէ պու սէպէպտէն պու մէս"էլէտէ քեամիլէն իթ-թիֆագ էթմիշ օլան իքի միւ"էլլիֆ սայքի պուլուն-մագ : Պու խուսուս էլպէթթէ ինճիլին գըյմէթինտէն պիր շէյ թէնզիլ էթմէզ, չիւնքի մուհիմմ օլան վու-գու'աթըն սըրասը տէյիլ, իլլա պիզզաթ վազը'ա-լար տըր : Պու քիթապտա վազը'ալար եագընլար-տա էքսէրիյէ գապուլ օլունան ուսուլ իւզրէ թէր-թիպ օլունմըշ տըր :

ՔՐԻՍՏՈՍԱԸՆ ԿՅՕՄՐԻԻՆԻԻՆ ԹԱՐԻԻԻ

ՖԻԶՐԻՍԹ

Ա. ՅԻՍՈՒՍԱԸՆ ՎԵԼԱՏԷԹ ՎԵ ՄԻԻՏՏԷԹ Ի ՄԱ՛ՍՈՒՄԻՅԷԹԻ

1. ԻԻԿԱՐԱԹ Ե ՄԵՄՈՒՅԷԹ .

Զաքարեայա, Ղուկ. 1. 5-25 :

Մարիամա, Ղուկ. 1. 26-38 :

Յովսէփէ, Մատթ. 1. 18-25 :

Մարիամըն Եղիսաբեթէ զեյարէթի, Ղուկ. 1. 39-56 :

2. ՎՊԵՆԷԿ ԵՊԵՆԷԹ ԹԵՄԵՆԷԹԻՆ ԻՅ ՅԵՄԵՆԷԹ ԵՆԷԹԻՆ ԻՅՊԵՆԷԹ .

Յովհաննէսին թէվէլլիւտիւ, Ղուկ. 1. 57-80 :

Յիսուսըն թէվէլլիւտիւ, Ղուկ. 2. 1-7 :

Բեթլէհէմի չոպանլար, Ղուկ. 2. 8-20 :

3. ՅԵՄԵՆԷԹ ԵՄՊԵՆԷԹԻՆ .

Խաթն օլունմասը, Ղուկ. 2. 21 :

Հէյքէլտէ թազտիմի, Ղուկ. 2. 22-38 :

Շարգտան կէլէն հիւքէմա, Մատթ. 2. 1-12 :

Մըսրա Ֆիրար վէ Նազարէթէ 'ալտէթ, Մատթ. 2. 13-23 :

Բ. ՅԻՍՈՒՍԱԸՆ ՍԷՊԱՎԷԹ ՎԵ ՇԵՊԱՊԷԹԻ

4. ՅԵՄԵՆԷԹ ՆԱԿԱՐԷԹԻՆ ԵՊԵՆԷԹ ԵՊԵՆԷԹ ԿՅՅԷԹ .

Սէպալէթի, Ղուկ. 2. 39, 40 :

Օն իբի եաչընտա իքէն Երուսաղէմէ կիթմէսի,
Ղուկ. 2. 41-50:

Պաղիօն սէքիզ սէնէ միւտտէթի, Ղուկ. 2. 51, 52:

Գ. ՅԻՍՈՒՍԸՆ ԽԸԶՄԵԹ Ի 'ԱԼԵՆԻՅԵՍԻՆԷ
ՄԻԻՊԱՏԵՐԷԹԻ

5. ՅԵՆՆԱՆ ԻԸՂԵՐԷՆԷ ԲՆՅԷՆԷ .

Վաֆթիզ էտիճի Յովհաննէսին խըզմէթի,
Յովհ. 1. 19-28: Մատթ. 3. 1-12: Մարկ. 1. 1-8:
Ղուկ. 3. 1-18:

Յիսուսըն վաֆթիզի, Մատթ. 3. 13-17: Մարկ. 1. 9-11:
Ղուկ. 3. 21, 22:

Զէօլտէ թէճըրիպէսի, Մատթ. 4. 1-11: Մարկ. 1. 12, 13:
Ղուկ. 4. 1-13:

6. ԻԵՐՈՍՈՒՄ ԲՆԵՔԷՆԷՆԷ ԳՆԵՆԷՅՅԱ 'ԱՎԵՐԷՆԷ .

Յովհաննէսին Յիսուս հազդընտա շէհատէթի,
Յովհ. 1. 29-34:

Յիսուսըն իրտանտա պա'զը շակիրտլէր փէյտա
էթմէսի, Յովհ. 1. 35-51:

Գալիլէայա 'ավտէթլէ իւք միւ'ճիզէսի, Յովհ. 2. 1-12:

Գ. ԵՆՀՈՒՏԻՅԵՏԷ ԻՅԱ Ի ԽԸՑՄԵԹԻ

7. ԵՐՈՍԱՊԷՏՐԷ ԻՓՊ Ի ԻԸՂԵՐԷՆԷ .

Հէյքէլի իւք տէֆ'ա թէմիզլէմէսի, Յովհ. 2. 13-22:

Նիկողեմոս իլէ գօնուշմասը, Յովհ. 2. 23-3. 21:

8. ԵՐՈՍԱՊԷՏՐԷ ԻՅՐԷՔԷՆԷՆԷ ԻՓՊ Ի ԻԸՂԵՐԷՆԷ .

Եէհուտիյէտէ վաֆթիզ էթմէսի, Յովհ. 3. 22:

'Էյնօնտա Յովհաննէսին շէհատէթի, Յովհ. 3. 23-36:

Յովհաննէսին հապս էտիլմէսի, Ղուկ. 3. 19, 20:

9. Եհնոպէյէպէն Սամարիա Ռարիէյէ յո-ճարադաւը. Ֆերիսիլէրտէն սազընարազ Եհնուտիյէյի թէրք էթմէսի, Յովհ. 4. 1-3:

Սամարիալը գարը իլէ միւքեալէմէսի, Յովհ. 4. 4-26:

Սիխար էհալիսինտէն չօգ քիմսէլէրին Յիսուսա ինանմալարը, Յովհ. 4. 27-42:

Ե. ԳԱԼԻԼԵԱՏԱ ԻՖԱ Ի ԽՐՏՄԵԹԻ

10. Կափառնայոմտա իգաֆէլէ Երշէթիէն Բէշէպ-պիսի:

Գալիլեայա 'ավտէթի, Յովհ. 4. 43-45:

Ասըլատէնին օղընա շիֆա վէրմէսի, Յովհ. 4. 46-54:

Նազարէթտէ իլք տէֆ'ա ըէտտ օլունմասը, Ղուկ. 4. 16-30:

Կափառնայոլմտա սաքին օլմասը, Մատթ. 4. 13-16:

Տէօրթ շակիրտի տա'վէթ էթմէսի, Մատթ. 4. 18-22: Մարկ. 1. 16-22: Ղուկ. 5. 1-11:

Կափառնայոլմտա միւ'ճիզէլէր իճրա էթմէսի, Մատթ. 8. 14-17: Մարկ. 1. 21-34: Ղուկ. 4. 31-41:

11. Գալիլեայա Բէպշիէ Ե պէշաթի Ելեան պերիմիսիսի:

Տօլաչըպ վա'զ էթմէսի, Մարկ. 1. 35-49: Ղուկ. 4. 42-44:

Ճիւղամարտի շիֆա վերմէսի, Մատթ. 8. 2-4.
Մարկ. 1. 40-45: Ղուկ. 5. 12-16:

12. Կաթարնայոմա՛մ յաւրեմի. (Եկհոսրի բո՛ւսա-
սընըն Յիսոսա որդրո՛ւ աբաւէնիին պաշտամասը)

Տամտան քէօթրիւմիւն էնտիրիւմէսի, Մատթ. 9. 2-8:
Մարկ. 2. 1-12: Ղուկ. 5. 17-26:

Մատթէոսըն տա՛վէթ օլունմասը, Մատթ. 9. 9-13:
Մարկ. 2. 13-17: Ղուկ. 5. 27-32:

Օրուճ հագգընտա միւպահէսէ, Մատթ. 9. 14-17:
Մարկ. 2. 18-22: Ղուկ. 5. 33-39:

13. Երոսաղէօ պայրամ կիթիոսի վէ Գալիլէայա՛մ յա-
ւրեմի. (Սեպիին հըֆըլ հաբէբնոս օիպահեոսէր)

Բեթհեզղա խասթասը, Յովհ. պապ 5:

Շակիրալէրին եօլտա սէպթ կիւնիւ պաշաղ
գօփարմալարը, Մատթ. 12. 1-8: Մարկ. 2. 23-28:
Ղուկ. 6. 1-5:

Էլի գուրումըլ ատէմէ սէպթ կիւնիւ շիֆա
վերմէսի, Մատթ. 12. 9-14: Մարկ. 3. 1-6:
Ղուկ. 6. 6-11:

14. Կաթարնայոմա՛մ յաւրեմի. (Դէլէթի-նի-նի-ն լան-
շիօ)

Յիսուսըն արտընճա չօղ ճէմա՛թըն կիթմէ-
սի, Մարկ. 3. 7-12:

Տաղա չէքիլիպ բէսուլլէրի թա՛եիինի, Մատթ. 10. 2-4:
Մարկ. 3. 13-19: Ղուկ. 6. 12-19:

Տաղտա էյլէտիյի վա՛ղ, Մատթ. 5. 6. 7 պապ-
լար: Ղուկ. 6. 20-49:

Եիւզպաշընըն գուլընա շիֆա վէրմէսի, Մատթ. 8. 5-13: Ղուկ. 7. 1-10:

15. Գալիլէաս Բեռլեր է պեշարէն եւն-ն էինճե «Ֆէրէ».

Պէրապէրինճէ կէզէնլէր, Ղուկ. 8. 1-3:

Նայինլի տուլ գարընըն օղընը իհեա էթմէսի, Ղուկ. 7. 11-17:

Վաֆթիզ էտիճի Յովհաննէսին Յիսուսա սօն սէօղլէրի, Մատթ. 11. 2-19: Ղուկ. 7. 18-35:

Յիսուսըն ֆէրիսի Սիմոնըն էվինէ տա'վէթ օլունմասը, Ղուկ. 7. 36-50:

16. Կափառնայոսա 'ալթէնլէ իըրօնլինէ պեզաճը ('ասալէնին իըրէյասը)

Քէնտինին իճրա ի միւ'ճիզէ իչիւն օլան գուլվէթի հագգընտա ֆէրիսիլէր իլէ միւպահէսէսի, Մատթ. 12. 22-45: Մարկ. 3. 20-30: Ղուկ. 11. 14-36:

Յիսուսըն հագիգի ագրապասը, Մատթ. 12. 46-50: Մարկ. 3. 31-35: Ղուկ. 8. 19-21:

Տէնիզ քէնարընտա թէմսիլլէր սէօլլէմէսի, Մատթ. 13. 1-53: Մարկ. 4. 1-34: Ղուկ. 8. 4-18:

17. Ճասարանլէր Էսիօր ճերճէսլէր պէարընա կնիսի.

Եօլտա ֆուրթունայը թէպըին էթմէսի, Մատթ. 8. 23-27: Մարկ. 4. 35-41: Ղուկ. 8. 22-25:

Օրատա մէճնուլարա շիֆա վէրմէսի, Մատթ. 8. 28-34: Մարկ. 5. 1-20: Ղուկ. 8. 26-39:

18. Կափարանայո՞՞մա շըսսա պիբ փորտէն իշնն
 Կենդեան .

Յայրոսըն գըզընը իհեա էթմէսի, վէ նէզֆ ի
 տէմէ միւպթէլա օլան դարըյա շիֆա վէրմէ-
 սի, Մատթ. 9. 18-26: Մարկ. 5. 21-43: Ղուկ.
 8. 40-56:

Իքի ա՛մա իլէ պիբ տիլսիզէ շիֆա վէրմէսի,
 Մատթ. 9. 27-34:

19. Գալիլէադա ի-շննճի- «էֆերի .

Նազարէթտէ իքինճի տէֆ՛ա րէտտ օլունմա-
 սը, Մատթ. 13. 54-58: Մարկ. 6. 1-6:

Օն իքի րէսուլլէրի այրըճա խըզմէթէ իրսալ
 էթմէսի, Մատթ. 9. 35-11. 1: Մարկ. 6. 7-13:
 Ղուկ. 9. 1-6:

Հերովզէսին Յիսուս հազզընտա գըյասը,
 Մատթ. 14. 1-12: Մարկ. 6. 14-29: Ղուկ. 9.
 7-9 :

20. Կափարանայո՞՞մա ՛ազրէնի վէ Գալիլէա իըզմէնի-
 նին պի-հրան նօգնասընա եէնիշնեան .

Բեթսայիդատա պէշ պին ատէմի իթ՛ամը,
 Մատթ. 14. 13-23: Մարկ. 6. 30-46: Ղուկ. 9.
 10-17: Յովհ. 6. 1-15:

Կափառնայու՞մա կէլիբ իքէն սու իւզէրինտէ
 եիւրիւմէսի, Մատթ. 14. 24-36: Մարկ. 6.
 47-56: Յովհ. 6. 16-21:

Սինազօզտա հայաթ էքմէյի հազզընտա պահ-
 սը, Յովհ. 6. 22-71:

Նափաք էլլէր իլէ թա՛ամ էթմէք միւպահէ-
 սէսի, Մատթ. 15. 1-20: Մարկ. 7. 1-23:

Զ. ՇԻՄԱԼԻ ՊԱՂԵՍՏԻՆ ՍԵՖԵՐԼԵՐԻ

21. Ֆինիզիա Տեգապոլիս «Եֆեսերի» .

Տիւրոս վէ Սիդոն սէմթինէ կիտիպ պիր դա-
րընըն գըզընա շիֆա վէրմէսի, Մատթ. 15.
21-28: Մարկ. 7. 24-30:

Դեկապոլիս իւզէրինաէն 'ավտէթի, Մատթ.
15. 29-31: Մարկ. 7. 31-37: Ղուկ. 12. 54-59:

22. Գալիէա Կենիզի Եանլարընդա «Էֆեսի» .

Տէօրթ պին ատէմի իթ'ամը, Մատթ. 15.
32-38: Մարկ. 8. 1-9:

Ֆէրիսիլէր իլէ Սատուգիլէրին սէմատան 'ա-
լամէթ իսթէմէլէրի, Մատթ. 15. 39-16. 12:
Մարկ. 8. 10-21:

Բէթսայիդա եագընընտա պիր ա'մայա շիֆա
վէրմէսի, Մարկ. 8. 22-26:

23. Գալաթիէի Փելեպոս «Եֆեսի» .

Պետրոսըն իման իգրարը, Մատթ. 16. 13-20:
Մարկ. 8. 27-30: Ղուկ. 9. 18-21:

Էօլտիւրիւլիւպ գըյամ էտէճէյինի Յիսուսըն
խապէր վէրմէսի, Մատթ. 16. 21-28: Մարկ.
8. 31-9. 1: Ղուկ. 9. 22-27:

Տաղտա սուրէթինին թէպէտաիւլ էթմէսի,
Մատթ. 17. 1-13: Մարկ. 9. 2-13: Ղուկ. 9.
28-36:

Մէճնուսն օղլանա շիֆա վէրմէսի, Մատթ. 17.
14-20: Մարկ. 9. 14-29: Ղուկ. 9. 37-43:

Գաթլ օլունուպ տիրիլէճէյինի թէքրար սէօյ-
լէմէսի, Մատթ. 17. 21, 22: Մարկ. 9. 30-32:
Ղուկ. 9. 44, 45:

24. Կա՛մարանայո՛ւմ 'ա՛վրէի՛ն .

Պալըզ աղզընտան փարա չըզարմասը, Մատթ. 17. 24-27:

Հիւ՛մ վէ 'աֆիվ էտիճիլիք հազգընտա նասի- հաթ, Մատթ. 18: Մարկ. 9. 33-50: Ղուկ. 9. 46-50:

Է. ԵՆՀՈՒՏԻՅԷ-ԲԵՐԻԱ. ԽԸՏՄԷԹԻ

25. Երո՛ւսաղէ՛՛՛ Խայ՛՛ Կայրա՛՛՛ն Դե՛-նասէ՛կէնէնէն շե- յարէի՛ն .

Խայմէ պայրամընա չըզմասը, Յովհ. 7. 1-52: Ջինատա թուժըլան դարը, Յովհ. 7. 53-8. 11: Իման էթմէյէն Եէհուտիլէրէ խիթապը, Յովհ. 8. 12-29:

Իման էյլէյէնլէրէ խիթապը, Յովհ. 8. 30-59: Անատան տողմա քէօրէ շիֆա վէրմէսի, Յովհ. 9: Էյի չօպան, Յովհ. 10. 1-21:

26. Գալիլէայա րե՛ծնի՛ւյ Բերիա ճիվարընա էլ րեֆ՛ա կնի՛՛՛ն .

Գալիլեատան սօն մուֆարագաթը, Ղուկ. 9. 51-62: Մատթ. 19. 1, 2: Մարկ. 10. 1:

Եէթմիլլէրին րէսալէթի վէ 'ավտէթլէրի, Ղուկ. 10. 1-24: [Մատթ. 11. 21-30:]

Էրպապը շէրի'աթտան պիրի իլէ գօնուշմասը, Ղուկ. 10. 25-37:

Մարթա իլէ Մարիամըն խանէսինէ զիյարէթի, Ղուկ. 10. 38-42:

27. Թա՛ճրիա Կայրա՛՛՛ն Երո՛ւսաղէ՛՛՛ կնի՛՛՛ն . Յովհ. 10. 22-40:

28. Բերեալաւ ի Ինճի պէշարէն «էֆերի».

- Տու'ա հագգընտա պահսը, Ղուկ. 11. 1-13:
- Տիւսիզ պիր մէճնունա շիֆա վէրմէսի, Ղուկ. 11. 14-36.
- Պիր ֆերիսի սօֆրասընտա ֆերիսիլէրէ վայ օգումասը, Ղուկ. 11. 37-54:
- Ֆերիսիլէրին մայասընտան սագընտըրմասը, Ղուկ. 12. 1-12:
- Մալփէրէսթլիքտէն սագընմաղա նասիհաթ, Ղուկ. 12. 13-59:
- Պիղատոսըն պա'զը Գալիլեալըլարը գաթլ էթմէսի, Ղուկ. 13. 1-9:
- Սէպթ կիւնիւնտէ պիր գարըյա շիֆա վէրմէսի, Ղուկ. 13. 10-24:
- Խէլաս օլանլարըն 'ատէտինին սիւ"ալ օլունմասը, Ղուկ. 13. 22-30:
- Հերովդէս 'ալէյհինտէ թագրիրի, Ղուկ. 13. 31-35:
- Պիր ֆերիսինին սօֆրասընտա պահսը, Ղուկ. 14. 1-24:
- Էփվէլ հիսապ էթմէք կէրէք իտիյի, Ղուկ. 14. 25-35:
- Իւչ պէշարէթ թէմսիլի, Ղուկ. 15:
- 'Ս.զըպէթէնտիչ օլմագ իչիւն իքի թէմսիլ, Ղուկ. 16:
- 'Ս.ֆվ էտիճի վէ իման սահիպի օլմագ իչիւն նասիհաթ, Ղուկ. 17. 1-10:
- Ղազարոսը իհեա էյլէմէսի, Յովհ. 11. 1-46:
- Էֆրայիմ շէհրինէ շէքիլմէսի, Յովհ. 11. 47-54:

29. Բերեա ինչպէն Երոստակէ «օն Էօճուուր»

Մն ճիւղամյւրլար, Ղուկ. 17. 11-19:

Իպն իւլ ինսանըն զուհուրընըն թարգը, Ղուկ. 17. 20-37:

Տու'ա հագգընտա իբի թէմսիլ, Ղուկ. 18. 1-14:
Թաթլիգ նիլամը, Մատթ. 19. 3-12: Մարկ. 10. 2-12:

Քիւչի.ք շօճուղլարը պէրէքէթլէմէսի, Մատթ. 19. 13-15: Մարկ. 10. 13-16: Ղուկ. 18. 15-17:

Չէնկին րէ'իս իլէ դօնուշմասը, Մատթ. 19. 16-
Պ. 20. 16: Մարկ. 10. 17-31: Ղուկ. 18. 18-30:

Մալպ օլունածագ իտիյինի իիպար էթմէսի,
Մատթ. 20. 17-19: Մարկ. 10. 32-34: Ղուկ. 18. 31-34:

Յակոբոս իլէ Յովհաննէսին հըրսը շանը,
Մատթ. 20. 20-28: Մարկ. 10. 35-45:

Երէքով Եանընտաքի ա'մալար, Մատթ. 20. 29-34:
Մարկ. 10. 46-52: Ղուկ. 18. 55-43:

Չսքէոսըն խանէսինէ կիթմէսի, Ղուկ. 19. 1-10:
Մընա թէմսիլի, Ղուկ. 19. 11-28:

Բեթանիատա Յիսուսը Մարիամըն մէսհ էթմէսի,
Մատթ. 26. 6-13: Մարկ. 14. 3-9: Յովհ. 11. 55-12. 11:

Ը. ԷԼԷՄԼԷՐ ՀԱՅԹԱՍԸ

30. Կերակ ինչպէն (Ծաղկազարդ)

Ալայ իլէ Երուսաղէմէ կիրմէսի, Մատթ. 21. 1-11:
Մարկ. 11. 1-11: Ղուկ. 19. 29-44: Յովհ. 12. 12-19,

31. Երեւոյնի կենտրոն .

Ինճիր աղաճընա լա'նէթ էթմէսի, Մատթ. 21. 18, 19: Մարկ. 11. 12-14:

Հէյքէլի էքինճի տէֆ'ա թէմիզէմէսի, Մատթ. 21. 12-17: Մարկ. 11. 15-19: Ղուկ. 19. 45-48:

32. Երեւոյնի կենտրոն, (Սոն Գարաթաթ կենտրոն)

Ինճիր աղաճընըն գուրումը պուլունմասը, Մատթ. 21. 20-22: Մարկ. 11. 20-23:

Յիսուսա սէլահիյէթի հազգընտա սիւ"ալ էթմէլէրի, Մատթ. 21. 23-27: Մարկ. 11. 27-33: Ղուկ. 20. 1-8:

Մէլէքիւթիւն ախէրլէրէ ինթիզալինէ տա"իր իւչ թէմսիլ, Մատթ. 21. 28-22. 14: Մարկ. 12. 1-12: Ղուկ. 20. 9-19:

Բէ"իսլէրին իւչ սիւ"ալ իլէ Յիսուսը թութմաղա չարչմալարը, Մատթ. 22. 15-40: Մարկ. 12. 13-34: Ղուկ. 20. 20-40:

Յիսուսըն տա պի'այնիհի Եհնուտիլէրէ պիր սիւ"ալը, Մատթ. 22. 41-46: Մարկ. 12. 35-37: Ղուկ. 20. 41-44:

'Իւլէմա իլէ ֆէրիսիլէր 'ալէյհինտէ պահսը, վէ անլէրտէն մուֆարաղաթը, Մատթ. 23: Մարկ. 12. 38-40: Ղուկ. 20. 45-47:

Տուլ գարընըն էքի փուլը, Մարկ. 12. 41-44: Ղուկ. 21. 1-4:

Թա"իֆէլէրին Յիսուսը արամալարը, Յովհ. 12. 20-36:

Նէհուտիւէրին Յիսուսը ընտա էթմէսի, Յովհ. 12. 37-50:

Երուսաղէմին խարապը վէ տիւնեանըն նիհա-
յէթի հազդընտա պահսը, Մատթ. 24. վէ 25:
Մարկ. 13: Ղուկ. 21. 5-38:

Յուդանըն պաշ քեահինլէր իլէ պիր անկլա-
յըշա կէլմէսի, Մատթ. 26. 1-5: Մարկ. 14.
1, 2: Ղուկ. 22. 1-6: Մատթ. 26. 14-16: Մարկ.
14. 10, 11:

33. Չորեշաբթի կէ-նի-, (Ինիբահաթ կէ-նի-).

34. Հինգշաբթի կէ-նի-, (Աւագ հինգշաբթի).

Սօն ադշամ թա'ամը, Մատթ. 26. 17-35:
Մարկ. 14. 12-31: Ղուկ. 22. 7-38: Յովհ. 13:
Քրիստոսըն վէտա' քէլամլարը, Յովհ. 14. 15.
16 պապլար:

Շակիրալէրի իչիւն տու'ասը, Յովհ. 17:

35. Ուրբաթ կէ-նի-, (Աւագ ուրբաթ).

Գեթսեմանիտէ էլէմ չէքմէսի, Մատթ. 26.
36-46: Մարկ. 14. 32-42: Ղուկ. 22. 39-46:
Յովհ. 18. 1:

Էլէ վէրիլիպ թէվգիֆ էտիլմէսի, Մատթ. 26.
47-56: Մարկ. 14. 43-52: Ղուկ. 22. 39-46:
Յովհ. 18. 2-11:

Սանհէտրիմաէ մուհաքէմէսի, Մատթ. 26.
57-27. 10: Մարկ. 14. 53-72: Ղուկ. 22. 54-71:
Յովհ. 18. 12-27:

Պիղատոսըն հուզուրընտա մուհաքէմէսի,

Մատթ. 27. 11-31: Մարկ. 15. 1-20: Ղուկ. 23. 1-25: Յովհ. 18. 28-19. 16:

Սալպ օլունմասը, Մատթ. 27. 32-56: Մարկ. 15. 21-41: Ղուկ. 23. 26-49: Յովհ. 19. 17-37:

Տէֆն օլունմասը, Մատթ. 27. 57-61: Մարկ. 15. 42-47: Ղուկ. 23. 50-56: Յովհ. 19. 38-42:

36. Շահաբ Կեհե- (Սահաբ շահաբ).

Մէզարըն պէքլէտիլմէսի, Մատթ. 27. 62-66:

Թ. ԳԸՅԱՄԸ ՎԷ 'ՈՒՐՈՒՅԸ

37. ԳԸՅՄԵ ԷԿԷՊ շահեբլէրնէ Կեօրիւնմէսի.

Գըյամը, վէ գատընլարըն գապըը զիյարէթի, Մատթ. 28. 1-4: Մարկ. 16. 1-4: Ղուկ. 24. 1-3: Յովհ. 20. 1:

Մէճտէլի Մարիամըն ըէսուլլէրին Էանընա 'ավտէթի, Յովհ. 20. 2:

Պեարոս իլէ Յովհաննէսին գապըը զիյարէթի, Ղուկ. 24. 12: Յովհ. 20. 3-10:

Մէլէքլէրին գարըլարա կէօրիւնմէսի, Մատթ. 28. 5-8: Մարկ. 16. 5-8: Ղուկ. 24. 4-8:

Յիսուսըն Մէճտէլի Մարիամա կէօրիւնմէսի, Մարկ. 16. 9-11: Յովհ. 20. 11-18:

Յիսուսըն տիկէր գարըլարա կէօրիւնմէսի, Մատթ. 28. 9, 10:

Պէքճիլէրին վէրտիյի խապէր, Մատթ. 28. 11-15: 'Էմմաուսա Էօլճըլըգ, Մարկ. 16. 12, 13: Ղուկ. 24. 13-35:

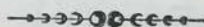
Երուսաղէմէ օն շակիրտլէրէ կէօրիւնմէսի, Մարկ. 16. 14: Ղուկ. 24. 36-43: Յովհ. 20. 26-29:

Երուսաղէմոէ օն պիրէ կէօրիւնմէսի, Յովհ. 20. 26-29:

Գալիլեա տէնիղինտէ եէտի շակիրտէ կէօրիւնմէսի, Յովհ. 21. 1-23:

Գալիլեա տաղընտա օն պիրէ կէօրիւնմէսի, Մաթ. 28. 16-20: Մարկ. 16. 15-18:

38. Պատմ. Մարկ. 16. 19, 20: Ղուկ. 24. 44-53:

ԹԱՐԻԽ ՃԷՏՎԼԷԼԻ

ՄԷՎԱՏՏ Ը ՄՈՒՀԻՄՄԷ	ՄԻՒՏՏԵԹ	ԹԱՐԻԽ	ԹԵՍՍՏԻՆՅ ԷՏԷՏ ՊԱՅՐԱՄ
Յիսուսըն թէ՛վէլլուտիւ		Դեկ. ետխօտ Յուն.	Թագտիս պայրամը
Յիսուսըն Նազարէթտէ 'էօմբիւ	30 սէնէ		
Յիսուսըն վաֆթիզի		Դեկ. ետխօտ Յուն.	Թագտիս պայրամը
Վաֆթիզի էլէ Եէհու- տիյէ խըզմէթիւնն ա- րասը	4 այ		
Եէհուտիյէ խըզմէթի- նէ պէտ'ի		Ապրիլ	Ֆըսճ պայրամը
Եէհուտիյէ խըզմէթի	8 այ		
Գալիլեա խըզմէթիւնէ պէտ'ի		Դեկտեմբեր	Թագտիս պայրամը
Գալիլեա խըզմէթի	16 այ		
Շիմալի Պաղեստին սէ- ֆէրլէրինէ միւպատէ- րէթի		Ապրիլ սօնը	Ֆըսճտան սօնկրա
Մէզգիւր սէֆէրլէրին միւտտէթի	6 այ		
Երուսաղէմ — Բերիա խըզմէթիւնէ միւպատէ- րէթի		Հոկտեմբեր սօնը	Խայմէլէր պայրամը
Երուսաղէմ — Բերիա խըզմէթի	6 այ		
Յիսուսըն սալպ օլուն- մասը		Ապրիլ	Ֆըսճ պայրամը
Գըլյամընտան 'ուրու- ճընատէք	40 կիւն		
'Ուրուճը		Մայիս	Պէնտէկոստէտէն պիւր ազ է՛վէլ
Յիսուսըն պիւթիւն 'էօմբիւ	33 1/2 սէնէ		

ՔՐԻՍՏՈՍ ԷՖԷՆՏԻՄԻՉԻՆ ՄԻԻՂԻՉԻԼԷՐԻ

Ս. ԵՂԵՆԵՂ ԿԻՐ ԻՆՏԵԼԵԿ ԳՆՏԵԿՆԵՐ ՕԼՆԵՐ

- Իքի ա՛մայա շիֆա վերմէսի, Մատթ. 9:
- Պիր տիլսիզ մէճնունա շիֆա վերմէսի, Մատթ. 9:
- Պալըզ ազզընտան փարա չըզարթարմասը, Մատթ. 17:
- Ա՛մա վէ տիլսիզ ԿԻՐ մէճնունա շիֆա վերմէսի, Մատթ. 12:
- Պիր սազըր վէ տիլսիզ ատէմէ շիֆա վերմէսի, Մարկ. 7:
- Պիր ա՛մայա շիֆա վերմէսի, Մարկ. 8:
- Տիւշմէնլէրինին արասընտան սավուչըպ կիթմէսի, Ղուկ. 4:
- Գիւլլէյէթլի պալըզ թութարմասը, Ղուկ. 5:
- Տուլ դարընըն օղընը իհեա էթմէսի, Ղուկ. 7:
- Տիլսիզ ԿԻՐ մէճնունա շիֆա վերմէսի, Ղուկ. 11:
- Պէլի պիւքիւլմիւշ դարըյա շիֆա վերմէսի, Ղուկ. 13:
- Պիր իսթիսգալըյա շիֆա վերմէսի, Ղուկ. 14:
- Օն ճիւզամլըյա շիֆա վերմէսի, Ղուկ. 17:
- Մազքոսըն դուլաղընա շիֆա վերմէսի, Ղուկ. 22:
- Սույը շէրապա թահվիլ էթմէսի, Յովհ. 2:
- Ասլզատէնին օղընա շիֆա վերմէսի, Յովհ. 4:
- Բէթհեզզա խասթասընա շիֆա վերմէսի, Յովհ. 5:
- Անատան տօղմա քէօրէ շիֆա վերմէսի, Յովհ. 9:
- Ղազարոսը իհեա էթմէսի, Յովհ. 11:
- Գիւլլէյէթլի պալըզ թութարմասը, Յովհ. 21:

Բ. Ի+Է Ինճիլարէ հոգայեկոյ օլանլար

Սիրօֆինիդ դարընըն դըղընը սաղալթմասը ,
Մատթ. 15: Մարկ. 7:

Տէօրթ պին ատէմի իթ'ամ էթմէսի , Մատթ.
15: Մարկ. 8:

Ինճիր աղաճընը գուրուլթմասը , Մատթ. 21:
Մարկ. 11:

Եիւզ պաշընըն գուլընը սաղալթմասը , Մատթ.
8: Ղուկ. 7:

Սինաղօղտարի մէճնունը սաղալթմասը , Մարկ.
1: Ղուկ. 4:

Գ. Ի-Լ Ինճիլարէ հոգայեկոյ օլանլար

Ֆուրթունայը թէսքին էթմէսի , Մատթ. 8:
Մարկ. 4: Ղուկ. 8:

Ճիննէրի տօնուղլարա սալը վէրմէսի , Մատթ.
8: Մարկ. 5: Ղուկ. 8:

Յայրոսըն դըղընը սաղալթմասը , Մատթ. 9:
Մարկ. 5: Ղուկ. 8:

Նէզֆի տէմէ միւսլթէլա օլան դարըյը սա-
ղալթմասը , Մատթ. 9: Մարկ. 5: Ղուկ. 8:

Քէօթրիւմիւ սաղալթմասը , Մատթ. 9: Մարկ.
2: Ղուկ. 5:

Ճիւզամիլըյը սաղալթմասը , Մատթ. 8: Մարկ.
1. Ղուկ. 5:

Պետրոսըն դայն վալիտէսինի սաղալթմասը ,
Մատթ. 8: Մարկ. 1: Ղուկ. 4:

Էլի գուրումըյը ատէմի սաղալթմասը , Մատթ.
12. Մարկ. 3: Ղուկ. 6:

Մէճնուն չօճուղը սաղալթմասը, Մատթ. 17:
Մարկ. 9: Ղուկ. 9:

Քէօր Պարտիմէօսա պասար վէրմէսի, Մատթ. 20:
Մարկ. 10: Ղուկ. 18:

Տէնիզ իւզէրինտէ եիւրիւմէսի, Մատթ. 14:
Մարկ. 6: Յովհ. 6:

Դ. Տէօրի Ինճիւրէ հո-գայեհո օլանլար

Պէշ պին ատէմի իթ'ամ էթմէսի, Մատթ. 14:
Մարկ. 6: Ղուկ. 9: Յովհ. 6:

Էմվաթտան գըյամը: Տէօրթ ինճիլլէրին սօնու:

ՔՐԻՍՏՈՍ ԷՖԷՆՏԻՄԻԶԻՆ ԹԷՄՍԻԼԼԷՐԻ

Ա. Անճագ պիւր Ինճիւրէ հո-գայեհո օլանլար

Տէլիճէլէր, Մատթ. 13:

Թարլատա կիզլի խազինէ, Մատթ. 13:

Էյի ինճու, Մատթ. 13:

Տէնիզէ աթըլմըշ աղ, Մատթ. 13:

Շէֆագաթսըզ գուլ, Մատթ. 18:

Պաղընա 'ամէլէ թութան ատէմ, Մատթ. 20:

Իքի օղուլ, Մատթ. 21:

Մէլիյին օղընըն տիւյիւնիւ, Մատթ. 22:

Օն պաքիրէ, Մատթ. 23:

Թալանթլար, Մատթ. 23:

Թօխումըն կէօրիւնմէզ սուրէթտէ պէօյիւմէսի,
Մարկ. 4:

Իքի պօրճլու, Ղուկ. 7:

Էյի Սամարիալը, Ղուկ. 10:

Ահմազ զէնկին, Ղուկ. 11:
 Տիւրիւնտէն էվինէ տէօնէն էֆէնտի, Ղուկ. 12:
 'Ս.գիւլ քէթխիւտա, Ղուկ. 12:
 Մէյվէ վէրմէյէն ինճիր աղաճը, Ղուկ. 13:
 Պէօլիւք զիյաֆէթ, Ղուկ. 14:
 Գարընըն տիրհէմ կիւմիւշիւ, Ղուկ. 15:
 Միւսրիֆ օղուլ, Ղուկ. 15:
 Նահազգ քէթխիւտա, Ղուկ. 16:
 Զէնկին իլէ Ղազարոս, Ղուկ. 16:
 Ֆարզընը էտէն ֆա'իտէսիզ գուլլար, Ղուկ. 17:
 Նահազգ գատը, Ղուկ. 18:
 Ֆէրիսի իլէ կէօմրիւքճիւ, Ղուկ. 18:
 Մընալար, Ղուկ. 19:

Բ. Ի+Է Ինճիլտէ Տո-գայեէր օլանլար

Գայա վէ գում իւզէրինտէ եափըրմըշ խանէ,
 Մատթ. 7: Ղուկ. 8:
 Մայա, Մատթ. 13: Ղուկ. 13:
 Ղայպ օլմուշ գօյուն, Մատթ. 18: Ղուկ. 15:

Գ. Ի-Ղ Ինճիլտէ Տո-գայեէր օլանլար

Եէնի եամա, էսքի էսվապ: Եէնի շէրապ, էս-
 քի թուլում, Մատթ. 9: Մարկ. 2: Ղուկ. 5:
 Էքինճի, Մատթ. 13: Մարկ. 4: Ղուկ. 8:
 Խարտալ տանէսի, Մատթ. 13: Մարկ. 4:
 Ղուկ. 13:
 Քէօթիւ պաղճըլար, Մատթ. 21: Մարկ. 12:
 Ղուկ. 20:

ՔՐԻՍՏՈՍԱԸՆ ԿՅՕՄՐԻԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՅԻՍՈՒՍԸՆ ՎԷԼԱՏԵԹ ՎԷ ՄԱՍՈՒՄԻՅԵԹԻ

1. Ինչպարտի ը սեփական

Զաքարեայա, Ղուկ. 1. 5-25:

Մարիամա, Ղուկ. 1. 26-38:

Յովսէփէ, Մատթ. 1. 18-25:

Մարիամըն Եղիսաբեթէ զիյարէթի, Ղուկ. 1. 39-56:

Թարիխի Մելատտան թագրիպէն ալթը սէնէ ագտէմ Բապպըն մէլէյի Երուսաղէմոէ Զաքարեա իսմինտէ պիր քեահինէ, մերգում հէյ.քէլտէ խըզմէթ էթմէքտէ իքէն՝ մէզպահըն եանընտա կէօրիւնիւպ, 'ագիրէ զէվճէսի Եղիսաբեթտէն անա պիր էրքէք չօճուգ տօղաճաղընը իխպար էյլէտի: Զաքարեա իմանսըզըզ կէօսթէրտիյինտէն, գըսմէն մերգումը թէքտիր էթմէք, վէ գըսմէն տախի վէրտիյի խապէրին սըհէթինէ պիր 'ալամէթ օլմագ իւզրէ, մէլէք անը էպքէմ էյլէտի: Զաքարեա հէյ.քէլտէն չըգտըգտա սըչարըտա պէքլէմէքտէ օլան ճէմա'աթ

անըն պիր վահի կէօրմիւշ իտիյինի անկլա-
տըլար իսէ տէ, պիթթապի՝ անըն մէ՛ալընա
վագըֆ օլամատըլար: Զաքարեա նէվպէթինի
պիթիրիպ էվինէ կիթտիքտէն սօնկրա զէվ-
ճէսի համիլէ օլուպ կէրէք քէնտիլէր վէ կէ-
րէք ագրապալարը ղիյատէսիյլէ շազ օլմաղա
պաշլատըլար:

Եղիսաբեթին համիլէլիյինին ալթընճը ա-
յընտա Գաբրիէլ մէլէք Գալիլեանըն Նազա-
րէթ շէհրինտէ Մարիամ իսմինտէ պիր պա-
քիրէյէ իրսալ օլունուպ, մէրգումէնին տախի
պիր էրքէք չօճուգ տօղուրաճաղընը քէնտինէ
իսպար էյլէտի: Մարիամ էր պիլմէզ իքէն
պու շէյ նասըլ օլա պիլիր իտիյինի սիւ՛ալ
էթտիքտէ, մէլէք մէրգումէնին “Բուհ իւլ
Գուտստան համիլէ” պուլունաճաղընը սէրա-
հէթէն պէյան էյլէտի:

Պունուն իւզէրինէ Մարիամ գալգըպ Եղի-
սաբեթի կէօրմէք իւզրէ անըն եանընա կիթ-
տի, չիւնքի Եղիսաբեթ քէնտինին խըսըմը օ-
լուպ, մէրգումէնին տախի պիր չօճուղա հա-
միլէ օլարղընը մէլէք քէնտինէ խապէր վէր-
միշ իտի: Եղիսաբեթ Մարիամը կէօրտիւյի-
կիպի, իւզէրինէ Բուհ իւլ Գուտս կէլիպ,
մէրգումէնին խէլասքեարըն վալիտէսի օլար-
ղընը անկլատը, վէ քէնտինէ զիյարէթինի
պէօյիւք պիր իմթիյազ մագամընտա գապուլ
էյլէտի: Օլ վագըթ Մարիամ տախի պէօ-
յիւք վէ զէնկին օլանկարըն պօշ պրաղըլըպ,
պու ՚ինայէթին քէնտի կիպի Փագիր վէ հա-

գիր պիր գրգա իհասան էտիլմիչ օլտրղընա տա՛իր Ալլահտա մէսրուր իտիյինի պիր նաղմէ շէքլինտէ թագրիր էյլէտի: Վէ Մարիամ Եղիսաբեթին եանընտա իւչ այ գալտը:

Մարիամ Նազարէթէ 'ավտէթինտէ համիւլէ իտիյի արթըգ թէպէյեիւն էթմէք իւզրէ օլտրղընտան, նիշանլըսը Յովսէփ անը անկլատըգտա, սալիհ պիր ատէմ օլմաղին, մէրգումէյի ըիւսփա ի 'ալէմ էթմէք իսթէմէյիպ, անճագ կիզլիճէ թաթլիգ էթմէյէ նիյէթ էթտի: Պու արատա Բապպըն մէլէյի Յովսէփէ կէօրիւնիւպ, մէս'էլէյի անա անկլատաւրագ նիյէթինի իճրատան անը մէն' էյլէտի, վէ օ Մարիամը տէրհալ քէնտի եանընա ալտը:

2. Վ.Ֆ.Ի.Է. Կ.Ի.Յ. Ե.Պ.Մ.Ն.Ե.Ն. Վ. Ե.Ս.Ս.Ս.Ս.
Ը.Է.Է.Է.Է.Է.Է.

Յովհաննէսին թէվէլլիւտիւ, Ղուկ. 1. 57-80:
Յիսուսըն թէվէլլիւտիւ, Ղուկ. 2. 1-7:
Բեթլէհէմի չօպանլար, Ղուկ. 2. 8-20:

Մարիամըն մուֆարագաթը էանասընտա Եղիսաբեթին կիւնլէրի տօլմուչ օլտրղընտան համլինի վազ' էյլէտի, վէ գօնչուլարը իլէ ագրապասը Բապպըն անլէրէ օլան պու 'ազիմ մէրհամէթինտէն տօլայը սէվինիրլէր իտի: Սէքիզինճի կիւնտէ մա'սումըն խիթանը իճրա էտիլիպ, ագրապասը անըն իամինին Զաքարեա օլմասընը արգու էթտիլէր իսէ տէ, վալիտէյնի անըն Յովհաննէս թէսմիյէ օլունա-

ճաղընը պէյան էթտիլէր : Պու արատա փէտէրի Չաքարեանն տիլի աչըլըպ Ալլահա համտ էյլէմէյէ պաչլատը , վէ Բուհ իւլ Գուտու լէ մէմլու օլարագ , Ալլահըն գատիմտէն պէրու մուգատտէս փէյղամպէրլէրինին աղըրյ լէ սէյլէտիյինի իթմամ էթմէք իւզրէ օլտըղընը՝ եա'նի իսրայէլէ խէլասը 'ազիմ իհասան էթտիյինի , վէ պու էմրտէ քէնտի մասումընն Միւթա'ալըն փէյղամպէրի թէսմիյէ օլունարագ՝ Բապպըն եօլլարընը հազըրլամագ իւզրէ անըն էօնիւնճէ կիտէճէյինի իլհամլէ իխպար էյլէտի : Վէ Յովհաննէսին թէվէլլիւտիւնէ միւթէ'ալլըգ ճիւմլէ պու խարիգ իւլ 'ատէ վուգու'աթ կէրէք քէնտիլէրին վէ կէրէք հէփ իչիտէնլէրին իւզէրինէ 'ազիմ թէ'սիր պրագտը :

Յիսուսըն թէվէլլիւտիւ զէմանը եագլաչտըգտա , թահրիր ի նուֆուս իչիւն Ավղուսթօս Գայսէրին պիր էմրի սուտուր էտէրէք , Մարիամ իլէ Յովսէփ Նազարէթի պրաղըպ Եհհուտիյէտէ վագը՝ Բեթլէհէմ տէնիլէն Գաւիթ շէհրինէ կիթտիլէր , չիւնքի մերգուման Գաւիթ նէսլինտէն վէ պէյթինտէն իտիլէր : Բեթլէհէմտէ իքէն Մարիամըն միւտտէթ ի վագ'ը համլը թէմամ օլուպ , չօճուղը տօղուրտու , վէ խանտա քէնտիլէրէ եէր օլմամագլէ եէմլիքտէ եաթըրտը : Չօճուղըն թէվէլլիւտիւ Բապպըն մէլէյի վասըթասըյլէ օլ ճիվարտա օլատա գալըպ սիւրիւլէրինի կէճէլէյին պէքլէյէն չօպանլարա թէպչիր էտիլ

տի, վէ անսրդըն մէլէք իլէ պերապեր ճիւ-
նուտը սէմավիյէնին պիր ճիւմհուրը հազըր
պուլունուպ, Ալլահա սէնա էտերէք, “էն
եիւճէլէրտէ Ալլահա համա, եէր իւղէրինտէ
սէլամէթ, ատէմլէրտէ հիւսն ի ըրզա,” տէ-
տիլէր: Մէլէքլէրին մուֆարագաթընտա չօ-
պանլար Բեթլէհէմէ կէլիպ Բապպըն մէլէյի-
նին թա՛րիֆի մուճէպինճէ չօճուղը գունտագ-
լանմը վէ եէմլիքտէ եաթար պուլարլար, վէ
անը կէօրաիւքտէն սօնկրա քէնտիլէրէ օլ
կէճէ վուգու՛ պուլան ճիւմլէ շէյլէրի էթրա-
ֆա նէշր էթտիլէր: Մարիամ տախի պու շէյ-
լէրին ճիւմլէսինի գալպինտէ թէֆէքքիւր է-
տերէք հըֆղ էտեր իտի:

3. Յիսուսըն Քրիստի ի մա՛սուֆիյէլի:

Խաթն օլունմասը, Ղուկ. 2. 21:

Հէյքէլտէ թագտիմի, Ղուկ. 2. 22-39:

Շարգտան կէլէն հիւքէմա, Մատթ. 2. 1-12:

Մըսրա ֆիրար վէ Նազարէթէ յավտէթ,
Մատթ. 2. 12-23:

Մա՛սումըն խիթանը իչիւն սէքիզ կիւն թէ-
մամ օլտրգտա, օ տահա ննա բահմինտէ
մէվճուտ օլմագտան էվվէլ մէլէք թարաֆըն-
տան թէսմիյէ օլունտըղը իւզրէ Յիսուս թէս-
միյէ օլունտը: Մարիամըն էյյամը թաթհիրի
թէմամ օլտրգտա շէրի՛աթ մուճէպինճէ Յի-
սուս հէյքէլէ կէօթիւրիւլիւպ, Բապպա թագ-
տիմ էտիլտի, վէ օրատա իսրայէլին թէսէլ-

լիսինէ մունթազըր Սիմէօն իսմինտէ սալիհ պիր իխթիյար պուլունուպ, պու ատէմ մա՛ սումը գուճաղընա ալարագ Սլլահա համտ էտիպ, “Եա Բապպ, շիմտի սէնին քէլամընա կէօրէ գուլընը սէլամէթլէ սալը վէրիրսին,” զիրա կէօզլէրիմ թա՛ իֆէլէր վէ Իսրայէլ Իշիւն հազըրլատըղըն խէլասընը կէօրտիւ տէտի, շիւնքի Բապպըն Մէսիհինի կէօրմէյինճէ էօլմէյէճէյի Բուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան քէնտինէ վահի օլունմըշ իտի :

Եիւզ եաշընը միւթէճավիզ օլուպ հիշ պիր վագըթ հէյ.քէլտէն այրըլմայան Աննա իսմինտէ պիր նէպիյէ տախի օլ սա՛ աթտա հազըր պուլունուպ, Բասպպ համտ էտէրէք Երուսաղէմտէ խէլասա մունթազըր օլանլարըն ճիւմէսինէ անըն հազըրնտա սէօյլէր իտի :

Պու արատա շարգ թարաֆընտան Երուսաղէմէ հիւքէմա կէլիպ, “Եհհուտիլէրին տօղմուշ օլան մէլիյի նէրէտէ տիր, զիրա շարգտա անըն երլտըղընը կէօրտիւք վէ անա սէճտէ գըլմաղա կէլտիք՝ տէտիլէր :” Պունուն իւզէրինէ Երուսաղէմ մէլիյի Հերովդէս վէ պիւթիւն շէհր էհայիտի միւղթարիպ օլտու, վէ մէլիք Երուսաղէմ ՚իւլէմասընը ճէմ՝ էտիպ, անլէրտէն Քրիստոսըն Բեթլէհէմտէ տօղաճաղընը թահգիզ էյլէյէրէք, շարգտան կէլմիշ օլան հիւքէմայա անը պէյան, վէ կիտիպ շօճուղը պուլտըզլարը հալտէ քէնտինէ պիւտիրմէլէրինի թէնպիհ էթտի : Հիւքէմա եինէ կէօքտէ կէօրտիւքլէրի քէվքէպին տէլալէթիյէ

չօճուղը պուլուպ անա սէճտէ վէ հէտիյէլէր
Թագտիմ էթտիլէր: Ֆագաթ րույատա վա-
հի իլէ Թէնպիհ ալտըղլարընտան Հերովդէ-
սին նէզտինէ 'ավտէթ էթմէյիպ ախէր պիր
եօլտան մէմլէքէթլէրինէ 'աղիմէթ էթտիլէր:

Հերովդէս հիւքէմա Թարաֆընտան ալտան-
մըջ օլտըղընը կէօրիւնճէ, դայէթլէ դա-
զապնաք օլտու, վէ Յիսուսը Թէլէֆ էթմէք
գաստըյլէ Բեթլէհէմ իլէ ճիվարընտա իքի
եաշընտան աշաղը ճիւմլէ չօճուղլարը գաթլ
էթտիրտի: Ֆագաթ Յովսէփ փէշինէն Ալլահ-
տան էմր ալմըջ օլարագ, Մարիամ իլէ չօ-
ճուղը ալըպ Մըսրա ֆիրար էթմիշ օլտըղըն-
տան, մա'սուճ Յիսուս հայաթտա գալտը:
Հերովդէս չօգ կէչմէզտէն վէֆաթ պիրլէ,
մէլէյին րույատա իխպարը իւղէրինէ Յովսէփ
'ա'իլէսի իլէ Եհհուտիյէյէ 'ավտէթ էյլէտի-
լաքին Արքէղայոսըն՝ փէտերի Հերովդէսին եէ-
րինէ մէլիք օլմուշ իտիյինի անկլայարագ, Եհ-
հուտիյէտէ տուրմայըպ, եինէ վահի մուճէ-
պինճէ պէլտէսի Նազարէթէ 'ավտէթ էտէրէք
օրատա իգամէթ էթտի:

մագ իւզրէ Երուսաղէմէ կէրի տէօնտիւէր,
վէ կէլիպ հէյքէլտէ անը միւպահէսէ էթ-
մէքտէ պուլարագ, վալիտէսի անա քէնտի-
լէրինի նէ՞ իչիւն պէօյլէ միւզթարիպ էթտիյի-
նի սիւ՞ալ էթտիքտէ, Յիսուս “Փէտէրիմին
պէյթինտէ պուլունմագլըղըմ՝ վաճիպ իտիյինի
պիլմէ՞զ մի իտինիզ,” տէյիւ ճէվապ վէրտի :
Պու ճիւմլէ իլէ տէ գալգըպ պէրապէրլէրինճէ
Նազարէթէ կիթտի վէ անլէրէ իթա՛աթ էտէր
իտի :

Յիսուսըն պագի օն սէքիզ սէնէսի հագ-
գընտա ինճիլտէ անճագ պու գատար մու-
հարրէր տիր քի, “Յիսուս հիքմէթ վէ գա-
մէթտէ վէ Ալլահըն վէ ինսանըն հիւսն ի նա-
զարընտա իլէրիլէմէքտէ իտի,” վէ անկլաչը-
տըղընա կէօրէ կէնճլիյինին պէօյիւք գըամը-
նը տիւկէրլիք էտէրէք կէչիւրտի :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Գ Ը Ս Մ

ՅԻՍՈՒՍԸՆ ԽԸՏՄԷԹ Ի 'ԱԼԷՆԻՅԷՍԻՆԷ
ՄԻԻՊԱՏԷՐԷԹԻ

Յ. ՅԻՍՈՒՍԸՆ Ի ԵՂԷԿԵՆԷՆԷ ԸՆՅԷՆԷ .

Վաֆթիղ էտիճի Յովհաննէսին խըղմէթի,
Մատթ. 3. 1-12: Մարկ. 1. 1-8: Ղուկ. 3.
1-18: Յովհ. 1. 19-28:

Յիսուսըն վաֆթիղի, Մատթ. 3. 13-17: Մարկ.
1. 9-11: Ղուկ. 3. 21, 22:

Զէօլտէ թէճրիպէսի, Մատթ. 4. 1-11: Մարկ.
1. 12, 13: Ղուկ. 4. 1-13:

Զաքարեանըն օղլու Յովհաննէս գատիմ իխ
պարաթ մուճէպինճէ Յիսուսըն էօնիւնտէն
անա եօլ հազըրլամագ իչիւն իրսալ օլունմըշ
պիր զաթ իտի: Պինա"էն 'ալէյհ Յիսուս օ
թուղ եաշընա վասըլ օլուպ, խըտմէթի 'ա
լէնիյէսինէ միւպատէրէթ էթմէզտէն, Յով
հաննէս իրտանըն եագընլարընտա չէօլտէ
վա'ղ էթմէյէ պաշլատը: Օ տախի փէք փէր
հիզքեար պիր քիմսէ օլարագ տէվէ թիւ
յիւնտէն լիպաս կիյէր, պէլինէ գայըշ գուշա
նըր վէ չէքիրկէլէր իլէ եապան պալը եէր իտի:
Վա'զընըն մէ"ալը պու իտի քի, պէնի իսրա
յէլ զայէթլէ ֆէսատա զարգ օլմուշ օլմաղլէ,
հէր քիմ թէվպէ էտէր իսէ եագլաշմըշ օլան

մէլէքիւթ իւս սէմավաթա դապուլ օլունա-
ճագ, թէվպէ էթմէյէնլէր իսէ, մութլագա
հէլաք օլաճագլար: Յովհաննէսին վա'ղը տինկ-
լէյէնլէր իւզէրինէ էյի թէ" սիր էթաի, վէ
թէվպէ էտէնլէրի իրտանտա վաֆթիզ էտէր
իտի: Պու սէպէպտէն Յովհաննէսէ վաֆթիզ է-
տիճի Յովհաննէս թէսմիյէ օլունտու: Յովհան-
նէս վա'ղ վէ վաֆթիզ էթաիքտէն մա'տա, մէ-
լէքիւթ իւս սէմավաթըն միւ" էսսիսի եա'նի Մէ-
սիհին խրզմէթ վէ 'ազամէթի հազզընտա տա-
խի սէօյլէյիպ, քէնտինին անըն եօլընը հազըր-
լամագ իչիւն, անճագ էօնիւնճէ կէօնտէրիլմիշ
պիր քիմսէ իտիյինէ տէ շէհատէթ էտէր իտի:

Յովհաննէս պէօյլէճէ խրզմէթ էթմէքտէ
իքէն, Յիսուս տախի վաֆթիզ օլունմագ ի-
չիւն Գալիլեատան անըն նէգտինէ կէլտի:
Յովհաննէս՝ Պէն սէնին եէտինլէ վաֆթիզ օ-
լունմագա միւհթաճ իքէն սէն պանա՞ մը կէ-
լիյօրսըն տէյէրէք անը մէն՝ էթմէք իսթէտի
իսէ տէ, Յիսուսըն՝ “Հէր հազզը պէօյլէ եէ-
րինէ կէթիրմէմիզ կէրէք տիր,” տէմէսի իւ-
զէրինէ անը պրագտը, վէ Յիսուս վաֆթիզ
օլունուպ սուտան չրզտըզտա, սէմավաթ ա-
չըլըպ, Բուհ Ուլլահ կէօյէրճին շէքլինտէ իւ-
զէրինէ նազիլ օլտու, վէ “Մէվկիւլիւ Օզլըմ
պու տրը, անտէն ըազի իմ՝ տէյիւ սէմավաթ-
տան պիր սէտա կէլտի:” Վաֆթիզ էտիճի
Յովհաննէս տախի պու շէյլէրի ըէ"յ էլ 'այն
միւշահէտէ էյլէտի:

Պու վազը'տտան սօնկրա Յիսուս Բուհըն

սէվգիյն Շէյթան թարափրնտան թէճրիպէ
օլունմագ իւզրէ չէօլէ կիթտի, վէ գըրգ կիւն
գըրգ կէճէ եէյիպ իչմէյէրէք օրատա թէճրի-
պէ օլունտու իսէ տէ, ինճիլտէ անճագ միւտ-
տէթ ի մէղքիւրէ նիհայէթինէ տօղրու իւչ
պէօյիւք թէճրիպէսի մուհարրէր տիր:

Պիրինճի, Յիսուս փէք աճըզմըչ օլտըղը հալ-
տէ, Շէյթան անա՝ “Էկէր իպնուլլահ իսէն,
էմր էթ պու թաչլար էքմէք օլտունլար՝ տէ-
տի:” “Օ տախի ճէվապէն՝ ինսան եալընըզ
էքմէքլէ եաչամագ, անճագ Ալլահըն աղզըն-
տան սատըր օլան հէր պիր քէլամլէ եաչար՝
տէյիւ եազըլմըչ տըր, տէտի:”

Իքինճի, Շէյթան անը հէյքէլին պուրճու
իւզէրինտէ տուրտըրարագ, “Էկէր իպնուլլահ
իսէն, քէնտինի աչաղըյա աթ, զիրա՝ Սէնին
հագզընտա քէնտի մէլա՝ իքէսինէ էմր էտէ-
ճէք տիր, վէ այաղընը թաչա չարփամամագ
իչիւն սէնի էլլերի իւզէրինէ դալտըրաճագ-
լար՝ տէյիւ եազըլմըչ տըր՝ տէտի:” Յիսուս ա-
նա՝ “Քէզալիք Ալլահըն օլան Րապպը թէճրիպէ
էթմէյէսին՝ տէյիւ եազըլմըչ տըր, տէտի:”

Իւչիւնճիւ, Շէյթան Յիսուսը զայէթ եիւքսէք
պիր տաղ իւզէրինէ կէօթիւրիւպ, անա տիւն-
եանըն ճիւմլէ մէմալիքի իլէ անլէրին շանընը
կէօսթէրտի, վէ “Էկէր տիւչիւպ պանա սէճտէ
գըլարսան, պունլարըն ճիւմլէսինի սանա վէ-
րիրիմ՝ տէտի:” Օլ գէման Յիսուս անա՝ “Ար-
տըմա չէքիլ, էյ Շէյթան, զիրա Ալլահըն օլան
Րապպա սէճտէ գըլասըն, վէ եալընըզ անա ի-

պատէթ էտէսին տէյիւ եազըլմըչ տըր՝ տէտի։”

Պէօյլէճէ շէյթան Յիսուսը պա՛զը զայր ի մէշրու՝ շէյլէր եափմաղա թէճըրիպէ էթտի ի֊
 սէ տէ, Յիսուս Ալլահ իլէ օլան՝ ալազասընտա
 սապիթ գատէմ տուրարագ, շէյթանա մաղ-
 լուպ օլմատը, իմտի շէյթան գաթ՝ ը իւմիտլէ
 անը թէրք էթտի, վէ իշթէ մէլէքլէր կէլիպ
 անա խըտմէթ էտէրլէր իտի։

6. *իրսան Բարեգէյն Գալիլէայա՝ ալտէնի.*

Յովհաննէսին Յիսուս հագգընտա շէհատէթի,
 Յովհ. 1. 29—34։

Յիսուսըն իրտանտա պա՛զը շակիրտլէր փէյ-
 տա էթմէսի, Յովհ. 1. 35—34։

Գալիլէայա՝ ալտէթլէ իլք միւ՛ճիգէսի, Յովհ.
 2. 1—12։

Յիսուս եինէ Բուհըն գուլվէթիյլէ շէօլտէն
 իրտանա՝ ալտէթ էյլէտի, վէ վաֆիթիզ էտի-
 ճի Յովհաննէսին փարմագ իլէ կէօսթէրէրէք
 անըն Ալլահըն Գուզուսը օլտըղընա տա՛իր իքի
 կիւն պիրպիրի արգասը սըրա իքի տէֆ՝ա շէ-
 հատէթ էթմէսի իւղէրինէ, Յովհաննէսին շա-
 կիրտլէրինտէն իքիսի եա՛նի Սիմոն Պետրոսըն
 գարնտաշը Անդրէաս վէ Զերեդէոսըն օլլը Յով-
 հաննէս Յիսուսըն արտընճա կիտիպ պիր կէճէ
 եանընտա գալարագ Անըն Քրիստոս (Մէսիհ) օլ-
 տըղընա գանի՝ օլտըլար։ Անդրէաս պիրատէրի
 Սիմոնը պուլուպ, Մէսիհի պուլմուշ իտիյինի
 խապէր վէրմէսիյլէ, մէրգուլմ տախի Յիսուսըն
 եանընա կէլիպ կէօրիւշէրէք անա շակիրտ օլտու։

Յիսուս պու արատա Գալիլեայա միւթէվէճճիճ
օլարագ, եա եօլտա վէ եա Գալիլեատա Փիլիպ-
պոսը կէօրիւպ, “Մրտըմճա կէլ” տէյիւ անը
տա՛վէթ էթմէսի իւզէրինէ, մէրգում տախի
Նաթանայելի պուլուպ, վա՛տ օլունմըչ օլան
Մէսիհի պուլմըչ իտիյինի խապէր վէրտի: Նա-
թանայել “Նազարէթտէն էյի պիր շէյին հա-
սըլ օլմասը միւմքի՞ն մի աիր,” տէյերէք ի-
նանմատը իսէ տէ, տօսթընըն իգտամըյլէ
Յիսուսըն եանընա կէլտի, վէ Յիսուս անըն
հիլէսիգ պիր ատէմ իտիյինի թափսիյէ էթ-
մէքլէ, Նաթանայել շաշըպ, “Պէնի նէ՞րէտէն
թանըյօրսըն,” տէյիւ սիւ՛ալ էթտի. Յիսուս
անա, “Փիլիպպոս սէնի շաղըրմազտան էվվէլ,
սէն ինճիր աղաճը ալթընտա իքէն, սէնի կէօր-
տիւմ,” տէտի. վէ պու փէյղամպէրանէ իխ-
պար իւզէրինէ օ տախի անա իման էյլէտի:

Պէօյլէճէ Յիսուս Գալիլեայա միւվասէլէթ
էյլէյիպ, պիր տիւյիւն միւնասէպէթիյլէ տա՛-
վէթ օլունարագ, շակիրտլէրի իլէ պիրլիքտէ
Գանա շէհրինէ կիթտի, վէ օրատա տիւյիւ-
նիւն օրթասընտա շէրապ տիւքէնմէքլէ, վա-
լիտէսի Մարիամըն քէնտինէ միւրաճա՛աթը
իւզէրինէ, սույու շէրապա թահվիլ էթտի:
Պու միւ՛ճիգէ իլէ քէնտի ճէլալինի տահա
զիյատէ իգհար վէ շակիրտլէրինին (միւ՛մին-
լէրին) իմանընը թագվիյէ էթտի: Պա՛տէհու
քէնտիսի իլէ վալիտէսի վէ դարնտաշլարը
վէ շակիրտլէրի կափառնայումա էնիպ, օրա-
տա անճագ պիր դաչ կիւն գալտըլար:

Տ Է Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Գ Ը Ս Մ

ԵՆՀՈՒՏԻՅԵ ԽԸԶՄԵԹԻ

7. Երոսադէմսի Իւրեմի.

Հէյփելի Իւք Թէմիդէմէսի, Յովհ. 2. 13-22:
Նիկողեմոս Իլէ գօնուչմասը, Յովհ. 2. 23-3. 21:

Տըսհ պայրամը հիւլուլ էթմիշ օլմասըյլէ, Յիսուս Երուսաղէմէ չըգտը, վէ հէյփելէ կիրտիքտէ օրատա չօգ ալըշ վէրիշ էտէնլէր կէօրիւպ, “Փէտէրիմին խանէսինի Թիճարէթխանէ էթմէյինիզ,” տէյրէք, անլէրի պիր գամչը Իլէ տըշարը գօվտու: Հէյփելտէ էտիլէն պու ախզ ու ի’թատան միւսթէֆիտ օլան Եէհուտի ըէ”իսլէրի պունու էթմէյէ սէլահիյէթի օլտըղընա տա”իր Յիսուստան պիր ’ալամէթ Թալէպ էթտիլէր: Յիսուս տախի անլէրէ՝ “Պու հէյփելի Եըգընըզ, վէ անը իւշ կիւնտէ իգամէ էտէրիմ,” տէտի: Եէհուտիլէր պու սէօղիւ պիթ Թապի’ լուղէվի մա’նասըյլէ ալարագ, Թէ’աճճիւպ էթտիլէր, Յիսուս իսէ մէճաղի սուրէթտէ անըն Իլէ քէնտի էօլիւմ վէ գըյամընը իմա էյլէտի, վէ պէօյլէճէ օլ սըրատա անլէրէ պիր ’ալամէթ վէրմէտի: Եինէ տէ մէզքիւր պայրամտա Երուսաղէմտէ էփէյի միւ’ճիզէլէր էտէքէք չօգ քիմսէլէր անա իման էյլէտիլէր:

Պու միւ՛մինչէրտէն պիրի Նիկողեմոս իս մինտէ պիր ըէ՛խ օլուպ, մէրգում պիր կէ՛ճէ Յիսուսըն եանընա կէլէրէք, անըն իլէ կէօ ըրւչտիւ : Պու միւսահէպէթտէ Յիսուս էվվէլա եէնի տօղուչտան պահս էյլէյիպ կէօսլթէրտի քի, մէլէքիւթ իւս սէմավաթ ըուհանի պիր հայաթ տըր, վէ ինսան ճիսմանի հայաթտա տօղուպ պէօյիւտիւյիւ կիպի հայաթ ը ըուհանիյէտէ տախի տօղար վէ պէօյիւր . վէ լաքին նէ գուվվէթլէ վէ նասըլ տօղտըղընը պիլմէզ : Նիկողեմոս պու սէօզլէրի հիչ անկլամայարագ, “Պիր ատէմ իխթիյար իքէն նա՛սըլ տօղա պիլիր . թէքրար վալիտէսինին ըահմինէ կիրիպ տօղա պիլի՞ր մի,” վէ “Պու շէյլէր նա՛սըլ օլա պիլիր,” կիպի սիւ՛ալլէր էյլէտի : Յիսուս ճէվապէն, “Սիզէ զէմինի շէյլէրի սէօյլէտիյիմտէ ինանմագսանըզ, սէմավի շէյլէրի սիզէ սէօյլէսէմ նա՛սըլ ինանաճագսընըզ,” տէտի : վէ օլ միւնասէպէթլէ Ալլահըն քէնտի իպն ի վահիտինի սէմատան զէմինէ նէ մագսէտլէ իրսալ էթմէսինտէն պահս էտիպ, մագսէտ ի մէզքիւր՝ տիւնեանըն հիւքմիւ տէյիլ, իլլա խէլասը օլտըղընը վէ Ալլահ տիւնեայա քէնտի պինիհայէ մուհապպէթինի պու եօլտա իզհար էտէր իտիյինի պէյան էյլէտի :

Պու սըրատա Յիսուսըն Երուսաղէմտէ նէ գատար գալտըղը մա՛լիւմ տէյիլ տիր, Ֆազաթ ազ պիր միւտտէթ օլտըղը միւհթէմիլ տիր, վէ պու գըսսա վագըթտա քէնտինէ խայլը

քիմսէլէրին իման էթմէսինէ բաղմէն Յիսուս պիլտի քի Երուսաղէմ քէնտինի մէվ'ուտ Մէսիհ տէյիւ գապուլ էթմէյէճէք (Յովհ. 2. 23-25): Պինսա'էն 'ալէյհ Երուսաղէմի պրաշըպ թաշրայա չըգմաղը թասմիմ էյլէտի:

8. Յէսուսըն Եհհո-դէդէ Երուսաղէմի Ռաշրապա էլէհ-է-է:

Եհհուտիյէտէ վաֆթիզ էթմէսի, Յովհ. 3. 22:
'էյնօնտա Յովհաննէսին շէհատէթի, Յովհ. 3. 23-36:

Յովհաննէսին հապս էտիլմէսի, Ղուկ. 3. 19, 20:

Յիսուս Երուսաղէմտէն չըգըպ Եհհուտիյէտէ տօլաշարագ վաֆթիզ էտէր իտի: 'Այնի վազըթտա վաֆթիզ էտիճի Յովհաննէս տախի Սալիմին գուրպինտէ 'էյնօնտա վաֆթիզ էտէր իտի: Յովհ. 4. 35տէն անկլաշըլտըղընա կէօրէ Յիսուս Եհհուտիյէտէ պու խըտմէթտէ կիւզ մէվսիմի նիհայէթլէրինէտէք տէվամ էթտի: Պու վազթըն վազը'ալարը խուսուսընտա թէֆէրրիւ'աթ եօգ տըր: Անճագ շու պիր խուսուս պէյան էտիլմիշ տիր քի, Յիսուսըն շակիրտլէրի իլէ վաֆթիզ էտէր իտիյի շայը'օլունճա, Յովհաննէսին շակիրտլէրի պունու քէնտինէ իհթիմալէն պիր նէվ' շէքվա եօլլը խապէր վէրտիլէր, վէ օ տախի ճէվապէն՝ «Պիր ատէմ քէնտինէ սէմատան վէրիլմէտիքճէ, հիչ պիր շէյ ալմաղա գատիր տէյիլ տիր: Սիզ քէնտինիզ պէնիմ հագգըմտա՝

Պէն ֆրիստոս տէյիլ իմ, անճաղ անըն էօնիւնճէ իրսալ օլունտըմ՝ տէտիյիմէ շէհատէթ էտէրսինիզ . . . Անա պէօյիւմէք, պանա իսէ քիւչիւլէք կէրէք տիր,՝ տէյերէք, Յիսուս հազգընտա պիր սօն շէհատէթ տահա էյլէտի : Պու շէհատէթտէն սօնկրա չօգ կէշմէզտէն րէ՛ իս էր րուպ՝ օլան Հերովդէս Յովհաննէսի թութուպ հապսա իլգա էյլէտի, զիրա Յովհաննէս Հերովդէսէ գարնտաշը Փիլիպպոսըն գարըսը Հերօտիա մէս՝ էլէսինտէ հազգսըզ օլտըզընը միւքէրրէրէն սէօյլէմիշ իտի : Իմտի էհալի արասընտա Յովհաննէս մա՛րիֆէթիյլէ թէվպիիս վէ րիւսվայ օլմագտան ազատ օլմագ իչիւն Հերովդէս պու թարիզի իթթիխազ էյլէտի, վէ պէօյլէճէ Յովհաննէսին խըտմէթի խիթամա կէլտի :

Գ. Յէոսուսն Եհհոպիէրէն Սամարիա Բարեհէյէ
հոֆարագալը .

Յէրիսիլէրտէն սազընարագ Եհհուտիյէյի
թէրք էթմէսի, Յովհ. 4. 1-3 :

Սամարիալը գարը իլէ միւքեալէմէսի, Յովհ.
4. 4-26 :

Սիխար էհալիսինտէն չօգ քիմսէլէրին Յիսուս
սա ինանմալարը, Յովհ. 4. 27-42 :

Յիսուս Եհհուտիյէտէ իքէն, վազըթ միւրուրիյլէ շէօհրէթ քէսպ էտէրէք, Յովհաննէստէն զիյատէ շակիրտլէր փէյտա էտիպ վաֆթիզ էթմէյէ պաշլատը : Պու խուսուս

Ֆերիսիւէրին մէսմու'ի օլտրղընը վէ իհթիմաւ
լէն անլէրի հասէտ վէ 'ատավէթէ թահրիք
էթտիյինի անկլամաղլէ Յիսուս Եէհուտիյէյի
քիւլլիյէն թէրք էտիպ Գալիլէայա կիթմէյէ
գարար վէրտի :

Օրայա կիտէր իքէն Սամարիատան կէչտիյի
էսնատէ Սիխար նամ շէհրին գուրպինտէ
Յակորըն գույուսը պաշընտա եօրղունլըղըն-
տան նաչի օթուրմագտա իտի : Պու արատա
պիր Սամարիայը գարը սու շէքմէյէ կէլտի :
Յիսուս անտէն պիր սու իսթէտիքտէ, գարը
անա՝ “Սէն Եէհուտի՝ պէն տէ Սամարիայը
պիր գարը իքէն, նա՞սըլ պէնտէն սու իսթէ-
յօրսըն՝ տէտի . զիրա Եէհուտիլէր Սամարիա-
լըլար իլէ իսթիլաթ էթմէզլէր տէտի :” Յիսուս
պու միւնասէպէթլէ քէնտինտէ պուլունան
հայաթ սույու հագգընտա մէրգումէյէ պիր
թասավվուր վէրմէք իսթէտի իսէ տէ, գարը
Յիսուսըն Ֆիքրինի անկլամատը : Իմտի Յիսուս
գարընըն Ֆիքրինի պիր պաշգա եօլ իլէ ու-
յանտըրմագ տիւշիւնիւպ, մէրգումէյէ պէշ
զէվճէ վարմըշ իտիյինի, վէ շիմտի պէրապէ-
րինճէ պուլունան քիմսէ զէվճի օլմատըղընը
պէյան էթտիքտէ, գարը՝ “էյ էֆէնտիմ, կէօ-
րիւյօրըմ քի սէն պիր փէյլամպէր սին,” տէ-
տի . վէ տէրհալ սէճտէ մահալը խուսուսըն-
տա Եէհուտիլէր իլէ Սամարիայըլար արասըն-
տաքի տա՛վայը տէր մէյան էյլէտի : Յիսուս
տախի Ալլահա սէճտէ էմրինտէ նէ Սամա-
րիայըլարըն տաղը, վէ նէ Եէհուտիլէրին Ե-

րուսաղէմի լազըմ կէլիր իտիյինի, անճադ քի Սլլահ ըուհ օլուպ անա ըուհ վէ հագիգաթ իլէ սէճտէ օլունմայը իտիյինի պէյան էյլէտի : Գարը Մէսին կէլտիյինտէ պու տա՛վալարըն ճիւմլէսինի Փասլ էտէճէք իտիյինի սէօյլէյինճէ, Յիսուս «Պէն, քի սէնին իլէ քէլամ էտիյօրըմ, օ իմ» տէտի :

Պունուն իւզէրինէ գարը տէսթիսինի պրաղըպ շէհրէ կիտէրէք էհալիյէ խապէր վէրտի, անլէր տախի կէլիպ շէհրլէրինէ տա՛վէթ էթմէլէրի իւզէրինէ՝ Յիսուս իքի կիւն եանլարընտա գալտը, վէ չօգ քիմսէլէր անա իման էթտիլէր :

ՊԷՇԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՅԻՍՈՒՍԸՆ ԳԱԼԻԼԵԱՏԱ ԻՅԱ Ի ԽԸՏՄԷԹԻ

10. Կափառնայո՛ւմա եփաֆելլէ իւրֆելլէ
Բեշէպոյե՛սի .

Գալիլեայա 'աւտէթի, Յովհ. 4. 43-45:

Ասրլզատէնին օղլընա շիֆա վէրմէսի, Յովհ. 4. 46-54:

Նազարէթտէ իլք տէֆ'ա բէտտ օլունմասը,
Ղուկ. 4. 16-30:

Կափառնայումտա սաքին օլմասը, Մատթ. 4. 13-16:

Տէօրթ շակիրտ տա'վէթ էթմէսի, Մատթ. 4. 18-22: Մարկ. 1. 16-20: Ղուկ. 5. 1-11:

Կափառնայումտա միւ'ճիզէլէր իճրա էթմէսի,
Մատթ. 8. 14-17: Մարկ. 1. 21-34: Ղուկ. 4. 31-41:

Սամարիատա իքի կիւն գալտրգտան սօնկ-
րա Յիսուս Գալիլեայա 'ազիմէթ էթտի: Պայ-
րամտա Երուսաղէմտէ իճրա էթմիշ իտիյի
միւ'ճիզէլէրի պայրամ միւնասէպէթիլէ օրա-
տա պուլունան Գալիլեայլլար կէօրմիւշ, վէ
'աւտէթլէրինտէ նազլ էթմիշ օլմալարը հա-
սէպիլէ Յիսուս Գալիլեատա օլտրզճա հիւնն ի
գապուլ պուլտու, վէ Գալիլեատա վազը' Գա-
նայա թէքրար կէլտիյինտէ կափառնայումլը

պիր ասըլգատէ կափառնայուսմա էնիպ օրատա խասթա օղլընա շիֆա վէրմէսինի անտէն րէ՛ճա էյլէտի : Յիսուս տախի , “կիթ , օղլըն հա՛յաթ պուլտու ,” տէմէսի իւզէրինէ մէրգում ինանըպ կիթտի , վէ խանէսինէ եէթիշտիյինտէ անկլատը քի Յիսուսըն թամմ օլ սէօղիւ սէօյլէտիյի վագըթտա հիւսմա չօճուղը պրագմըշ իտի : Պինա՞էն ’ալէյհ պու ասըլգատէ պիւթիւն էհլի պէյթի իլէ Յիսուսա իման էթտի :

Յիսուս նիհայէթ Նազարէթէ եէթիշիպ , սէպթ կիւնիւնտէ սինաղօղա կիրէրէք օգումաղա գալգտը , վէ անա Եսայի փէյղամպէրին քիթապը վէրիւմէքլէ , անտէն աչըպ , “Բապպըն բուհը իւզէրիմտէ տիր . չիւնքի պէնի ֆուգարայա պէշարէթի թէպշիր էթմէք իչիւն մէսհ էտիպ . . . իրսալ էյլէտի ,” քէլամընը գրա՞աթ էյլէտի : Մու՞ախխարէն քիթապը գափայըպ՝ Պու փէղամպէրլէք պու կիւն իճրա օլունմըշ տըր տէմէյէ պաշլատը : Նազարէթիլէր Յիսուսըն հէյ՞էթինէ վէ աղզընտան սատըր օլան լաթիֆ քէլամլարա փէք թէ՛աճճիւպ էթտիլէր իսէ տէ , “Պու Յօվսէփին օղլու տէյլ՞լ մի ,” տէյիւ սիւ՞ալ տախի էթմէքտէ պուլունտըլար : Յիսուս անլէրէ պիր փէյղամպէրին քէնտի վաթանընտա մագպուլ օլմատըղընը , վէ իմանսըղըղլարը սէպէպինտէն պաշգա եէրլէրտէ իճրա էթմիշ իտիյի միւ՛ճիզէլէրի անլէրին արասընտա իճրա էթմէյէճէք իտիյինի սէօյլէյինճէ , փիւր զազապ

օլտրլար, վէ Յիսուսը շէհրտէն տըշարը պիր ուշրումըն պաշընա կէօթիւրիւպ, օրատան աշաղը աթմաղա թէշէպպիւս էթտիլէր: Օ իսէ արալարընտան կէշիպ կիթտի:

Պէօյէճէ Յիսուս Նազարէթի թէրք էտիպ, կափառնայումա կիթտի, վէ օրայը քէնտինէ իգամէթկեան էյլէտի: Յիսուս էօլմէք իշիւն Երուսաղէմ թարաֆլարընա կիտէճէյի վազթա դատար խըտմէթինէ պու շէհրի մէրքէզ հալինտէ իթթիխազ էյլէտի, վէ թաշրայա հէր սէֆէրինտէն սօնկրա պու շէհրէ 'ալտէթ էտիպ, օրատա խըտմէթինէ տէվամ էտէր իտի:

Յիսուս շիմտիյէտէք վա'զ էտէրէք պիր թագըմ շակիրտլէր եա'նի քէնտինէ միւ'մինլէր փէյտա էթմէքտէ օլմուշ իսէ տէ, միւսթագպէլտէ քէնտինին մէլէքիւթիւնիւ վա'զ էթմէք իշիւն խասսէթէն ատէմլէր ինթիխապ էտիպ, անլէրի տա'իմա եանընտա պուլունտըրարագ թա'լիմ էթմէք իշինէ տահա թախսիս էթմէմիշ իտի, Փագաթ Յիսուս եէնի պիր իգամէթկեան ինթիխապ էթտիքտէն սօնկրա միւնթէխապ շակիրտլէրինի եանընա տա'վէթ էթմէնին սըրասը կէլմիշ իտիյինի տիւշիւնէրէք, քէնտի շակիրտլէրի արասընտան պա'զըլարընը պաշգա իշլէրինի թէրքլէ քէնտինէ միւլաղէմէթ էթմէք իւզրէ տա'վէթ էթտի: կափառնայում Գալիլեա տէնիզի սահիլինտէ պիր շէհր օլարագ, պիր կիւն Յիսուս անըն սահիլինտէ պիր գայըգ իշինտէ ճէմա'աթա թա'լիմ էթտիքտէն սօնկրա, գայըղըն սահի-

պի պուլունան Սիմոն Պետրոսա՝ աչըլըպ տէնիդէ աղ աթմասընը էմը էյլէտի: Մէրգում բէֆիգլէրի իլէ պիւթիւն կէճէ շալըշմըշ վէ պիր շէյ թութամամըշ իտի իսէ տէ, Յիսուսըն սէօզիւնէ իթա՛աթ էյլէտի, վէ քիւլիյէթի պալըգ չէվիրտիլէր: Պունուն իւզէրինէ Սիմոն իլէ բէֆիգլէրի Յիսուսըն հուզուրընտան խաֆվ էթմէյէ պաշլատըլար: Օ իսէ անլէրի արտընճա կէլմէյէ տա՛վէթ էթմէսիյլէ, Սիմոն Պետրոս իլէ պիրատէրի Անդրէաս վէ օրթագլարը պուլունան Զերեդէոս օղլու Յակոբոս իլէ Յովհաննէս հէր շէյի պրաղարագ անըն արտընճա կիթտիլէր:

Յիսուս պու շակիրտլէրի իլէ Կափառնայումա կէլիպ, սինաղօղա տուխուլ էտէրէք, նափաք բուհը օլան պիր ատէմէ թէսատիւֆ էյլէտի: Պու ատէմ Յիսուսըն Ալլահըն մուգատտէսի իտիյինի թանըյարագ, անըն քէնտինի պրաղըպ կէշմէսի իչիւն պաղըրմագտա իտի իսէ տէ, Յիսուս ճիննէ սիւքիւթ էտիպ անտէն չըգմասընը էմը էյլէտի, վէ տէր՛ագապ օլ ատէմ շիֆա պուլտու: Պու վագըր՛ա ճիւմլէ կէօրէնլէրին իւզէրինէ ՛ագիմ թէ՛ սիր պրաղըպ, Յիսուսըն շէօհրէթի ճիւմլէ ճիվար մահալլէրէ շայը՛ օլտու: Յիսուս սինաղօղտան Սիմոն Պետրոսըն խանէսինէ կիտիպ, օրատա գայն վալիտէսինի հիւմմատան սաղալթտը, վէ ագշամ օլտըգտա փէք շօգ ՛իլլէթիլիլէր օլ խանէյէ գօշուշուպ կէլմէքլէ, Յիսուս տախի հէր պիրինին իւզէրինէ էլլէ-

րինի գօյուպ անկէրէ շիֆա վերտի :

11. Յետո՛ւն Գալիլեայոս Բեռլիէն է պէշարէթի
իւնն պերննէն սեֆերէ .

Տօլաշըպ վա՛ղ էթմէսի, Մարկ. 1. 35—39 :
Ղուկ. 4. 42—44 :

Ճիւղամըյա շիֆա վերմէսի, Մատթ. 8. 2—4 :
Մարկ. 1. 40—45 : Ղուկ. 2. 12—16 :

Յիսուս պէօյլէճէ պիր միգտար պէշարէթի
կափառնայուժտա թէպշիր վէ շակիրտլէրինի
իմանտա թագվիյէ էթտիքտէն սօնկրա, ան-
լէրի պէրապէր այլպ, Գալիլեատա իւք պէ-
շարէթ սեֆերինի իճրա էյլէտի : Պու սեֆէ-
րինտէ Յիսուս վէք չօգ միւ՛ճիզլէլէր իճրա
էթմիշ իսէ տէ, ինճիլտէ անկէրտէն անճագ
պիր տանէսի եա՛նի պիր ճիւղամընն սա-
ղալմասը խասսէթէն նագլ էտիլմիշ տիր :

Յիսուս Գալիլեա շէհրինին պիրինտէ իքէն,
ճիւղամ իլէ տօրու պիր ատէմ անըն եանը-
նա կէլիպ, եիւզիւ գօյուն եէրէ գափանա-
րագ, “Եա՛ Բապպ, էկէր իսթէրսէն՝ պէնի
թաթհիր էթմէյէ գատիր սին,” տէյիւ եալ-
վարմաղա պաշլատը : Յիսուս տախի շէֆագաթ
էթմէքլէ էլինի ուղատըպ անա տօգունարագ՝
“Իսթէրիմ, թահիր օլ,” տէտի, վէ տէր՛ա-
գապ օլ ատէմ թահիր օլտու : Յիսուս պու
ատէմէ քիմսէյէ պիր շէյ տէմէմէսինի, ան-
ճագ քէնտիինի քեահինէ կէօսթէրէրէք շէրի-
՛աթճա վաճիպ օլանը իճրա էթմէսինի էքիտէն

Թէնպիհն էթտի իսէ տէ, օլ ատէմ չըզըպ հէր թարաֆտա ի՛լան էթմէյէ պաշլատը, վէ էօյլէ օլտու քի Յիսուս 'ալէնէն հիչ պիր շէհըրէ կիրէմէյիպ, անճագ եապան մահալլէրտէ օթուրուր, վէ հէր թարաֆտան անա կէլիրլէր իտի:

12. Կափառնայումս 'ավտէթի. (Եհնոպի
բոս"էսսընըն Յէսուս 'ասալէթիէնէն պաշլատաը.)

Տամտան քէօթրիւմիւն սարգըտըլմասը, Մատթ.

9. 2-8: Մարկ. 2. 1-12: Ղուկ. 5. 17-26:

Մատթէոսըն տա'վէթ օլունմասը, Մատթ. 9.

9-13: Մարկ. 2. 13-17: Ղուկ. 5. 27-32:

Օրուճ հագգընտա միւպահէսէ, Մատթ. 9.

14-17: Մարկ. 2. 18-22: Ղուկ. 5. 33-39:

Յիսուս շակիրտլէրի իլէ Կափառնայումս 'ավտէթ էտէրէք պիր խանէտէ սէօյլէմէքտէ, վէ խասթալարա շիֆա վէրմէքտէ իտի: Պուարատա պիր քէօթրիւմիւն սահիպլէրի գալապալըգ սէպէպինտէն Յիսուսա եագլաշամատըգլարընը կէօրէրէք, տամա չըզըպ անը տէլէրէք, քէօթրիւմիւ օրատան Յիսուսըն էօնիւնէ սարգըթտըլար, վէ Յիսուս իմանլարընա պագարագ քէօթրիւմէ, "Օղլըմ, կիւնահլարըն սանա 'աֆիլ օլունտու," տէտի: Պունուն իւզէրինէ 'իւլէմատան օրատա հագըրր պուլունանլար՝ Պու քիմնէ քիւֆր էտիյօր, Ալլահտան մա'տա կիւնահլար 'աֆիլ էթմէյէ քի՞մ գատիր տիր, տէյիւ տէրունլէ-

ըինտէ թէՖէքքիւր էթմէյէ պաշլատըլար :
Յիսուս տախի պունու ըուհընտա պիլիպ կիւ-
նահլար 'աֆվ էթմէյէ գուտրէթի վար իտի-
յինի կէօսթէրմէք իչինն քէօթրիւմէ, “Գալզ,
եաթաղընը գալըր վէ էվինէ կիթ,” տէտի,
օ տախի տէր 'ագապ գալզըպ էվինէ կիթ-
տի, վէ օրատա պուլունանլարըն ճիւմէսի
հայրան օլուպ Ալլահա համտ էթտիլէր :

Պունտան սօնկրա պիր կիւն Յիսուս կա-
փառնայում իչինտէ կէզէր իքէն, կէօմրիւք-
ճիւ Մատթէոսը կէօրիւպ անա, “Արտըմճա
կէլ” տէմէքլէ, մէրգում անըն արտընճա
կիտիպ, էվինտէ անա պիր զիյաֆէթ վէրտի :
Յիսուս կէօմրիւքճիւլէր վէ կիւնահքեարլար
իլէ պիրլիքտէ սօֆրատա օթուրուպ եէր վէ
իչէր իքէն, Ֆէրիսիլէր անը պէօյլէ էթտիյի
իչինն մու”ախէզէ էթմէյէ պաշլատըլար . Յի-
սուս տախի՝ Սաղ օլանլար տէյիլ, անճագ
'իլէթլի օլանլար հէքիմէ միւհթաճ տըր . . .
վէ պէն սալիհլէրի տէյիլ, Փագաթ կիւնահ-
քեարլարը թէվպէյէ տա'վէթ էթմէյէ կէլ-
տիմ” տէյերէք, անլէրին արաորնտա նիչինն
պուլունտըղընը պէյան էյլէտի :

Պու արատա Ֆէրիսիլէր իլէ Յովհաննէսին
շակիրտլէրինտէն պա'ղըլար Յիսուսըն եանը-
նա կէլիպ, Պիզ չօգ օրուճ թուլթտըղըմըզ
հալտէ սէնին շակիրտլէրին նի'չինն թուլթմազ-
լար տէտիլէր : Պիլա շիւպհէ պու սիւ”ալ
տախի Ֆէրիսիլէրին Յիսուսա գարշը թաշը-
տըղլարը հիսսիյաթըն պիր նէթիճէսի իտի :

Յիսուս տախի անլէրէ “Տիւրիւնճիւլէր, կիւ վէյի եանլարընտա պուլունտըգճա, օրուճ թութա պիլիւրլէր մի,” տէյիւ սիւ”ալ էթտիք տէն մա’տա, պիր քիմսէ եէնի չուգա փար չասընը էպրի էսվապա եամա գօմաղ, եախօտ եէնի շէրապը էպրի թուլումլարա գօմաղ ի տիյինի տախի տէր մէյան էտէրէք, քէնտինին թէ”սիս էթտիյի եէնի մէլէքիւթիւն շէրի’աթը Մուսէվիյէ իւզէրինէ անճագ պիր իլավէ եա իզահաթ մագամընտա օլմայաճաղընը իմա էթտի:

13. Երոսաղէօէ պայրամա կիլիսի, վէ Գալիլէայա յալիէնի. (Սէպլին ճոհաֆազասը հաֆէքնոսա ֆայահէսէլէր)

Բեթհեզդա խասթասը, Յովհ. պապ 5:
Շակիրտլէրին եօլտա սէպթ կիւնիւ պաշաղ գօփարմասը, Մատթ. 12. 1-8: Մարկ. 2. 23-28: Ղուկ. 6. 1-5:

Էլի գուրումըլ ատէմէ սէպթ կիւնիւ շիֆա վէրմէսի, Մատթ. 12. 9-14: Մարկ. 3. 1-6: Ղուկ. 6. 6-11:

Պու արատա Ֆըսհ պայրամը թէգարրուպ էթմիշ օլարագ, Յիսուս Երուսաղէմէ չըգտը, վէ օրատա իքէն Բեթհեզդա հավուզընտա օթուղ սէքիղ սէնէտէն պէրու խասթա եաթմագտա օլան պիր ատէմէ շիֆա վէրտի: Յիսուս պու շիֆա մէվհիպէսինի սէպթ կիւնիւնտէ վէրիպ, շիֆա պուլան խասթայա տախի հէման օլ կիւնտէ եաթաղընը գալտըրըպ

կիթմէսինի էմր էյլէտի : Ե՛հ հուտիլէր պու ա-
տէմնն եաթաղընը գալտորմըջ օլարագ սէպթ
կիւնիւնտէ կիթտիյինի կէօրտիւքլէրինտէ , Յի-
սուսըն էօյլէ եափմաղը էմր էյլէմիշ իտիյինի
անկլայըպ Անա 'ատապէթ էթտիլէր : Յիսուս
անլէրէ ճէվապէն՝ «Փէտէրիմ շիմտիյէտէք իշ-
լէյօր , պէն տախի իշլէյօրըմ ,» տէտի , վէ
Օղուլ օլտըղը հալտէ փէտէր քէնտինէ զա-
թընտա հայաթա մալիք օլմագ , իսթէտիյի
էմվաթը իհեա էթմէք , վէ եէվմ իւլ ախիր-
տէ էմվաթը հիւքմ էթմէք միտիլիւ իլահի սէ-
լահիյէթլէր վէրմիշ իտիյինտէն ուզունճա պահս
էյլէտի : Յիսուս պու սէօղլէրիյլէ քէնտինի
Ալլահա միւսապի գըլըյօր տէյիւ Ե՛հ հուտիլէր
տահա զիյատէ զազապնաք օլարագ , քէնտի-
նի էօլտիւրմէք գարարընա կէլտիլէր , վէ Յի-
սուս Երուսաղէմի թէրք էտէրէք Դալիլեայա
միւթէվէճճիհ օլտու :

Եօլտա իքէն սէպթ կիւնիւ էքինլէր արա-
սընտան կէչմէսի վագը՝ օլտու , վէ շակիրտ-
լէր աճըգմըջ օլմաղլէ պաշագլարը գօփարա-
րագ եէմէյէ պաշատըլար : Ֆերիսիլէր պու-
նու կէօրտիւքլէրինտէ անա՝ «Իլթէ շակիրտ-
լէրին սէպթ կիւնիւնտէ իշլէմէսի հէլալ օլ-
մայան շէյի իշլէյօրլար ,» տէտիլէր : Յիսուս
տախի Դաւիթին աճըգտըղընտա քէնտինէ
ճա՞իզ տէյիւ իքէն հուզուր էքմէքլէրինի եէ-
տիյինի , վէ եանընտա օլանլարա տախի վէր-
տիյինի , քէզալիք քեահինլէրին հէյքէլտէ
սէպթի պօղուպ սուչսըղ օլտըղլարընը զիքը

էտիպ, քէնտիսի հէյքէլտէն ա՛ղամ, հաթթա
եէվմ ի սէպթին տախի սահիպի խտիյինի պէ-
յան էտէրէք շակիրտլէրինի թէպրիյէ էթտի:

Յիսուս Գալիլեայա տախիլ օլտրգտա, պիր
շէհրտէ սէպթ կիւնիւ սինազօղա կիրտի, վէ
օրատա էլի գուրումըչ պիր ատէմ պուլու-
նարագ, Եէհուտիլէր Յիսուսը իթթիհամ էթ-
մէք իւզրէ պունա պու կիւնտէ շիֆա վէրիւ
մի տէյիւ կէօղէտիրլէր իտի: Յիսուս օլ ա-
տէմէ՝ “Գալգ օրթատա տուր,” տէտիքտէն
սօնկրա, անլէրէ խիթապէն, “Սէպթ կիւնիւն-
տէ խա՞յր իշլէմէք մի, եօզսա շէրր իշլէմէք
մի, թախլիս ինէ՞ֆս մի, եօզսա դաթլ ինէֆս
մի հէլալ տրր,” տէտի. անլէր տախի սիւ-
քիւթ էթտիլէր: Յիսուս դալպլէրինին զըլզէ-
թինէ թէ՞ Էսսիւֆ էտէրէք էթրաֆընտա օլան-
լարա զազապլա պազտրգտան սօնկրա, էլի
գուրումըչ ատէմէ՝ “Էլինի ուզաթ,” տէտի, օլ
տախի ուզաթտրգտա շիֆա պուլտու: Ֆէրիսի-
լէր պունու կէօրտիւքտէ իլզամ օլմագտան իսէ,
տէրհալ տըշարը չըգըպ, Հերօտէսիլէր իլէ
Յիսուսըն՝ յալէյհինտէ միւշապլէրէ էթտիլէր:

14. Յիսուսըն կախանայոմա՝ ալտէնլէ մե-

լէտի-նի-նի-ն իանդիօի .

Յիսուսըն արտընճա շօգ ճէմա՛աթըն տիւշմէ-
սի, Մարկ. 3. 7-12:

Տաղա շէքիլիպ ըէսուլլէրի թա՛յին էթմէսի,
Մատթ. 10. 2-4: Մարկ. 3. 13-19: Ղուկ. 6.
12-19:

Տաղտա էյլէտիյի վա՛ղ, Մատթ. 5. 6. 7:
Ղուկ. 6. 20-49:

Եիւղ պաշընըն գուլընա շիֆա վէրմէսի, Մատթ.
8. 5-13: Ղուկ. 7. 1-10:

Սէպգաթ էտէն վազը՛ատա Յիսուս ֆէրի-
սիլէրտէն այրըլըպ կափառնայումա կէլտի, վէ
Գալիլեատան, Եէհուտիյէտէն, Էտումտան,
Բէրիատան, վէ Ֆինիգիատան քէնտինին եա-
նընա իճրա էթտիյի շէյլերի իշիթմիշ օլարագ
չօգ դալապալըգ կէլմէքլէ, տէնիզ քէնարը-
նա չըգըպ անլէրի դապուլ էյլէտի: Պու ա-
րատա ճիւմլէ տէրտլի օլանլար տօգունմագ
իշիւն իւզէրինէ տիւշէրլէր իտի, վէ նափաք
րուհլարը օլանլար տախի անը կէօրտիւքտէ
այաղընա տիւշիւպ, Սէն իպնուլլահ սըն տէ-
յիւ պաղըրըրլար իտի: Գալապալըգ փէք չօգ
օլտըղընտան քէնտինի թաղեիզ էթմէսինլէր
տէյիւ Յիսուս եանընտա տա՛իմա պիր դայը-
ղըն պէքլէմէսինի շակիրտլէրինէ էմը էթտի,
վէ փէք չօգ խասթալարա վէ մէճնունլարա
շիֆա վէրիպ, քէնտինի շայը՝ էթմէմէլէրինի
անլէրէ էքիտէն թէնպիհ էթտի:

Ագչամ օլտըգտա Յիսուս տէնիզ քէնա-
րընտա եագընտա պուլունան պիր տաղա չէ-
քիլիպ, պիւթիւն կէճէյի Ալլահա ՚իպատէթ
էտէրէք կէշիրտի, վէ սապահ օլտըգտա շա-
կիրտլէրինտէն միւնասիպ սայտըղը օն իքի
քիշի եանընա չաղըրըպ անլէրի սուրէթի
րէսմիյէտէ րէսալէթէ թա՛եին էթտի: Ան-

լէրին իամլէրի պունլար տըր. Սիմոն Պետրոս իլէ գարնտաչը Անդրէաս, Զերեդէոս օղլու Յակոբոս վէ Յովհաննէս, Փիլիպպոս իլէ Բարթողիմէոս, Մատթէոս իլէ Թովմաս, Հալֆա օղլու Յակոբոս իլէ Ղայուր տէնիլէն Սիմոն, Յակոբոսըն գարնտաչը Յուդա իլէ Իսխարիօթի Յուդա :

Յիսուս 'էօմրիւնիւն էն մուհիմմ իչլէրին տէն օլան պու խըտմէթի պիթիրտիքտէն սօնկրա, աչաղը էնիպ տաղըն էթէյինատ քէնտինի պէքլէմէքտէ օլան ճէմա'աթա “Տաղտաքի վա'զ” իսմիյլէ միւսէմմա օլան մէշուր վա'զընը վէրտի : Պու վա'զընտա Յիսուս քէնտինին մէլէքիւթիւնտէ քիմլէրին միւպարէք օլտըղընը սէօյլէյէրէք, մէլէքիւթիւնիւն բուհանի թապի'աթընը իրա"է էտիպ (Մատթ. Յ. 1-12), անըն ա'զալարընըն բուհանի քէմալ իզհար էթմէք կէրէք իտիքլէրինի պէյան էյլէտի (Մատթ. Յ. 13-16), վէ անըն շէրի'աթը Մուսէվիյէնին ախլագի գըսմընա օլան 'ալագասընը կէօսթէրտիքտէն սօնկրա (Մատթ. Յ. 17-20), տէրունի վէ բուհանի օլմասը ճիհէթիյլէ Մուսէվի շէրի'աթա նէ տէրէճէ ֆա"իգ իտիյինի պէյան էթտի : Գաթլ էթմէմէք, զինա էթմէմէք, եալան եէրէ եէմին էթմէմէք, կէօզէ կէօզ վէ տիշէ տիշ էտա էթմէք վէ գօնչույը սէվիպ տիւշմէնէ պուղղ էթմէք էմրլէրիլէ քէնտինին թա'լիմլէրինի թաթպիգ էտէրէք անլէրին էֆզալիյէթիւնի իպրաղ էյլէտի (Մատթ. Յ. 16-48) : Պինա"էն 'ալէյ'

Քրիստոսըն շակիրալէրինտէ սատագա վերմէք,
տու'ա էթմէք վէ օրուճ թութմագ կիպի բու-
հանի 'ամէլէր կէօսթէրիչ իչիւն օլմայըպ,
տէրունի հայաթտան նէպ'ան էթմէլի իտիյի-
նի (Մատթ. 6. 1-18), ինսանըն 'էօմրիւնիւն
խազինէսի (ճիսմանի օլարագ) եէր իւզէրին-
տէ օլմայըպ, (բուհանի օլարագ) սէմատա օլ-
մագ կէրէք իտիյինի (Մատթ. 6. 19-24), վէ
'ատի ճիսմանի 'էօմր պիլէ Սլլահա օլան 'ա-
լագա վէ ի'թիմատ իլէ նասըլ բուհանի պիր
հէյ"էթ կիյինմէլի իտիյինի (Մատթ. 6. 25-34)
պասթ էյլէտի: Նիհայէթ բուհանի 'էօմրէ
թէ'ալլիւզ էտէն պա'զը 'ամէլի գավա'իտտէն
պահա էթտիքտէն (Մատթ. 7. 1-20) սօնկրա
Յիսուս քէնտի մէլէքիւթիւնիւն թէվապի'ինի
կէօրիւնիւր 'ամէլէրինէ կէօրէ տէյիլ, իլլա
օլ 'ամէլէրին բուհանի մա'նա վէ մուճիպլէ-
րինէ կէօրէ հիւքմ էտէճէյինի թէֆհիմ է-
տիպ, խաթմ ը քէլամ էյլէտի: Յիսուս վա'-
զընը պիթիրտիյինտէ խալգ անըն թա'լիմինէ
հայրան գալտըլար, զիրա անլէրէ 'իւլէմա
կիպի տէյիլ, իլլա հիւքիւմէթ սահիպի կիպի
թա'լիմ էտէր իտի:

Մու"ախխարէն կափառնայումա կիրտիքտէ,
պիր Բօմալը եիւզ պաչը էվինտէ խասթա
եաթմագտա օլան գուլընա շիֆա վէրմէսինի
անտէն բէճա էյլէտի, վէ Յիսուսըն թէչրիֆինէ
քէնտինին խանէսինին լայըգ օլմատըղընը
հէմ իհթիյաճ տա օլմայարագ սալթ պիր
սէօզ սէօյլէմէքլէ շիֆա վէրէ պիլիր իտիյինի

Թագրիր էթտիքտէ, Յիսուս եիւզ պաշընըն
իմանընա հայրան գալըպ, արտընճա կէլէն-
լէրէ՝ «Հագիգաթէն . . . պէնի իսրայէլտէ պի-
լէ պու գատար իման պուլմատըմ», տէտի,
վէ եիւզ պաշըյա՝ «կիթ, վէ սանա ինանտը-
ղընա կէօրէ օլսուն», տէյիպ, օլ սա՛աթ
խըտմէթքեարը շիֆա պուլտու: Եէհուտիլէրին
պէօյի.քլէրինին իմանսըղըգ վէ 'ատավէթինէ
նիսպէթէն՝ պու եիւզ պաշընըն 'աղիմ՝ իմա-
նը Յիսուսըն տիգգաթընը ճէլպ էտիպ տէտի
քի, «Շարգտան վէ զարպտան չօգ քիմնէլէր
կէլիպ, Աբրահամ վէ իսահակ վէ Յակոբ իլէ
պէրապէր մէլէքիւթ իւս սէմավաթտա սօֆ-
րատա օթուրաճագլար: Ամնա մէլէքիւթին
էվլատը խարիճի զուլմէթէ աթըլաճագ տըր.
վէ օրատա աղլայըչ վէ տիչ գըճըրտամասը
օլաճագ տըր:»

15. Գալիւլայա էփէնէ դէշարէն - էֆէրէ .

Պէրապէրինճէ կէզէնլէր, Ղուկ. 8. 1-13:

Նայինլի տուլ գարընըն օղընը իհեա էթմէ-
սի, Ղուկ. 7. 11-17:

Վաֆթիւզ էտիճի Յովհաննէսին Յիսուսա սօն
սէօղլէրի, Մատթ. 11. 2-19, Ղուկ. 7. 18-35:

Յիսուսըն ֆէրիսի Սիմոնըն էվինէ տա՛վէթ օ-
լունմասը, Ղուկ. 7. 36-50:

Պու սէֆէրինտէ Յիսուս օն իքի ըէսուլէ-
րինի պէրապէր ալտըգտան մա՛տա, քէնտի
էլէլէ շիֆայա նա՛իլ օլմուչ օլան պա՛ղը գա-

ըըլար տախի եանընտա պուլունարազ մալլէ-
րիլէ անա խըզմէթ էթմէքտէ իտիլէր: Պէօյ-
լէճէ Յիսուս շէհրտէն շէհրէ վէ քէօյտէն քէօ-
յէ կէչիպ, մէլէքիւթ Ուլլահը թէպչիր էտէր
իտի:

Նային շէհրինէ կիրէր իքէն, շէհրին գա-
փուսընա եագլաչտըգտա, պիր տուլ գարը-
նըն պիրիճիք օլլընըն էօլիւսիւ կէօթիւրիւլ-
մէքտէ իտիլինի կէօրտիւ, վէ ճէնաղէ ալա-
յընտա շէհրտէն չօգ խալզ վար իտի: Յի-
սուս տուլ գարըյը կէօրտիւյիւնտէ անա շէ-
ֆագաթ էտէրէք, “Սղլամա,” տէտի, վէ թա-
պութը տուրտըրարազ՝ “էյ նէվճիվան, սանա
գալգ տէյօրըմ” տէյինճէ, էօլիւ գալզըպ օ-
թուրտու վէ սէօյլէմէյէ պաչլատը, Յիսուս
տախի անը վալիտէսինէ թէսլիմ էթտի: Պու
միւ՛ճիզէնին խապէրի Գալիլեատան մա՛տա
պիւթիւն Եէհուտիյէյէ վէ ճիւմլէ էթրաֆ
մահալլէրէ շայը՝ օլտու:

Յովհաննէսին շակիրտլէրի պու շէյլէրի քէն-
տինէ նագլ էթտիքլէրինտէ, Յովհաննէս Յի-
սուսա շակիրտլէրինտէն իքի քիչի կէօնտէրիպ՝
“Օլ կէլէճէք քիմսէ սէ՞ն մի սին, եօգսա տի-
կէր պիր քիմսէյէ՞ մի մունթագըր օլալըմ,”
տէյիւ սի՛ալ էյլէտի: Յիսուս պու քիմսէլէ-
րին հուզուրընտա հէման օլ սա՛աթտա նիչէ
քիմսէլէրի մարազլարը իլէ տէրտլէրինտէն,
վէ շէրիր ըուհլարտան խէլաս էտիպ, չօգ
ա՛մալարա պասար իհսան էթտիքտէն սօնկրա
անլէրէ տէտի քի, “Կիտիպ կէօրտիւյիւնիւզ

վէ իշխութիւննիդ շէյլերի Յովհաննէսէ նազլ
էտիննիդ. . . . Պէնիմ հազգըմտա սիւրչմէյէն
նէ՛ միւպարէք տիր։”

Յովհաննէսին շակիրտլէրի կիտինճէ, Յիսուս
խալզա Յովհաննէս հազգըմտա իրատընութգ
էտիպ, անըն՝ Սհտը՝ Սթիգ փէյղամպերլէրի
իշինտէ էն պէօյիւյիւ օլտըղընը, վէ կէլէճէք
օլան Եղիա օ իտիյինի թագրիը էթտի, ան-
ճագ պունուն իլէ պերապէր մէլէքիւթ Ուլ-
լահտա եա՛նի Գրիստոսա թապի՝ օլուպ ար-
տընճա կիտէն շակիրտլէրին արասընտա էն
քիւշիւյիւ անտէն պէօյիւք օլտըղընը տա պէ-
յան էյլէտի, Պունու իշխութիւքտէ Յովհաննէ-
սին եէտիյլէ վաֆթիդ օլունմըշ քիմսէլէր սէ-
վինտիլէր, լաքին Ֆէրիսիլէր իլէ էրպապը շէ-
րի՛աթտան օլանլար եիւրէքլէրինի գաթըլաշ-
տըրտըլար։ Յիսուս պու սօնկրաքիլէրէ խի-
թապէն տէտի քի, “Յովհաննէս կէլտի, նէ
եէր՝ նէ իչէր, վէ՛ Սնտէ ճինն վար տէրլէր.
Իպն իւլ ինսան կէլտի, հէմ եէր հէմ իչէր,
վէ՛ իշթէ պօղազընա թապի՛ վէ մէյիսօր պիը
ատէմ, կէօմըիւքճիւլէրին վէ կիւնահքեարլա-
րըն տօսթը տըր տէրլէր. ֆագաթ հիքմէթ
քէնտի էվլատը թարաֆընտան թաստիդ օ-
լունտու։”

Պու սէֆէրինտէ Սիմոն իամինտէ պիը ֆէ-
րիսի Յիսուսը սօֆրայա տա՛վէթ էյլէտի, վէ
օրատա իքէն պիը կիւնահքեար գարը կէլիպ
աղլայարագ Յիսուսըն այագլարընը կէօղ եաշ-
լարըյլէ ըսլաթմաղա, սաչլարըյլէ սիլիպ էօփ-

մէյէ վէ խօշ ըա՛րիհալը եաղլէ եաղլամաղա պաշլատը : Յիսուսըն պունա ի՛թիրազ էթմէ մէսինտէն ֆէրիսի զանն էթտի քի Յիսուս մերգումէնին նիճէ պիրի օլտըղընը պիլմէտի, ֆազաթ Յիսուս՝ իքի պօրճլու թէմսիլիյէ չօգ կիւնահքեար օլանա՝ աֆիլ էթմէյէ քէնտինին տահա զիյատէ արգուլը իտիյինի պէյան էտիպ, գարըյա չօգ օլան կիւնահլարընըն՝ աֆիլ օլունմը իտիյինի միւթտէ էյլէտի : Պունուն իւզէրինէ սօֆրատա պէրապէր օթուրանլար “կիւնահլար տախի՝ աֆիլ էտէն պու քի՛մ տիր” տէյիւ սէօյլէնմէյէ պաշլատըլար, Յիսուս իսէ գարըյա՝ “իմանըն սէնի խէլաս էթտի, սէլամէթլէ կիթ,” տէտի :

16. *Կափառնայումա՝ ալբեթի . (Յիսուս գարը
'առալէթի՝ եղտեարը) .*

Քէնտինին միւ՛ճիզէ գուվլէթի խուսուսընտա ֆէրիսիլէր իլէ միւպահէսէսի, Մատթ. 12. 22-43 : Մարկ. 3. 20-30 : Ղուկ. 11. 14-36 : Յիսուսըն հագիգի ագրապասը, Մատթ. 12. 46-50 : Մարկ. 3. 31-35 : Ղուկ. 8. 19-21 : Տէնիզ քէնարընտա թէմսիլէր սէօյլէմէսի, Մատթ. 13. 1-53 : Մարկ. 4. 1-35 : Ղուկ. 8. 4-18 :

Յիսուս թէքրար կափառնայումա կէլտիքտէ, խալգ օլ տէրէճէ ճէմ՝ օլտու քի էքմէք եէմէյէ պիլէ վագըթլարը եօգ իտի : Ագրապասը խալգ արասընտա օլան պու հէյէճանը

իշիթտիքտէ , անը թութմաղա չըգտըլար , զի-
րա 'ազընա խալէլ կէլմիշ օլտըղընը զանն
էթտիլէր : Պու արատա Յիսուս պա'զը մէճ-
նունլարա շիֆա վէրտի , շէօյլէ քի ճիւմէ
խալգ հայրան օլուպ 'Սճէպա իպնի Դաւիթ
պո'ւ մը տըր' տէրլէր իտի : Սմմա Երուսա-
ղէմտէն կէլմիշ օլան 'իւլէմա , "Պու քիմնէ
ճիւննլէրի անճագ ճիւննլէրին րէ'իսի Պա'ալգէ-
պուլ վասըթասըյլէ չըգարըյօր" տէտիլէր :
Յիսուս պունու անկլատըգտա տէտի քի ,
"Քէնտի 'ալէյհիննէ մուխալէֆէթ իւզրէ օլան
հէր հիւքիւմէթ խարապ օլուր : " Էյէր Շէյ-
թան շէյթանը չըգարըրսա տէմէք տիր քի
քէնտի 'ալէյհինտէ մուխալէֆէթտէ օլտըղըն-
տան , անըն հիւքիւմէթի խարապ օլմուշ օլ-
մալը տըր , հալ պու քի պու մէճնունլար ա-
նըն 'աքսինէ շէհատէթ էտէրլէր : Հէմ էկէր
պէն ճիւննլէրի Պա'ալգէպուլ վասըթասըյլէ
չըգարըր իսէմ , եա սիզին օղուլարընըզ քի-
մի'ն վասըթասըյլէ չըգարըրլար : Քէնտինիզի
ալտաթմայընըզ , պիր ատէմ պիր գուվլէթի
ատէմին խանէսինէ կիրիպ եաղմա էտէր իսէ ,
էվվէլա օլ ատէմի պաղլամըշ օլմագ կէրէք
տիր : Պէն ճիւննլէրի Բուհուլլահըն գուվլէթի
վասըթասըյլէ չըգարըյօրըմ վէ մէլէքիւթ
Ուլլահ սիզէ վասըլ օլմուշ տըր : Հէր կիւնահ
վէ քիւֆր ատէմլէրէ 'աֆվ օլունուր , Փագաթ
Բուհա օլան քիւֆր ատէմլէրէ 'աֆվ օլուն-
մագ : Էյ էնկէրէք նէսլի , սիզ գալպէն քէօ-
թիւ իքէն նէ' իշիւն խարիճէն էյիլիք թաս-

լայօրսընըզ։ Եա աղաճը էյի՝ վէ մէյվէսինի էյի էտինիզ, վէ եա աղաճը ֆէնա վէ մէյ-վէսինի ֆէնա էտինիզ, զիրա աղաճ մէյվէ-սինտէն թանըլըր։

Յիսուս պու շէյլէրի սէօյլէմէքտէ իքէն վա-լիտէսի իլէ պիրատէրլէրի քէնտի իլէ կէօ-րիւշմէք իսթէյէրէք պուլունտըղը էվին գա-փուսընա կէլիպ, իշէրիյէ խապէր կէօնտէր-տիլէր։ Օլ տախի խապէր կէթիրէնէ ճէվա-պէն՝ “վալիտէմ քի՛մ տիր, վէ պիրատէրլէ-րիմ քիմլէ՞ր տիր,” վէ էլինի շակիրտլէրինէ տօղրու ուղատըպ՝ “իշթէ վալիտէմ վէ պի-րատէրլէրիմ, զիրա հէր քիմ սէմավաթտա օլան փէտէրիմին իրատէթինի իճրա էտէր ի-սէ, պիրատէրիմ վէ հէմշիրէմ վէ վալիտէմ օ տըր,” տէտի։

Յիսուս պու շէյլէրտէն սօնկրա օլ խանէ-տէն չըգըպ, տէնիզ քէնարընտա օթուրտու, վէ եանընա խայլի ճէմա՛աթ կէլտիքտէ, գա-յըղա կիրիպ անլէրէ թա՛լիմ էթմէյէ պաշ-լատը։ Պու վաղըթլարտան պաշլայարագ Յի-սուսըն ուսուլը թա՛լիմինտէ պիր պէլլի թէ-պէտտիւլ օլտու, եա՛նի խալգա տահա զի-յատէ թէմսիլլէրլէ սէօյլէմէյէ պաշլատը։ Յի-սուսըն շակիրտլէրի պու թէպէտտիւլիւ միւ-շահէտէ էտէրէք, էվէ կէրի տէօնտիւքլէրին-տէ, անա՛ ՚նէ՞ իչիւն թէմսիլլէրլէ սէօյլէյօր-սըն, տէյիւ սիւ՛ալ էթտիլէր։ Յիսուս ճէվա-պընտա թէմսիլլէր պիր թարաֆտան հագի-գաթա թալիպ օլանլարը թէնվիր էթտիյի

կիպի, տիկէր Թարաֆտան տա հագիգաթա
'ատավէթ էտէնլէրի ճէհալէթ վէ զուլմէթ
տէ պրաղըր իտիյինի, վէ քիմին վար իսէ
անա վէրիլէճէք, ամմա քիմին եօգ իսէ է
լինտէ օլանըն պիլէ անտէն ալընաճագ օլտը
ղընը պէյան էյլէտի :

Մատթէօսըն պէյան էյլէտիյի իւզրէ Յի
սուս պու կիւն տէնիզ քէնարընտա խալգա
եէտի Թէմսիլ սէօյլէտի : էքինճի Թէմսիլի
իլէ մէլէքիւթ իւս սէմավաթըն քիմլէր Թա
րաֆընտան գապուլ վէ քիմլէր Թարաֆընտան
րէտտ օլունուր իտիյինի,

Խարտալ տանէսի վէ մայա Թէմսիլլէրիյլէ
մէլէքիւթ ի մէզքիւրէնին մալիք օլտըղը գուվ
վէ ի հայաթիյէ վասըթասըյլէ շամաթասըզ
սուրէթտէ եավաշ եավաշ Թէվէսսիւ' էտէ
ճէյինի,

Թարլատա կիզլէնմիշ խազինէ վէ կիւզէլ
ինճուլէր արայան պազիրկեան Թէմսիլլէրիյլէ
անըն դայէթ գըյմէթլի օլտըղընը,

Տէլիճէ Թէմսիլլիյլէ մէլէքիւթ իւս սէմավա
թըն ա'զասը արասընա շէրիլլէրին տախի տա
խիլ օլաճաղընը,

Վէ տէնիզէ աթըլան աղ Թէմսիլլիյլէ տիւնեա
նըն ախըրընտա շէրիլլէրին մէլէքիւթիւն էվա
տընտան Թէֆրիզ էտիլէճէյինի Թա'լիմ էյլէտի :

Յիսուս պու Թէմսիլլէրտէն իքի տանէսինի
եա'նի էքինճի վէ Տէլիճէ Թէմսիլլէրինի շա
կիրտլէրինին մաթլուպը իւզրէ անլէրէ այրը
ճա Թէֆսիր էյլէտի : Կափառնայումտա կէշ

չիրտիյի պու կիւն Յիսուսըն 'էօմրիւնտէ էն մէշղուլ կիւնլէրինտէն պիրի օլմագ կէրէք տիր :

17. Ճարարանիլէր ետիօյ ճերճեիլէր որչարընա կնիօհի :

Եօլտա ֆուրթունայը թէսքին էթմէսի,
Մատթ. 8. 23-27: Մարկ. 4. 35-41: Ղուկ.
8. 22-25 :

Օրատա մէճնունլարա շիֆա վէրմէսի, Մատթ.
8. 28-34: Մարկ. 5. 1-20: Ղուկ. 8. 26-39:

Օլ կիւն ազչամ օլտըգտա Յիսուս շակիրտ-
լէրինէ գայըզլէ գարչը թարաֆա կէշմէքլիյէ
էմր վէրտի, վէ քէնտիսի եօրզուն օլտըզըն-
տան գայըզըն գըչ թարաֆընտա պաչը ալ-
թընտա պիր եիւզ եաստըղը օլարագ ույ-
գույա վարտը: Շակիրտլէր քիւրէք չէքէրէք
արգատաչլարը պուլունան տիկէր պա'զը ու-
ֆագ գայըզլար իլէ կիտէր իքէն, պիր շիտ-
տէթլի պօրա զուհուր էտէրէք, էտիլէն հէր
ճէհտու զայրէթէ ըազմէն գայըզլար պաթ-
մագ տէրէճէսինէ կէլտի, Յիսուս իսէ տահա
ույույօր իտի: Օլ զէման շակիրտլէրի անը ու-
յանտըրըպ, “Եա մու'ալլիմ. հէլաք օլույօ-
րըզ, վազիֆէ էտի'նմէյօր մը սըն,” տէտիլէր:
Օլ տախի գալզըպ՝ “Մուս, ըահաթ օլ,” տէ-
յէրէք ըիւզկեարը վէ տէնիզի ազարլատը,
վէ 'ազիմ լիմանլըզ օլտու, վէ գայըզլարտա
օլանլարը տախի գօրգագլըզ վէ իմանսըզլըզ-
լարը իչիւն թէվպիխ էյլէտի: Անլէր տախի,
“Սճէպա պու քի'մ տիր քի' հէմ ըիւզկեար

հէմ տէնիզ անա իթա'աթ էտիյօր," տէտիլէր :
Ճէրճէսիլէրին տիյարընա վարըպ չըգտըգ-
լարընտա, իքի մէճնուն Յիսուսը գարչըլատը :
Պունլար, խուսուսա պիրի փէք ազղըն օլա-
րագ, չօգ տէՓ'ա պուգաղը վէ գէնճիրլէրլէ
պաղլանմըչ, լաքին անլէրի գըրմըչ իտի, վէ
օլ եօլտան քիմսէյի կէչմէյէ պրագմագլար ի-
տի : Յիսուսը ուզագտան կէօրտիւքլէրինտէ,
սէյիրտիպ անա սէճտէ գըլտըլար, վէ, "Պի-
զիմ իլէ սէնին նէ՞ իչին վար, պուրայա պի-
զի վագթընտան էվվէլ 'ազա'պ էթմէք իչիւն
մի կէլաին," տէտիլէր : Յիսուս պէօյիւյիւնէ իս-
մինի սիւ"ալ էթտիքտէ "Իսմիմ Ալայ տըր, գի-
րա չօգ իզ," տէտի : Իմտի Յիսուս նափաք
րուհլարա անլէրտէն չըգմալարընը էմը էյլէ-
տի, նափաք րուհլար տախի քէնտիլէրի օլ
տիյարտան տիչարը կէօնտէրմէսին տէյիւ ըէ-
ճա էթտիլէր : Յիսուս պու ըէճալարընը գա-
պուլ էտիպ, անլէրէ եագընտա օթլանմագ-
տա օլան պիր տօնուզ սիւրիւսիւնէ կիրմէք-
լիյէ րուխսաթ վէրտիքտէ, տէր'ագապ օլ ա-
տէմլէրի պրագղըպ տօնուզլարա կիրտիլէր, վէ
սիւրիւ ուչրումտան տէնիզէ աթըլըպ պօղուլ-
տըլար : Տօնուզլարը օթլատանլար կիտիպ
վագը՝ օլանը խապէր վէրտիլէրինտէ, էհալի
կէլիպ, մէճնունլարը 'ագըլլանմըչ, կիյինմիշ
վէ Յիսուսըն այագլարը եանընտա օթուրուր
պուլարագ գօրգտըլար, վէ հուտուտլարըն-
տան չըգմասընը անտէն ըէճա էթտիլէր : Յի-
սուս չըգար իքէն սապըգ մէճնուն օլան ա-

տէմ անըն իլէ պէրապէր կիթմէքլիյի արզու
էթտի իսէ տէ, Յիսուս անա՛ Էլլինէ տէօն,
վէ Սլլահրն սանա էթտիյի շէյլէրի նազլ էյ-
լէ,” տէտի: Օ տախի պիւթիւն Դեկապոլիստէ
նիտա էթմէյէ պաշլատը, վէ ճիւմլէսի տախի
թէ՛աճճիւպ էթտիլէր:

18. Կափառնայումա գըսսա պիւ Ռ-դդէ՛ն
իլէ-ն կիթմէ-ն:

Յայրոսըն գըզընը տիրիլթմէսի վէ նէզֆ ի տէ-
մէ միւպթէլա օլան գարըյը սաղալթմա-
սը, Մատթ. 9. 18-26: Մարկ. 5. 21-43:
Ղուկ. 8. 40-56:

Իքի ա՛մա իլէ պիր տիլսիզէ շիֆա վէրմէսի,
Մատթ. 9. 27-34:

Կափառնայումա կէրի տէօնտիւքտէ, տէնիզ
քէնարընտա էթրաֆընա խայլի ճէմա՛աթ պի-
րիքտի: Օ արատա Սինաղօղ ըէ՛”իպլէրինտէն
Յայրոս նամ քիմսէ կէլիպ այազլարընա գա-
փանտը վէ չօգ եալվարարագ՝ սօն նէֆէստէ
օլան գըզընը խէլաս էթմէսինի ըէճա էթտի:

Յիսուս գալապալըզ իլէ մուհաթ օլարագ
կիտէր իքէն, արգասընտան պիրի քէնտինէ
տօգունտու, վէ Յիսուս քէնտինտէն գուվվէթ
սատըր օլտըզընը պիլէրէք քէնտինէ տօգու-
նանըն քիմ օլտըզընը կէօրմէք իսթէտի: Շա-
կիրալէր գալապալըգտա հանկը տօգունանը
արամալը տէյերէք Յիսուսըն տէտիլինէ թէ-
՛աճճիւպ էթտիլէր իսէ տէ, Յիսուս սիւ՛ալը-

նրն ճէվապընը պէքլէմէքտէ իքէն, գօրգաւ
րագ վէ տիթրէյերէք պիր գարը կէլիպ հու
զուրընտա եերէ գափանտը, վէ օն իքի սէ
նէտէն պերու նէզֆի ի տէմէ միւպթէլա օլուպ
հէքիմլէրտէն պիր շիֆա պուլամատըղընը,
վէ գուրթուլաճաղընա գափիյէն ինանտըղըն
տան խէլաս իչիւն լիպասընըն ուճընա տօ
գունտըղընը նագլ էթտի, Յիսուս տախի՝ ի
մանըն սէնի գուրթարտը, սէլամէթլէ կիթ
տէտի:

Պու արատա Յայրօսըն խանէսինտէն “Գը
զըն վէֆաթ էթտի, արթըգ Մու՛ալլիմէ նի՛
չիւն զահմէթ վէրիրսին,” տէյիւ խապէր կէլ
տի: Յիսուս իչիթտիքտէ, ըէ՛խսէ՝ “Գօրգմա,
անճագ իման էյլէ,” տէտի, վէ էվէ եէթիչիպ
օրատա պուլունանլարա՝ “Նի՛չիւն վէլվէլէ է
տիպ աղլայօրսընըզ, չօճուգ վէֆաթ էթմէ
տի, անճագ ույույօր,” տէյիւ սէօյլէտի իսէ,
անլէր քէնտինի իսթիհզա էթտիլէր: Յիսուս՝
Պետրոս, Յակոբոս վէ Յովհաննէսի եանընա
ալըպ չօճուղըն վալիտէյնի իլէ պիրլիքտէ ա
նրն պուլունտըղը օտայա կիրտի, վէ անա՝
“Տալիթա գումի (էյ գըզ, սանա գալգ տէ
րիմ)” տէտիքտէ, գըզ տէր՛ագապ գալգտը,
վէ կէզմէյէ պաշլատը: Յիսուս գըզա թա՛ամ
վէրմէլէրինի էմր էտիպ, վագը՛այը քիմսէյէ
պէյան էթմէմէլէրինի տախի էքիտէն թէն
պիհ էթտի:

Յիսուս պու տէֆ՛ա կափառնայուճ թա
րաֆլարընտա իքէն, իքի ա՛մա իլէ պիր մէճ

Նուն տիլսիզէ տախի շիֆա վէրտի: Մ'մալա՞
րըն մէրհամէթ իչիւն՝ “Եա Իպնի Դաւիթ,”
տէյիւ ֆէրեատ էթմէսինտէն, վէ տիլսիզտէն
ճինն չըգտըգտա խալգըն Իսրայէլտէ հիչ պիր
վազըթ պէօյէ պիր իչ կէօրիւմէմիչ տիր
տէմէսինտէն կէօրիւնիւյօր քի պու միւ՛ճի-
զէլէր սէքէնէսի չօգճա փութփէրէսթ օլան
եազըն քէօյէրտէ իճրա էտիլմիչ տիր:

19. Գալիլէասի իւրիւնճի պէշարէի “Էֆէրէ.”

Նազարէթտէ իքինճի տէֆ'ա րէտտ օլունմա-
սը, Մատթ. 13. 54-58: Մարկ. 6. 1-6:

Օն իքի րէսուլլէրի այրըճա խըտմէթէ իրսալ
էթմէսի, Մատթ. 9. 35-պապ 11. 1: Մարկ.
6. 7-13: Ղուկ. 9. 1-6:

Հերովդէսին Յիսուս հազգընտա գըյասը,
Մատթ. 14. 1-12: Մարկ. 6. 14-29: Ղուկ.
9. 7-9:

Յիսուս Գալիլէատա օլան պու իւրիւնճիւ
պէշարէթ սէֆէրինտէ էվվէլա շակիրտլէրի
իլէ պիրլիքտէ Նազարէթէ կիտիպ, սէպթ
կիւնիւ սինաղօղտա թա՛լիմ էթմէյէ պաշլա-
տը: Տինկլէյէնլէր Յիսուսըն հիքմէթինէ վէ
էլիյէ իճրա օլունան միւ՛ճիզէլէրէ հայրան
օլտըլար իսէ տէ, “Պու՛ Մարիամըն օղլու վէ
Յակորոս վէ Յովսէս վէ Յուդա վէ Սիմոնըն
պիրատէրի շօլ տիւլկէր տէյի՛ւ մի,” տէյիւ
անըն հազգընտա սիւրչէրլէր իտի: Յիսուս
տախի անլէրէ՝ “Պիր փէյղամպէր քէնտի վա-

Թանընտան վէ ագրապասը արասընտան վէ քէնտի խանէսինտէն զայրի եէրտէ ի'թիպար սըզ տէյիլ տիր," տէտի, վէ զիյատէ միւ ճիգէլէր էթմէյէրէք իմանսըզըզլարընա միւ թէ'աճճիպէն արալարընտան չըզըպ կիթտի:

Վէ օն իքի ըէսուլլէրինի եանընա չաղըրըպ անլէրէ թա'լիմաթ վէրտիքտէն սօնկրա, անլէրի իքիչէր իքիչէր այրըճա վա'զ էթմէյէ իրսալ էյլէտի: Յիսուսըն վէրտիյի թա'լիմաթա կէօրէ ըէսուլլէր եօլ իչիւն հիչ պիր կէօնէ հաղըրըզ կէօրմէյէճէքլէր իտի, թա'ամլարընը վարտըզլարը քէօյլէրտէ միւսաֆիր օլտըզլարը խանէլէրտէ եէյէճէքլէր իտի: Սամարիալըլարըն եա փութփիէրէսթլէրին արալարընա կիթմէյիպ, սալթ իսրայէլին զա'իպ օլմուչ դօյուլնլարընա վարաճազլար իտի, վէ պիր մահալէ եա պիր խանէյէ վարտըզլարընտա դապուլ օլունուրլար իսէ օրատա տուրաճազլար, եօգ իսէ տէրհալ պրաղըպ կիտէճէքլէր իտի: Պու շէյլէրտէն մա'տա Յիսուս անլէրէ սէօյլէտի քի, պու խըրամէթլէրինտէ չօգ կիւճլիւքլէրէ վէ սըզլէթլէրէ թէսատիւֆ էտէճէքլէր, լաքին էնտիչէ էթմէք կէրէք տէյիլ տիրլէր. չիւնքի Փէտէրլէրինին ըուհը քէնտիլէր իլէ պէրապէր պուլունաճագ: Քէզալիք պէյան էյլէտի քի վա'զ էյլէտիքլէրի եէրլէրտէ էհալի արասընտա հաթթա պիր խանէ էհալիսի իչինտէ պիլէ չօգ իխթիլաֆաթ մէյտանա կէլմէսինէ մուճիպ օլաճագլար, ֆազաթ նիհայէթէ դատար սապը է-

տէն խելլաս պուլաճագ, վէ հէր քիմ ատէմ-
լէրին հուզուրընտա քէնտինի իգրար էթմէք-
տէ սէպաթ էտէր իսէ, քէնտի տախի սէ-
մավաթտա օլան փէտէրինին հուզուրընտա
անը իգրար էտէճէք, վէ քէնտի իսմինէ օլան
հէր հիւրմէթ վէ խըզմէթ 'ազըպէթ լայըգ
միւքեաֆաթա նա"իլ օլաճագ տըր: Շակիրտ-
լէր պէօյլէճէ վա'զ էթմէյէ չըգտըլար, վէ
մէլէքիւթ իւս սէմավաթը թէպչիր էթտիքտէն
մա'տա չօգ միւ'ճիզէլէր տախի իճրա էտէր-
լէր իտի:

Պու արատա Յիսուսըն իսմի պիթ թապի'
չօգ շէօհրէթ պուլտու, հաթթա Հերովդէսին
սէրայընտա պիլէ անըն նամը սէօյլէնմէյէ
պաչլատը: Հերովդէս պէօյլէճէ Յիսուս հազ-
գընտա իշիթտիքտէ տէտի քի վաֆիթիզ է-
տիճի Յովհաննէս էմվաթտան գըյամ էթմիշ
տիր վէ անըն վասըթասըյլէ պու միւ'ճիզէլէր
իճրա օլունըյօր: Զիրա Հերովդէս վաֆիթիզ
էտիճի Յովհաննէսի գարըսը Հերօտիա սէպէ-
պինտէն մահպէսէ գափաթտըգտան մա'տա
եինէ մէրգումէնին թէրթիպիյլէ պաչընը
տախի քէստիրմիշ իտի:

Յովհաննէսին պաչընըն քէսիլմէսի շու սու-
րէթլէ վուգու' պուլմուշ իտի: Հերովդէս քէն-
տինին վէլատէթի կիւնիւնտէ պէօյիւք պիր
զիյաֆէթ քէչիտէ էտէրէք անտէ Հերօտիա-
նըն գըզը հուզուրա կէլիպ րագս էյլէմիշ վէ
ճիւմլէյի մէմնուն էյլէմիշ իտի: Պունուն իւ-
զէրինէ մէլիք անա՝ «Պէնտէն հէր նէ իսթէր

իսէն թալէպ էյլէ . . . մէմալիքիմին նրսֆընա
գատար սանա վէրիբիմ” տէմէքլէ, մէզպուրէ
վալիտէսինին եանընա կիտիպ նէ իսթէյէճէ-
յինի սիւ”ալ էյլէտի, վէ անըն թէշվիդիյլէ
կէլիպ Յովհաննէսին պաշընը պիր թէփսի իւ-
զէրինտէ թալէպ էյլէտի: Մէլիք Յովհաննէսի
սալիհ վէ մուգատտէս պիր ատէմ մագամըն-
տա թութտրղընտան, զիյատէսիյլէ միւքէտ-
տէր օլտու իսէ տէ, վա’տը վէ եէմինլէրի սէ-
պէպինտէն անը զընտանտա գաթլ էթտի-
րիպ, պաշընը գըզա թէսլիմ էյլէտի:

20. Կափառնայումա ’ավտէլի վէ Գալիւսա իւլա-
ճիլինին պիւրհան նօթիւսընա եէլիշէսի:

Բեթսայիգա եագընլարընտա պէշ պին ատէ-
մի իթ’ամը, Մատթ. 14. 13—23: Մարկ. 6.
30—46: Ղուկ. 9. 10—17: Յովհ. 6. 1—15:

Կափառնայումա կէլիր իքէն սու իւզէրինտէ
եիւրիւմէսի, Մատթ. 14. 24—36: Մարկ. 6.
47—56: Յովհ. 6. 16—21:

Մինաղօղտա հայաթ էքմէյի հագգընտա պահ-
սը, վէ եէհուտիլէրին քէնտինտէն մէ-
յուս օլմասը, Յովհ. 6. 22—71:

Նափաք էլլէրլէ թա’ամ էթմէք միւպահէսէ-
սի, Մատթ. 15. 1—20: Մարկ. 7. 1—23:

Գալիլեատա պու սօն պէշարէթ սէֆէրին-
տէն Յիսուս վէ շակիրտլէրի Կափառնայումա
տէօնիւպ օրատա պիրպիրլէրինէ գալուշտը-
լար, վէ շակիրտլէր ճիւմլէ էթտիքլէրինի

քէնտինէ նագլ էթտիլէր : Պու արատա կիտիպ կէլէնլէր չօղալըպ թա'ամ եէմէյէ պիլէ վագըթ պուլամատըլարընտան, իսթիրահաթ էթմէլէրի իչիւն Յիսուս շակիրտլէրինի ալըպ գայըգլէ պիր պէեապան մահալէ կէօթիւրտիւ : Ֆագաթ ճէմա'աթ եագալարընը պրագմայրպ, օլ պէեապան մահալէ կէլէրէք եինէ անլէրի պուլտըլար, Յիսուս տա անլէրէ շէֆագաթ էտէրէք չօգ շէյլէր թա'լիմ էտէր իտի :

Կիւն զէվալ պուլմաղա պաշլատըգտա, շակիրտլէրի եանընա կէլիպ, ճէմա'աթըն ածլըղընը վէ մահալըն պէեապան իտիլինի իխթար էտէրէք, անլէրի սալը վէրմէսինի թէքլիֆ էթտիլէր : Յիսուս անլէրէ “Պունլարա սիզ թա'ամ վէրինիզ,” տէտի : Շակիրտլէրին պուսէօղէ թէ'աճճիւպ էթմէսի իւզէրինէ, Յիսուս անլէրէ ճէմա'աթը պէօլիւք պէօլիւք եէշիլ օթ իւզէրինէ օթուրթմալարընը էմր էթտի, վէ օրատա պիր չօճուղըն եանընտա պուլընան պէշ էքմէք իլէ իքի պալըղը ալըպ սէմայա տօղրու պագարագ պէրէքէթ տու'ասը օգուտու, վէ փարէլէյերէք ճէմա'աթա թէվզի' էթմէլէրի իչիւն շակիրտլէրինէ թէսլիմ էյլէտի : Պէօյլէճէ ճիւմլէսի եէյիպ տօյտըլար, վէ գըրընթըլարընը տէվչիրիպ օն իքի քիւֆէ տօլուսը գալտըրտըլար : Նիսա իլէ չօճուղլարտան մա'տա եէյէնլէր պէշ պին դատար ատէմ օլմաղլէ, անլէր պու միւ'ճիզէյի կէօրտիւքտէ՝ ֆիլ հագիգէ տիւնեայա կէլէճէք շօլ փէյղամպէր պու տըր տէտիլէր, վէ ճէպ-

րէն քէնտինի մէլիք էթմէք տիւշիւնկիւստիւնէ
կէլտիլէր :

Թա՛ամ էթտիքտէն սօնկրա Յիսուս շակիրտ-
լէրինէ իպրամ էթտի քի քէնտիսի ճէմա՛աթը
սալը վէրինճէյէտէք անլէր դայըղա պինիպ
այրըլընլար : Անլէր կիթտիքտէ, քէնտիսի
տու՛ա էթմէք իւզրէ տաղա չըգտը : Շակիրտ-
լէր դարանլըգ պասմըչ օլարագ կափառնա-
յուժա տօզրու կիտէրլէր իքէն, Յիսուսը դա-
պարմագտա օլան տէնիզ իւզէրինտէ քէնտի-
լէրէ տօզրու եիւրիւյէրէք կէլմէքտէ կէօրիւպ
խայալ տըր զաննըյլէ գօրգտըլար . ֆա-
գաթ 0՝ “Ճէսարէթլէնինիզ, պէն իմ, գօրգ-
մայընըզ,” տէտի : Պունուն իւզէրինէ Պետրոս՝
“Եա րապպ, էկէր սէն իսէն, պանա էմր
էյլէ սուլար իւզէրինտէ եանընա կէլէյիմ,”
տէտի, վէ անըն միւսա՛ատէ էթմէսիյլէ դա-
յըգտան էնիպ, Յիսուսա տօզրու եիւրիւտիւ :
Ֆագաթ ըիւզկեարը շիտտէթլի կէօրմէքլէ,
գօրգուպ պաթմաղա պաչլատը, վէ “Եա
րապպ, պէնի գուրթար,” տէյիւ ֆէրեատ
էթտի, 0լ տախի էլինտէն եափըչըպ իմանը-
նըն նօգսանլըղը իչիւն անը թա՛զիր էթտի :
Յիսուս գայըղա եագլաշտըգտա շակիրտլէր
սէվինէրէք անը գայըղա դապուլ էթտիլէր,
վէ տէնիզ տախի սաքին օլմաղլէ, գայըգ տէր
՛ագապ կափառնայուժ էօնիւնէ վասըլ օլտու :
Էրթէսի կիւն խալգ Յիսուսը կէօրմէք իւզ-
րէ եինէ օլ պէեապան մահալէ կիթտիլէր իսէ
տէ, պուլամայըպ անը արայարագ կափառ-

նայումա կելտիւէր, վէ Յիսուսը սինազողտա պուլարլար: Յիսուս անլէրէ տէտի քի, Սիզ «էքմէքլէրտէն եէյիպ տոյտըղընըզ իչիւն պէնի արայօրսընըզ: Փանի օլան թա՛ամա տէյիլ, անճագ իպն իւլ ինսանըն սիզէ վէրէճէյի հա- յաթ ը էպէտիյէ իչիւն պագի դալան թա՛ա- մա սա՛յ էտիւնիզ,» տէտի, վէ պու հայաթ էքմէյի քէնտիսի օլուպ, սէմատան էնմիշ օ- լարագ տիւնեայա հայաթ վէրիւր իտիյիւնի պէ- յան էյլէտի:

Պուսուսն իւզէրինէ Եէհուտիւէր՝ Պու քիմսէ Յիսուս իպն ի Յովսէփ տէյի՞լ մի քի պիզ ա- նըն փէտէրի իլէ վալիտէսինի պիլիւրիզ, պու հալտէ նա՞սըլ սէմատան նիւզուլ էթտիմ տէ- յօր տէտիւէր: Յիսուս ճէվապէն պու քէնտի- նին տէտիյի շէյլէրի անճագ Ալլահտան թա՛- լիմ օլունմըշ օլան քիմսէլէր անկլայա պիլիւր- լէր իտիյիւնի, վէ պիւնա՞էն յալէյհ անճագ փէտէրտէն հէր իչիտիպ էօյրէնէն քէնտիւնէ կելիւր իտիյիւնի պէյան էյլէտիքտէն մա՛տա, սէմատան նիւզուլ էտէն հայաթ էքմէյի քէն- տիսի իտիյիւնի վէ քէնտիւնին վէրէճէյի էքմէք տիւնեանըն հայաթը իչիւն վէրէճէյի թէնի օլտըղընը պէթէքրար թէ՞քիտ էթտի:

Իմտի Եէհուտիւէր՝ «Պու ատէմ նա՞սըլ թէ- նինի եէմէմիզ իչիւն վէրէ պիլիւր,» տէյիւ հիտտէթլէնմէյէ պաշլատըլար: Յիսուս իսէ սէօղիւնտէ իսրար էտիպ՝ «Հագիգաթէն, հա- գիգաթէն սիզէ տէրիմ քի, էկէր իպն իւլ ինսանըն թէնիւնի եէմէզ, վէ դանընը իչմէզ-

սէնիզ, քէնտինիզտէ հայաթ օլմազ:” Պէն ֆէտէրին սէպէպիյլէ հայաթտա օլտըղըմ կիպի, պէնի եէյէն տախի պէնիմ սէպէպիմլէ հայաթտա օլաճագ տըր տէտի:

Պու միւպահէսէ իւզէրինէ Յիսուս հազգընտա ’ազիմ շէվզ վէ իւմիտլէրի օլան Եէհուտիլէր անտէն քիւլլիյէն մէ”յուս օլուպ կէրի չէքիտիլէր, վէ Յիսուսըն էհալի արասընտա ա’լա տէրէճէյէ եէթիշմիշ օլան շէօհըէթի զէվալա եիւզ թութմաղա պաշլատը, վէ տէյէպիլիրիզ քի պուհտան սօնկրա տա”իմա աշաղը էնմէքտէ պուլունտու: Ճիսմանի Ֆիքրի Եէհուտիլէր Յիսուսըն թէպշիր էթտիյի մէլէքիլթիւն եիւքսէք վէ բուհանի էֆքեարընը անկլամաղա միւզթէտիր օլմատըլար, վէ պու խուսուսի միւպահէսէտէ օլ տէրէճէ անտէն սօղուտըլար քի, պիզզաթ շակիրտլէրինտէն նիչէլէրի կէրի չէքիլիպ արթըզ անըն իլէ կէզմէզլէր իտի, վէ Յիսուս օն իքիլէրէ պիլէ, “Սի՛զ տախի մի կիթմէք իսթէրսինիզ,” տէյիւ սիւ”ալ էթտի:

Պու արատա Ֆըսհ պայրամը օլուպ, իհթիմալէն Եէհուտիլէրին ’ատալէթինտէն սազընարագ Յիսուս Երուսաղէմէ չըզմատը, ֆագաթ Երուսաղէմտէն պիր թագըմ ’իւլէմա վէ Ֆէրիսիլէր Գալիլեայա կէտիլէր, վէ Յիսուսըն շակիրտլէրինտէն պա’զըլարընըն եըյգանմամըշ էլէրլէ էքմէք եէտիքլէրինի կէօրմէքլէ, անլէրի թագպիհ էթտիլէր: Պունուն իւզէրինէ Յիսուս անլէրէ Ալահըն էվամիրինի

Թէրբլէ ինսան Թէնպիհաթընա ետփըչտըզլա-
րը իշիւն պիր ուզունճա վէ շիտտէթլիճէ Թա՛-
զիր էթտիքտէն սօնկրա, ճէմա՛աթը եանընա
չաղըրըպ տէտի քի, ճիւմլէնիզ պէնի տինկ-
լէյիպ անկլայընըզ: Ինսանըն տըչարըսընտան
իչէրիսինէ կիրիպ անը նափաք էտէ պիլէճէք
պիր շէյ եօզ տըր, անճազ ինսանը նափաք է-
տէնլէր իչէրիսինտէն չըգան շէյլէր տիր: Իշի-
տիր գուլաղլարը օլան իշիթսին:

Պու աչըզ, սէրթ վէ 'ալէնի Թա՛զիրտէն
'իւլէմա վէ Փէրիսիլէր փէք կիւճէնտիլէր, վէ
չակիրտլէր պունու Յիսուսա պէյան էթտի-
լէր: Յիսուս տախի անլէրէ տէտի քի, “Սէ-
մավի ֆէտէրիմին տիքմէտիյի հէր Փիտան
քէօքտէն սէօքիւլէճէք տիր: Անլէրի պրաղը-
նըզ. քէօրլէրին քէօր գըլաղուղլարը տըր, վէ
էկէր քէօր քէօրէ գլաղուղլըզ էտէրսէ, իքի-
սի տէ չուգուրա տիւշէր:”

Ֆիլ վազը՝ տէ Յիսուս քէօրլէրի քէօրլէրէ
գըլաղուղլըզ էթմէյէ Թէրք էյլէտի, չիւնքի
պու սօն վազը՛ալար միւնասէպէթիյլէ Յիսուս
Գալիլեատան տա չըգըպ, պիր վազըթ շա-
կիրտլէրի իլէ իրազ վէ Թէնհա եէրլէրէ շէ-
քիլմէք գարարընա կէլտի. վէ հէր նէ գա-
տար պունտան սօնկրա արա սըրա Գալիլ-
եատա պուլունտու իսէ տէ, օրատա էվվէլ-քի
կիպի տէվամլը վէ մունթաղամ սուրէթտէ
իյլէմէտի:

ԱԼԹԸՆՃԸ ԳԸՍՄ

ՇԻՄԱԼԻ ՊԱՂԵՍՍԻՆ ՍԵՖԵՐԼԵՐԻ

21. Ֆինիտի—Տեգափոյն—եֆերուրի .

Յիսուսըն Տիւրոս վէ Սիդոն սէմթինէ կիտիպ, պիր դարընըն գըզընա շիֆա վէրմէսի, Մատթ 15. 21—28: Մարկ. 7. 24—30:

Տէգափոյլիս իւզէրինտէն Գալիլեա տէնիզինէ 'ափտէթի, Մատթ. 15. 29—31: Մարկ. 7. 31—37:

Յիսուս շահիրալէրինի ալըպ իւք տէֆ'ա Ֆինիգիայա Տիւրոս վէ Սիդոն սէմթլէրինէ կիթտի, վէ քէնտի քէնտինի կիզլի սազլամադ իսթէտի իսէ տէ, մուվաֆֆադ օլամատը: Շէօյլէ քի Սիրօֆինիք թա'իֆէսինտէն պիր Եունանիյէ անըն հազգընտա մա'լիւմաթ ալըպ, եանընա կէլէրէք այազընա դափանտը, վէ “Եա Բապպ իպն ի Գաւիթ, պանա մէրհամէթ էյլէ, գըզըմ ճիննտէն շիտտէթլի 'ազապ չէքիյօր,” տէյերէք ֆերեատ էյլէտի: Յիսուս հիչ ճէվապ վէրմէմէքլէ, շահիրալէրի' “Սնը սալը վէր,” տէյիւ Յիսուսա ըհճա էթտիլէր: Յիսուս տախի անլէրէ' “Պէն պէյթ ի իսրայէլին զայ' օլմուշ գօյունլարընտան զայրիսինէ իրսալ օլունմատըմ,” տէտի իսէ տէ, մէրգուլմէ եինէ կէլիպ սէճտէ էտէ-

րէք, “Եա Բապպ, պանա իմտատ էյլէ,” տէ-
յիւ Ֆէրեատընտա տէվամ էթտի: Յիսուս
անա, “Չօճուգլարըն էքմէյինի ալըպ քէօ-
փէքլէրէ աթմագ էյի տէյիլ տիր,” տէյերէք
իւմիտինի քէսէր կիպի հարէքէթ էթտի իսէ
տէ, մէրգումէ “Քէօփէքլէր տախի սահիպ-
լէրինին սօֆրասընտան տիւշէն գըրընթըլար-
տան եէրլէր,” տէտի: Օլ զէման Յիսուս անա
ճէվապէն, “Էյ խաթուն, իմանըն չօգ տըր,
սանա իսթէտիյին կիպի օլտուն,” տէտի, վէ
խանէսինէ վարտըգտա ճինն չըգմըշ վէ գը-
զընը տէօշէքտէ եաթմըշ պուլտու:

Յիսուս պու թարաֆլարտա պիր ազ գալ-
տըգտան սօնկրա, չըգըպ ինթիմալէն Գալիլ-
եա տէնիզինին շիմալինտէն Տէգափօլիս հու-
տուտընտան Գալիլեա տէնիզինէ կէլտի: Պու-
րատա Յիսուսա իւզէրինէ էլինի գօմասը ի-
չիւն սաղըր վէ փէլթէք պիր քիմսէ կէթիր-
տիլէր, Օ տախի անը ճէմա՛աթ իչինտէն թէն-
հայա չէքիպ փարմագլարընը գուլագլարընա
գօյարագ թիւքիւրիւպ տիլինէ տօգունտու,
վէ սէմայա նազարլէ ահ էտիպ անա Էֆֆա-
թա եա՛նի աչըլ տէտի, օ տախի շիֆաեապ
օլտու: [Յիսուսըն շիֆա վէրմէքտէ օլան մու-
'ամէլէսինին թարգընտան պու քիմսէնին փութ-
փէրէսթ իտիյի ինթիմալ տըր:] Յիսուս ան-
լէրէ քիմսէյէ սէյլէմէմէլէրինի թէնպիհ էթ-
տի իսէ տէ, անլէր պիլ՝աքս հէր թարաֆ-
տա պու վագը՛այը նէչը էտէրլէր իտի:

22. Գալիլեա տէնիդէ եանլարընոս Գալմաւր.

Տէօրթ պին ատէմին իթ'ամը, Մատթ. 15.
32-38 : Մարկ. 8. 1-9 :

Ֆէրիսիէր իլէ Սատուգիլէրին 'ալամէթ թա-
լէպ էթմէլէրի, Մատթ. 15. 39-16. 12 :
Մարկ. 8. 10-21 :

Բեթսայիդա եագընընտա պիր ա'մայա շիֆա
վէրմէսի, Մարկ. 8. 22-26 :

Յիսուս Գալիլեա տէնիդինին Տէգափօլիս
ճանիպինտէ չէօլտէ պիր գաչ կիւն գալ-
տը, վէ փէք չօգ ճէմա'աթ կէլմէքլէ, շա-
կիրտլէրինի եանընա շաղըրըպ, իւչ կիւնտէն
պէրու եանընտա պուլունան պու ճէմա'աթը
աճ սալը վէրմէք իսթէմէտիլինի անլէրէ պէ-
յան էյլէտի : Անլէր չէօլտէ պու պէօյիւք ճէ-
մա'աթը տօյուրմագ իմքեանսըղ տըր տէյիւ
կէօսթէրտիլէր իսէ տէ, Յիսուս ճէմա'աթըն
եէրէ օթուրմասընը էմր էթտի, վէ անլէրին
հուղուրընտա շակիրտլէրինին եանընտա պու-
լունան եէտի էքմէյի վէ պիր գաչ պալըղը
ալըպ պէրէքէթլէյէրէք փարէլէտիքտէն սօնկ-
րա շակիրտլէրինէ վէրտի, անլէր տախի ճէ-
մա'աթըն էօնիւնէ գօտըլար : Եէյէնլէր տէօրթ
պին ատէմ' իտի, վէ ճիւմլէսի տօյտըգտան
սօնկրա գըրընթըլարընտան եէտի զէնպիլ
գալտըրտըլար :

Պու վագըր'անըն 'ագապինտէ Յիսուս գա-
յըղա պինիպ Գալիլեա տէնիդինին գարչը
թարաֆընա (Դագլւանուլթա իլէ Մագդաղինա

սէմթլէրինէ) կէչտի, վէ ֆէրիսիլէր իլէ սա-
տուգիլէր անը թէճրիպէ իչիւն սէմատան պիր
'ալամէթ կէօսթէրմէսինի քէնտինտէն թա-
լէպ էթտիլէր: Յիսուս անլէրին էթտիլի քէօ-
թիլիլիքտէն տօլայը տէրունինտէն ահ էտիպ
անլէրի միւրայիլիքլէրի իչիւն թա'ղիր էթտիլք-
տէն սօնկրա քէնտիլէրէ պիր 'ալամէթ վէրիւ-
մէյէճէյինի տէ պէյան էյլէտի: Վէ թէքրար
գայըղա պինիպ գարչը թարաֆա կէչմէք իւզ-
րէ եօլա չըգտը:

Եօլտա իքէն շակիրտլէր էքմէք ալմաղը ու-
նութմը իտիքլէրինի անկատըլար. Յիսուս
տա քէնտիլէրէ ֆէրիսիլէրին մայասընտան
սագընմագ իչիւն նասիհաթ էթմէյէ պաչա-
տը: Շակիրտլէր պու նասիհաթը էքմէք ալ-
մաղը ունութմը օլտըղլարը իչիւն թա'ղիր
մագամընտա ալտըլար, վէ Յիսուս պունու ֆարգ
էտէրէք, էվվէլա պէշ պինի վէ սանիյէն տէօրթ
պինի իթ'ամ էտէնին քէնտիլէրի օլ խուսուս-
տա թա'ղիր էթմէսի գարին ի 'ագլ օլմատը-
ղընը կէօսթէրէրէք, անլէրի ֆէրիսիլէր իլէ
սատուգիլէրին մէսլէք վէ թա'լիմինտէն սա-
գընտըրմագ իսթէտիլինի պէյան էյլէտի:

Պէօյէճէ գարչը թարաֆա կէչիպ Բեթսա-
յիգայա կէլտիլէր: Օրատա Յիսուսըն եանը-
նա տօգունմասը իչիւն պիր ա'մա կէթիրտի-
լէր, օլ տախի անը էլինտէն թութարագ
քէօյտէն տըչարը չըգարտը, վէ կէօղլէրինէ
էվվէլ թիլքիլիլա սօնկրա էլինի գօմաղլէ,
“Պիր շէյ կէօրիւյօր մը սըն,” տէյիւ սիւ”ալ

էթտի : Ա՛մա՛ “Աղաճլարա պէնկզէր ատէմլէ-
րի եիւրիւր կէօրիւյօրմ,” տէմէքլէ Յիսուս
պէթէքրար էլինի անըն կէօղլէրի իւղէրինէ
գօտու, վէ օ քեամիլէն իֆագաթ պուլուպ
քէօյտէ քիմնէյէ պիր շէյ սէօյլէմէմէքլէյէ
տա՛իր էմր ալարագ էվինէ կիթտի : [Յիսու-
սըն մու՛ամէլէսինտէն պու քիմնէնին տախի
փութփէրէսթ օլարղը իհթիմալ տըր :]

23. Գայեւեհէ է Փելեպպոս «եֆերէ .

Պետրոսըն իման իգրարը, Մատթ. 16. 13-20.

Մարկ. 8. 27-30 : Ղուկ. 9. 18-21 :

Էօլտիւրիւլիւպ գըյամ էտէճէյինի Յիսուսըն
խապէր վէրմէսի, Մատթ. 16. 21-28 :

Մարկ. 8. 31-9. 1 : Ղուկ. 9. 22-27 :

Տաղտա սուրէթինին թէպէտտիւլ էթմէսի,
Մատթ. 17. 1-13 : Մարկ. 9. 2-13 : Ղուկ.
9. 28-36 :

Մէճնուն օղլանա շիֆա վէրմէսի, Մատթ. 17.

14-20 : Մարկ. 9. 14-29 : Ղուկ. 9. 37-43 :

Գաթլ օլունուպ տիրիլէճէյինի թէքրար սէօյ-
լէմէսի, Մատթ. 17. 21, 22 : Մարկ. 9. 30-
32 : Ղուկ. 9. 44, 45 :

Յիսուսըն Գալիլեա տէնիղինէ օլան պու սօն
ղեյարէթինտէ կափառնայուամա վէ քէնտինին
կէզտիյի ախէր մահալլէրէ կիթտիյի կէօրիւն-
մէյօր : Օ Գալիլեա Եհհուտիլէրի իլէ քէնտի
շէհր վէ քէօյլէրինտէ տօղրուտան իխթիլաթ
էթմէքտէն սագընըպ, վագթընը չօգճա Բեթ-

սայիդա իլէ Տէգափօլիս հուտուտը արասըն-
տա, տէնիզ սահիլինտէ պուլունան չէօլ եէր-
լէրտէ կէչիրտի, վէ պիր գաչ կիւն գալ-
տըգտան սօնկրա շակիրտլէրի իլէ պիրլիքտէ
Գայսերիյէ ի Փիլիպպոս սէմթլէրինէ աօղրու
հարաքէթ էթտի: Եօլտա կիտէրլէր իքէն շա-
կիրտլէրինէ՝ Ատէմլէր պէնիմ քիմ օլտըղը-
մը զանն էտիյօրլար տէյիւ սիւ"ալ էթմէքլէ,
անլէր տախի, Պա'զըլար վաֆթիզ էտիճի
Յովհաննէս, պա'զըլար Եղիա վէ պա'զըլար
տախի փէյղամպէրլէրտէն պիրի գըյամ էթ-
միշ տիր տէտիքլէրինի խապէր վէրտիլէր:
Պունուն իւզէրինէ Յիսուս, Եա սիզ պէն քիմ
իմ տէյիւ նէ՞ տիւչիւնիւրսիւնիւզ տէմէքլէ,
Սիմօն Պետրոս՝ "Սէն Մէսիհ իպն Ուլլահ իւլ
հայյ սըն," տէտի: Յիսուս Պետրոսա պու շէյի
քէնտինէ Փէտէրի իլհամ էթմիշ իտիյինի
սէյլէտիքտէն սօնկրա, անա "Սէն Պետրոս
սըն, վէ քիլիսէմի պու գայա իւզէրինէ պի-
նա էտէճէյիմ, վէ հավիյէ գափուլարը անըն
իւզէրինէ զալիպ օլմայաճագ տըր: Վէ սանա
մէլէքիւթ իւս սէմավաթըն անախթարլարընը
վէրէճէյիմ, վէ եէր իւզէրինտէ հէր նէ պաղ-
լար իսէն, սէմավաթտա պաղլանմըջ օլաճագ,
վէ եէր իւզէրինտէ հէր նէ չէօզէր իսէն, սէ-
մավաթտա չէօզիւլմիւշ օլաճագ տըր," տէ-
տի: Վէ քէնտինին Քրիստոս իտիյինէ տա"իր
քիմսէյէ պիր շէյ տէմէմէլէրինի թէնպիհ էթտի:
Պունտան սօնկրա Յիսուս շակիրտլէրինէ
Երուսաղէմէ կիթմէք, Եհհուտիլէրտէն չօզ

էլէմ չէքիպ գաթլ օլունմադ վէ իւչիւնճիւ կիւնտէ գըյամ էթմէք կերէք իտիլինի պէյան էյլէտի: Պունու իշիտինճէ, Պետրոս անը պիր թարաֆա ալըպ, “Հա՛շա՛ եա Բապպ, պու սանա ասլա վազը՝ օլմասըն՝ տէյերէք, անը թա՛ղիր էթմէյէ պաշլատըղընտա, Օ տա տէճիւպ Պետրոսա, Սրտըմա չէքիլ, էյ շէյ-թան, պանա թէօքէզ սին, զիրա Սլլահա՛ ա՛րտ օլան շէյլերի տէյիլ, իլլա ատէմլէրէ՛ ա՛րտ օլան շէյլերէ սարֆը էֆքերար էտէր-սին,” տէտի, վէ պու միւնասէպէթլէ շակիրալէրինէ թա՛լիմ էթտի քի, քէնտիսի խաչընը եիւքէնմիշ օլարագ կիթաիյի կիպի, հէր արտընճա կիթմէք իսթէյէն տախի խաչընը գալտըրարագ էյլէճէ արտը սըրա կիթմէլի տիր: Պէօյլէճէ Գայսերիյէ ի Փիլիպպոս քէօյլերինէ եէթիշտիլէր:

Սէպգաթ էտէն միւքեալէմէտէն սէքիզ կիւն գատար սօնկրա Յիսուս՝ Պետրոս, Յակոբոս վէ Յովհաննէսի ալըպ, տու՛ա էթմէք իւզրէ օլ թարաֆտա պիր տաղա չըգտը: Վէ քէնտիսի տու՛ա էտէր իքէն, էճնլէրինտէ սուրէթի թէպէտտիւլ էտիպ, էլպիսէսի գար կիպի պէյազ վէ փարլագ օլտու, վէ Մովսէս իլէ Եղիա կէօրիւնիւպ անըն իլէ Երուսաղէմ տէ վուգու՛ պուլաճագ ինթիգալը հազզընտա սէօյլէշիրլէր իտի: Անլէրին պու գօնուշմալարը էսնասընտա շակիրալէրի ույգու պաստը իսէ տէ, եինէ ույանըպ Յիսուսըն ճէլալինի կէօրտիլէր, վէ Պետրոս ույգու սէր-

սէմիոյի վէ մէնզարէնին ֆէվզ էլ 'ատէ թէ' սիրի թահթընտա նէ սէօյլէտիոյնի պիւմէյէ-րէք, Յիսուս իլէ միւսաֆիրլէրինէ պիրէր խայմէ եափրպ օրատա գալմագլըղը թէքլիֆ էյլէտի: Պու արատա պիր պուլութ անլէրի կէօլկէսի ալթընա ալըպ, անըն իշինտէն, «Սէվկիւլիւ Օղլըմ պու տըր, պունու տինկ-լէյինիզ» տէյիւ պիր սէտա կէլտի: Պունու իշիթտիքլէրի կիպի շակիրտլէր գօրգուլարըն-տան եէրէ գափանտըլար, վէ Յիսուս եագ-լաշըպ անլէրէ տօգունարագ, «Գալզընըզ, գօրգմայընըզ» տէմէքլէ, անլէր տախի պաշ-լարընը գալտըրտըլար վէ Յիսուստան զայրի քիմսէյի կէօրմէտիլէր:

Խալզըն եանընա կէլտիքլէրինտէ, պիր ա-տէմ կէլիպ էօնիւնտէ տիզ չէօքէրէք, սար- 'ալը պիր օղլու օլուպ չօգ էլէմ չէքէր իտի-յինի, վէ անը շակիրտլէրինէ կէթիրմիշ իսէ տէ շիֆա վէրէմէտիքլէրինի սէօյլէյիպ, ան-տէն իսթիրհամ էյլէտի: Յիսուս՝ «Էյ իման-սըզ վէ 'աքսի նէսլ, նէ՞ վագթա գատար սի-զէ թէհամմիւլ էտէյիմ», տէյէրէք չօծուղըն քէնտի եանընա կէթիրիլմէսինի էմր էյլէտի, վէ եանընա կէլտիյինտէ, անը կէօրտիւյիւ կիպի բուհ անը սարստը, վէ տիւշիւպ աղղը քէօփիւրէրէք եուվարլանտը: Յիսուսըն չօծու-ղըն նէ զէմանտան պէրու պու հալտէ օլտը-ղընը սիւ՝ալ էթմէսի իւզէրինէ, փէտէրի ա-նըն սէպավէթինտէն պէրու պու հալէ տիւշ-միւշ իտիյինի, վէ չօգ տէֆ'ա աթէչէ վէ

սույա տիւշեր իտիյինի պէյան էտիպ, տէֆ'ա մերհամէթ թալէպ էյլէտի : Յիսուս անա իման էտէ պիլէնէ հեր շէյ միւնքին իտիյինի սէօյլէմէքլէ, մերգում, “Իման էտէրիմ, եա րապպ, իմանսրզըղըմա իմտատ էյլէ,” տէտի : Յիսուս ճէմա'աթըն սէյերտիպ ճէմ” օլտըղընը կէօրտիւքտէ, ճիննի ազարլայըպ չըգմասընը էմը էթմէքլէ, օ օղլանը շիտտէթլէ սարսըպ էօլիւ հէյ”էթինէ կէթիրէրէք չըգտը. Յիսուս տախի օղլանը էլինտէն թութուպ գալտըրտը վէ փէտէրինէ թէսլիմ էթտի : Խանէյէ կիրտիքլէրինտէ շակիրտլէր Յիսուսա քէնտիլէրին օլ ճիննի նէ իչիւն չըգարամատըղլարընը սիւ”ալ էթտիլէր : Օ տախի իմանլարընըն նօգսան օլտըղընտան եափամատըղլարընը պէյան էթտի :

Յիսուս Գայսէրիյէ ի ֆիլիպպոս սէմթլէրինտէն մուֆարազաթլէ եինէ Գալիլեայա կէլտի, վէ օրատան կէչէր իքէն Իպն իւլ ինսանըն ատէմլէր էլինէ թէսլիմ օլունուպ էօլտիւրիւլէճէյինի վէ իւչիւնճիւ կիւնտէ գըյամ էտէճէյինի թէքրար սէօյլէմէսիյլէ, շակիրտլէր զիյատէսիյլէ միւքէտտէր օլտըլար : Քէնտի տախի քիմսէյէ թանըլմագ իսթէմէյէրէք կափառնայումա սօղրու միւթէվէճճիհ օլտու :

24. Կափառնայումա 'ալտէրի :

Պալըգ աղղընտան փարա չըգարմասը, Մատթ. 15. 24-27 :

Հիւրիյէթ վէ 'աֆվ էտիճիլիք հազգընտա նա-
սիհաթ, Մատթ. 18: Մարկ. 9. 33-50:
Ղուկ. 9. 46-50:

Կափառնայումա կէլտիքտէ իքի տիրհէմ
վէրկիսինի թահսիլ էտէնլէր Պետրոսը թու-
թուպ Յիսուսըն տախի օլ վէրկիյի վէրմէսի-
նի թալէպ էթտիլէր: Պետրոս խանէյէ կէլ-
տիքտէ Յիսուս անը դարչըլայըպ քէնտինին
մէլիքզատէ օլտըղը սէպէպինտէն վէրկիտէն
մու'աֆ օլմալը իտիյինի, պու ճիւմլէ իլէ տէ
թէօքէզ օլմամագ իչիւն վէրմէք իսթէր իտի-
յինի սէյլէյիպ, փարայը թէտարիք էթմէք
իչիւն անը տէնիզէ կէօնտէրտի, վէ իլք թութ-
տըղը պալըղըն աղգընտա պիր տէօրթ տիր-
հէմլիք պուլաճաղընը իխպար էտիպ անը քէն-
տիսի հէմ Յիսուս իչիւն վէրմէսինի էմր էյ-
լէտի:

Խանէտէ իքէն Յիսուս շակիրտլէրի եանը-
նա չաղըրըպ, Պու կիւն եօլտա պիրպիրինիզ
իլէ նէ՞ միւպահէսէ էթտինիզ տէյիւ սիւ"ալ
էթտի, զիրա եօլտա "Էն պէյիլք քի'մ տիր,"
տէյիւ պահսա կիրիշմիչլէր իտի: Շակիրտլէր
սի.քիւթ էթտիլէր իսէ տէ, Յիսուս պիր չօ-
ճուգ չաղըրըպ օրթատա տուրտուրտու, վէ
"Հազիգաթէն սիզէ տէրիմ քի' էկէր տէօ-
նիւպ չօճուգլար կիպի օլմազսանըզ, մէլէքիւթ
իւս սէմավաթա ասլա կիրմէյէճէք սինիզ:" Է-
կէր պիր քիմսէ պիրինճի օլմագ իսթէր իսէ,
ճիւմլէնին մու"ախսէրի վէ խըտմէթքեարը օլ

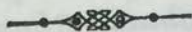
սուն տէտի : վէ պու միւնասէպէթտէ , քիւ
չիւքլէրի խօր կէօրմէտիքտէն մա'տա անլէրի
գապուլ էթմէք վէ գայըրմագ կէրէք իտիյի-
նի , վէ անլէրէ գարչը խաթա էտիպ պիրինի
սիւրչտիւրմէքտէն իսէ , պօյնընա պիր տէյիր-
մէն թաչը ասըլըպ տէնիզին տիպինէ զարգ
օլունմագ խայրլը օլտըղընը սէօյլէտի : Քէզա-
լիք անլէր եախօտ 'ուսուսմէն հէր հանկը պիր
պիրատէր թարաֆընտան գուսուր եա խա-
թա վուգու' պուլտըգտա տախի հէր տէօ-
նիւպ թէվպէ էթմէլէրինտէ , գաչ տէֆ'ա օլ-
տըղընա հիչ պագմայարագ , 'աֆվ էթմէլի
իտիյինի , վէ խաթալարընտա իսրար էտէրլէր
իսէ , անլէրի գազանմագ իչիւն նէ չարէլէրէ
միւրաճա'աթ էթմէք լագըմ' օլտըղընը անլէ-
րէ թա'լիմ էյլէտի : Օլ չարէլէր՝ կիտիպ թէն-
հաճէ անը թա'զիր էթմէք , մուվաֆֆագը-
յէթ օլմագ իսէ պիր եա իքի քիչի եանընա
այըպ պէթէքրար անա նասիհաթ էթմէք ,
եինէ օլմագ իսէ անը քիլիսէյէ սէօյլէմէք օ-
լուպ , պու չարէլէրտէն սօնկրա խաթասըն-
տա իսրար էտէն պիրատէր փութփէրէսթ վէ
կէօմրիւքճիւ կիպի 'ատտ օլունաճագ տըր :

Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի Գ Ը Ս Մ

Ե Է Հ Ո Ւ Տ Ի Ց Է - Բ Է Ի Բ Ա Խ Ը Տ Մ Է Թ Ի

25. Յե՛տա՛նք Երեսնակուցի խոյի պայրամբն զի-
նասեպեմեյէ շէարեմեյ:

Խոյմէ պայրամբնա չրգմասը, Յովհ. 7. 1-52:
Ջինատա թութըլան գարը, Յովհ. 7. 53-8. 11:
Իման էթմէյէն Եհհուտիլէրէ խիթապը, Յովհ.
8. 12-29:

Իման էյլէյէնլէրէ խիթապը, Յովհ. 8. 30-59:
Անատան տողմա քէօրէ շիֆա վէրմէսի,
Յովհ. 9:

Յիսուս էյի չօպան, Յովհ. 10. 1-21:

Պաղեստինին շիմալինէ օլան սէյեահաթը
իլէ Յիսուս պիր մըգտար խիթիրահաթ էթ-
միշ վէ շակիրտլէրինի տէ թա՛լիմ էթմիշ օ-
լարագ, թէքրարէն խըզմէթինէ թէշէպպիւս
էթմէյէ ամատէ օլտու, վէ պիր թարաֆ-
տան Գալիլեատան շէքիլմիշ, տիկէր թա-
րաֆտան տախի Երուսաղէմտէ գուրպան օլ-
մասը խուսուսընտա Փիքրի քեամիլէն գարար-
կիր վէ միւհէյեա օլմուշ օլարագ, պիթթա-
պի՛ Եհհուտիյէյէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլ-
մաղա պաչատը. պունընլէ պերապէր վագ-
թընտան էվլէլ Եհհուտիլէրին էլինէ տիւշ-

մէմէք իշիւն իհթիյաթլը պուլունմաղը տա
ճէզմ էյլէտի: Պինա"էն 'ալէյհ խայմէ պայ-
րամը եագըն օլմաղլէ, էվվէլա ագրապասընը
եօլլատրգտան սօնկրա, քէնտիսի տախի պ-
րըճա վէ կիղլիճէ երուսաղէմէ չըգտը: Պայ-
րամըն իւք գըսմընտա Յիսուս քէնտինի խա-
ֆի թութտու իսէ տէ, պայրամըն նըսֆը օլ-
տրգտա հէյքէլէ չըգըպ 'ալէնէն թա'լիմ է-
տէր իտի: Իշիտէնլէր թէ'աճճիւպ էտէրէք՝
“Պու քիմսէ թա'լիմ օլունմըչ տէյիլ էքէն,
քիթապլարը նա'սըլ պիլիր,” տէտիլէր: Յի-
սուս տախի, “Պէնիմ թա'լիմիմ քէնտիմին
տէյիլ, անճագ պէնի իրսալ էտէնին տիր,”
տէտիքտէն սօնկրա, Ալահտան իրսալ օլուն-
մըչ պու զաթը նէ' իշիւն գաթլ էթմէյէ ա-
րայօր իտիքլէրինի սիւ"ալ էթտի: Անլէր՝ “Մէճ-
նուն սըն, սէնին գաթլինի քիմ արայօր,”
տէտիքլէրինտէ, Յիսուս Բեթհեզդա խաս-
թասը վագը'ասընը իխթար էյլէյիպ, սէպթ
կիւնիւնտէ ատէմ խաթն էթմէք օլ կիւնիւ
պօզմագ օլմայօր տա, եէվմ ի մէգքիւրտէ
պիր խասթայա շիֆա վէրմէք նէ' իշիւն օլ
կիւնէ նագզը հիւրմէթ էթմէք օլույօր իտի-
յինի սիւ"ալ էյլէտի: Յիսուսըն պէօյլէ աչըգ
սուրէթտէ սէօյլէյիպ թա'լիմ վէ թէվպիխ
էթմէսի չօղլարըն տիգգաթընը ճէլպ էյլէ-
յիպ՝ “Գաթլինի արատըղլարը պու տէյիլ մի
տիր. իշթէ 'ալէնէն սէօյլէյօր, վէ անա հիչ
պիր շէյ տէմէյօրլար, 'աճէպա ըէ'իսլէր պու-
նուն Մէսիհ իտիյինի եագլինէն պիլտիլէր մի,”

տէյիւ սէօյլէնտիւէր վէ խալզըն արասընտա
էփէյի գիյլ ու գալ օլտու :

Ֆէրիսիւէր պունու իշիտինճէ Յիսուսը թութ-
մագ իւզրէ մէ՞ մուրլար կէօնտէրտիւէր : Պուն-
լար Յիսուսա կէրիտէն կէօզ տիքիպ, անըն
թա՛լիմէրինի տինկլէտիքտէն վէ խուսուսա
պայրամըն սօն կիւնիւնտէ անըն հայաթ սույու
իտիյինէ տա՛իր քէլամընը իշիթտիքտէն սօնկ-
րա, քէնտիւէրի կէօնտէրէնլէրէ տէօնտիւլէր,
վէ անլէր, “Նի՛շիւն անը կէթիրմէտինիզ,” տէ-
յիւ սիւ՛ալ էթտիքտէ, “Պու ատէմ՛ կիպի
ասլա պիր քիմսէ սէօյլէմէմիշ տիր,” տէտի-
լէր : Ֆէրիսիւէր անլէրէ խիթապէն, Սի՛զ տէ
մի ալտանտընըզ, ըէ՛՞իպէրտէն հիշ անա ի-
ման էտէն վա՞րմը, ամմա պու ճահիլ խալզ
մէլ՛ուն տըր տէտիլէր : Կէճէլէյին Յիսուսըն
եանընա կէլմիշ օլան Նիկողեմոս անլէրտէն
պիրի օլմաղլէ անլէրէ, “Սճէպա պիզիմ շէ-
րի՛աթըմըզ պիր ատէմի էվվէլա տինկլէյիպ
նէ էթտիյինի անկլամայընճա հիւքմ էտէ՞ր
մի” տէտի : Պունա ճէվապէն, “Սէ՞ն տէ մի
Գալիլեատան սըն, թահգիգ էյլէ վէ պագ
քի Գալիլեատան փէյղամպէր զուհուր էթ-
մէմիշ տիր,” տէտիլէր : Պէօյլէճէ հէր քէս
քէնտի էվինէ կիթտի վէ Յիսուս տա Զէյ-
թուն տաղընա՛ ազիմէթ էյլէտի :

Էրթէսի կիւն եինէ հէյքէլէ կիտիպ օթու-
րարագ եանընա կէլէն խալզա թա՛լիմ էտէր
իքէն, իւլէմա իլէ Ֆէրիսիւէր անա զինատա
թութուլը՛ պիր գարը կէթիրտիլէր վէ օր-

Թատա տուրտըրարագ Յիսուսա՛ Պու գարը շէրի՛աթըմըզ մուճէպինճէ ըէճմ՝ օլունմալը տըր, սէն նէ՞ տէրսին տէտիլէր: Ֆէրիսիլէրին պունտա նիյէթի Յիսուսը հիւքիւմէթճէ պիր կիւճիւյէ սօգմագ օլտըղընտան, Յիսուս հիչ ճէվապ վէրմէյիպ փարմաղը իլէ եէրէ էյիլիպ եաղը եաղար իտի: Ֆագաթ անլէր մուսիրրանէ սիւ՛ալ էթմէլէրիլէ տօղրուլուպ անլէրէ՝ «Սիզտէն հա՛նկըսը պիկիւնաս իսէ, անըն իւզէրինէ էվվէլա թաշը օ աթսըն,» տէտի, վէ եինէ էյիլիպ եէրէ եաղը եաղար իտի: Անլէր պունու իշիթտիքլէրինտէ, զամիրլէրինտէն իլզամ օլունարագ պիրէր պիրէր տըշարը չըգտըլար: Յիսուս տօղրուլուպ գարըտան մա՛տա քիմսէյի կէօրմէյինճէ, անա՛ «էյ գարը, օլ տա՛վաճըլարըն նէ՞րէտէ տիր, հիչ պիրի՛ ալէյհիկէ հիւքմ էթմէտի մի,» տէտի: Մէրգումէ «Հիչ պիրի, էֆէնտի» տէմէքլէ, Յիսուս անա, «Պէն տախի՛ ալէյհիկէ հիւքմ էթմէմ. կիթ, արթըգ կիւնաս իշլէմէ» տէտի:

Յիսուս հէյքէլտէ թա՛լիմէ տէվամ էթմէքտէ, Եէհուտիլէրին նէ տէրէճէտէ ճէհալէթ զուլմէթի իշինտէ օլտըղը տիգգաթընը ճէլպ էյլէյիպ պիր կիւն խաղինէ օտասընտա անլէրէ՝ «Պէն տիւնեանըն նուրը իմ, պանա թապի՛ օլան զուլմէթտէ եիւրիւմէյիպ, անճագ հայաթ նուրընա մալիք օլաճագ տըր,» տէյէրէք անլէրի քէնտինէ տա՛վէթ էյլէտի: Ֆէրիսիլէր պու տա՛վէթի գապուլ էթմէտիք-

տէն մա'տա, Յիսուս քէնտի հազգընտա շէ-
հատէթ էթտիյինտէն շէհատէթի հազգ օլ-
մատըղընը քէնտինէ իխթար էթտիլէր, շիւն-
քի Յիսուս երուսաղէմէ պունտան էվվէլքի
ղիյարէթինտէ, էկէր պէն քէնտի հազգըմ-
տա շէհատէթ էտէր իսէմ, շէհատէթիմ հազգ
տէյիլ տիր տէմիշ իտի: Յիսուս անլէրէ քէն-
տինին հազգընտա Փէտէրի տախի շէհատէթ
էտէր իտիյինի սէօյլէտի իսէ տէ, պիր Փա"ի-
տէ հասըլ օլմայըպ եէքտիկէրինտէն այրըլ-
տըլար:

Յիսուս անլէր իլէ պիր ախէր կէօրիւշմէ-
սինտէ, Պէն կիտէրիմ, վէ պէնի արայըպ տա
կիւնահարընըզտա էօլէճէքսինիզ, վէ պէնիմ
կիտէճէյիմ եէրէ սիզ կէլէմէզսինիզ տէյէ-
րէք, քէնտինին էօլիւպ Փէտէրինին նէզտինէ
կիտէճէյինի վէ Եհհուտիլէրին տախի քէն-
տինէ իման էթմէտիլլէրի սէպէպտէն կիւ-
նահարընտա էօլիւպ հէլաք օլաճագլարընը, վէ
պու եօլտա քէնտինին Փէտէրտէն իտիյի թէ-
պէյեիւն էտէճէյինի 'ալէնէն սէօյլէտի: Եհ-
հուտի րու"էսասը պու քէլամտան միւթէ"էսսիր
օլմայըպ մէվգի'լէրինտէ գա"իմ տուրտըլար
իսէ տէ, խայի քիմսէլէր Յիսուսըն թարա-
Քընա կէչտիլէր:

Հագիգաթա եագըն կէլէն պու քիմսէլէրէ
Յիսուս այրըճա եագլաշըպ, անլէր իլէ աթի-
տէքի միւքեալէմէսի վուգու, պուլտու:
Յիսուս, "էկէր սիզ պէնիմ քէլամըմտա
գալըրսանըզ, Քիլ հագիգէ շակիրտիլէրիմ

օլուպ, հազիգաթը պիլէճէքսինիզ, հազիգաթ տախի սիզի ազատ էտէճէք տիր,” տէտի :

Ե՛հ հուտիլէր (տարըլարագ) . “Պիզ Աբրահամ զիւրրիյէթի իզ, վէ հիչ պիր վագըթ քիմնէյէ գուլըգ էթմէտիք,” իմտի պիզ նէտէն ազատ օլաճաղըզ, տէտիլէր :

Յիսուս . “Հէր քիմ կիւնան իշլէրսէ կիւնանըն գուլը տըր, . . . Աբրահամըն էվլաաը օլսայըտընըզ, Աբրահամըն ’ամէլլէրիյլէ ’ամիլ օլուր իտինիզ,” Աբրահամ Ալլահ թարաֆընտան սէօյլէյէն պիր ատէմին գաթլինի արամատը, տէտի :

Ե՛հ հուտիլէր (պիր ազ տահա հիտտէթլէնէրէք) . “Պիզ վէլէտի զինա տէյիլ իզ, պիզիմ պիր Փէտէրիմիզ վար, օ տա Ալլահ տըր,” տէտիլէր :

Յիսուս . “Ալլահ Փէտէրինիզ օլսայըտը պէնի սէվէր իտինիզ, չիւնքի պէն Ալլահտան խուրուճ էտիպ կէլտիմ . . . Սիզ պապանըզ Շէյթանտան սընըզ, վէ պապանըզըն շէհվէթլէրինի ֆի’իլէ կէթիրմէք իսթէրսինիզ,” տէտի :

Ե՛հ հուտիլէր (փէք զազապլանարագ) . “Սանա Սամարիայը վէ մէճնուն տէտիյիմիզ տօղրու տէյիլ մի,” տէտիլէր :

Յիսուս . “Պէն մէճնուն տէյիլ իմ, լաքին Փէտէրիմէ հիւրմէթ էտէրիմ : . . . Հազիգաթէն, հազիգաթէն սիզէ տէրիմ քի էկէր պիր քիմնէ պէնիմ քէլամըմը հըֆզ էտէրսէ, իլ էլ էպէտ էօլիւմ կէօրմէյէճէք տիր,” տէտի :

Ե՛հ հուտիլէր . իշթէ մէճնուն օլտըզըն պէլ-

լի օլտու . Աբրահամ վէ փէյղամպէրլէր վէ-
ֆաթ էթտիլէր , սէն իսէ՛ Պէնիմ քէլամըմը
թութան իլ էլ էպէտ էօլիւմ թաթմայաճագ
տէյօրսըն : Սէն վէֆաթ էթմիշ օլան փէտէ-
րիմիզ Աբրահամտան պէօյլի՛ք մի սին , տէ-
տիլէր :

Յիսուս . « Պէնի թա՛ղիզ էտէն ֆէտէրիմ
տիր , (աւագելիէ շէհարէն էրէն) քի սիզ անըն
հազգընտա Սլահըմըզ տըր տէյօրսընըզ , վէ
անը թանըմագ սընըզ : . . . ֆէտէրինիզ Աբ-
րահամ պէնիմ կիւնիւմիւ կէօրմէյէ արզու-
քէշ օլուպ՝ կէօրտիւ վէ մէսրուր օլտու , »
տէտի :

Եհնուտիլէր . « Տահա էլլի եաշընտա տէյիլ
իքէն , Աբրահամը՞ տախի մի կէօրտիւն , » տէ-
տիլէր :

Յիսուս . « Հագիզաթէն , հագիզաթէն սի-
զէ տէրիմ քի՛ Աբրահամ մէվճուտ օլմագ-
տան ագտէմ պէն մէվճուտ իմ , » տէտի :

Պու սէօգիւն իւզէրինէ Եհնուտիլէր Յիսու-
սը բէճմ էթմէյէ դալգըշտըլար . Յիսուս իսէ
կիզլէնիպ , հէյ.քէլտէն չըգտը , վէ ինթիմա-
լէն պիր ազ վագըթ՝ ալէնի թա՛լիմտէն ֆա-
րիզ օլտու :

Պու արատա կէչէր իքէն անատան տօղմա
պիր քէօր ատէմ կէօրտիւ , վէ սէֆալէթինէ
շակիրտլէրինին պիլէ տիզգաթը ճէլպ օլուն-
տու : Յիսուս շէֆագաթ էտիպ , եէրէ թիւ-
քիւրէրէք պալըզ եափտը վէ քէօրիւն կէօզ-
լէրի իւզէրինէ սիւրիւպ , անը երյգանմագ

“Պէն հիւքմ իչիւն պու տիւնեայա կէլտիմ, քի կէօրմէյէնլէր կէօրէլէր, վէ կէօրէնլէր քէօր օլալար,” տէտի: Պունու իչիտէն Ֆէրիսիլէր, “Պի՞զ տախի մի քէօր իզ,” տէտիլէր: Յիսուս անլէրէ՝ “էկէր քէօր օլսայըտընըզ՝ կիւնահընըզ օլմազ իտի, ամմա շիմտի կէօրիւյօրըզ՝ տէրսինիզ, անըն իչիւն կիւնահընըզ պագի տիր,” տէտի:

Պու միւնասէպէթտէ չօպան կիպի սիւրիւլէրինի կիւթմէքտէ օլան ՚իւլէմա վէ Ֆէրիսիլէրին ճէհալէթի վէ Ֆէսատը միւթալէ՛ա սըյլէ Յիսուս էյի չօպան քէնտիսի իտիյինի, վէ գօյունլարընը թանըտըղընը, գայըրտըղընը վէ անլէրին եօլընա ճանընը Ֆէտա էտէր իտիյինի պէյան էթտի, վէ Եհնուտիլէրտէն խարիճտէ թա՛րիֆէլէր արասընտա տախի չօգ գօյունլարը օլուպ, միւսթագպէլտէ անլէրի պիր եէրէ ճէմ՝ էտէճէյինի վէ ճիւմլէսի պիր սիւրիւ պիր չօպան օլաճաղընը իխպար էյլէտի: Պու սէօզլէր սէպէպինտէն Եհնուտիլէր արասընտա եինէ իխթիլաֆ օլտու, վէ Յիսուս պիր վագըթ Երուսաղէմտէն չըգմաղը միւնասիպ սայտը կէօրիւնիւյօր:

26. Գալիլէայա Կեծի-պ Բերեա ճիւլարընա
իւ Կեֆ՝ա Կիւճիտի.

Գալիլէատան սօն մուֆարագաթը, Ղուկ. 9.
51-62: (Մատթ. 19. 12: Մարկ. 10. 1:)
Եթմիչլէրին ըէսալէթի վէ ՚ավտէթլէրի,
Ղուկ. 10. 1-24:

Էրպայս ը շէրի'աթտան պիրի իլէ գօնուչմա-
սը, Ղուկ. 10. 25-37:

Մարթա իլէ Մարիամա զիյարէթի, Ղուկ.
10. 38-42:

Յիսուս թէքրարէն Գալիլեայա կէլտի, վէ
օրայա սօն վէտա'սընը վէրիպ մէլէքիւթ Ուլ-
լահը վա'զ էտէրէք Երուսաղէմէ տօղրու կիթ-
մէքլիյի թասմիմ էյլէտի, վէ պու միւնասէ-
պէթլէ եէթմիշ քիշի թա'եին էթտի քի քէն-
տինին վարաճաղը հէր շէհրէ վէ մահալէ էօ-
նիւնճէ իքիշէր իքիշէր կիտէրէք մէլէքիւթ
Ուլլահը վա'զ էյլէսինլէր: Յիսուս պու քիմ-
սէլէրի իրսալ էտէր իքէն, անլէրէ օն իքիլէ-
րի այրըճա թէպշիր ի պէշարէթէ իրսալ էթ-
տիյինտէ էյլէտիյի նասիհաթը թէքէրրի'ը էյ-
լէտի. վէ 'ազապընտա սօն տէֆ'ա օլարագ
մուֆարագաթ էթմէք իւզրէ օլտըղը Գալիլ-
եայա՝ խուսուսա կափառնայում, Բեթսայիդա
վէ Քօրագին շէհրլէրինէ մէլէքիւթ Ուլլահը
րէտտ էթտիքլէրի սէպէպտէն պաշլարընա
կէլէճէք պէլալար իչիւն վայլար օգուտու: Յի-
սուս շակիրալէրի իլէ եօլա չըգարագ հաղըր-
լըգ կէօրմէլէրի իչիւն անլէրի էօնտէն իրսալ
էյլէտի, վէ անլէր պիր Սամարիա քէօյիւնէ
վարտըգլարընտա րէտտ էտիլտիքլէրի իչիւն
փէք զազապլանըպ, Յակօրոս իլէ Յովհաննէս
սէմատան օլ քէօյիւն իւզէրինէ աթէշ էն-
տիրմէք իչիւն Յիսուստան ըուխսաթ իսթէ-
տիլէր, Յիսուս իսէ անլէրի թա'զիր էտէրէք,

Սիզ նէ մագուէլէ ըուհտան օլտըղընըզը պիւմէզսինիզ. զիրա իպն իւլ ինսան ատէմէրին ճանլարընը հէլաք տէյիլ, իլլա խէլաս էթմէյէ կէլտի տէյիպ, պիր ախէր քէօյէ կիթատիլէր :

“Վէ եօլտա կիտէրլէր իքէն, պիրի անա՝ էֆէնտի, հէր նէրէյէ կիտէր իսէն արտըն սըրա կէլիրիմ” տէտի : Յիսուս տախի անա՝ թիլլէրին ինլէրի, վէ հավա գուշլարընըն եուվալարը վար, լաքին իպն իւլ ինսանըն պաշընը գօյաճագ եհրի եօգ տըր՝ տէտի :

“Վէ պիր զայրիսինէ՝ Սըտըմ սըրա կէլ՝ տէտի. օլ տախի՝ էֆէնտի, պանա իզն վէր, էվվէլա կիտիպ փէտէրիմի տէֆն էտէյիմ” տէտի : Յիսուս տախի անա՝ Պրագ, էօլիւլէր քէնտի էօլիւլէրինի տէֆն էթսինլէր, սէն իսէ կիտիպ մէլէքիւթ Ուլլահը վա՛ղ էյլէ՝ տէտի :

Վէ տիկէր պիր քիմէսնէ տախի՝ էֆէնտի, սէնին արտըն սըրա կէլիրիմ, լաքին էվվէլա պանա իզն վէր, էհլի պէյթիմ իլէ վէտա՝ էտէյիմ” տէտի : Սամա Յիսուս անա՝ էլինի սապան իւզէրինէ գօյուպ տա կէրիյէ պագան հիչ պիր քիմսէ մէլէքիւթ Ուլլահա միւնասիպ տէյիլ տիր՝ տէտի :

Յիսուս Սամարիա իչինտէն կէչմէք թէսավլուրընը պրաղըպ Բէրիայա կէլտի, վէ օրատա վա՛ղ ու թա՛լիմ էտէրէք պիր մըգտար տօլաչտըգտան սօնկրա իհթիմալէն Եհհուտիյէ իչինէ կէչէճէյի եա կէչտիյի սըրալարտա եէթմիչլէր խըզմէթլէրինի պիթիրիպ քէնտինին

եանընա 'ավտէթ էթտիլէր, վէ իշէրինէ տա"իր անա խապէր վէրիպ Յիսուսըն խամիլէ ճիննլէրին քէնտիլէրէ իթա'աթ էթտիլէրինի պա մէսէրրէթ իֆատէ էթտիլէր, Յիսուս տա- խի անլէրէ՝ "ճիննլէրին սիզէ իթա'աթ էթ- տիլէրինէ սէվինմէլինիզ, լաքին իամլէրինիզին սէմավաթտա գայտ օլունտըղընա սէվինինիզ," տէտի: Պու սըրատա Յիսուս ըուհընտա մէս- ըուր օլարագ, մէլէքիւթ Ուլլահը 'ալիմլէր իլէ 'արիֆլէրտէն խաֆի թութուպ մա'սում- լարա պէյան, վէ հէր շէյի քէնտինին զիյր ի հիւքիւմէթինէ թէպիմ էթտիյի իշիւն ֆէտէ- ըինէ 'արզ ը թէշէքքիւր էյլէտի, վէ շակիրտ- լէրինի տախի չօգ փէյղամպէրլէր իլէ մէլէքլէ- ըին կէօրմէք իսթէյիպ տէ կէօրէմէտիլէրի շէյլէրի կէօրտիւքլէրի իշիւն թէպրիք էթտի:

Պու արատա էրպապ ը շէրի'աթտան պիրի Յիսուսա անը թէճրիպէ էթմէք իւզրէ՝ "Էպէտի հայաթա վարիս օլմագ իշիւն նէ՞ եափայրմ," տէտի: Յիսուս անա՝ "Շէրի'աթտա . . . նա՞ սըլ օգուրսըն," տէմէքլէ, մէրգում՝ "Սլլահըն օլան Բապպը պիւթիւն գալպինտէն, վէ պիւ- թիւն ճանընտան, վէ պիւթիւն գուվվէթինտէն, վէ պիւթիւն 'ազլընտան, գօնչընը տախի քէն- տին կիպի սէվէսին," տէյիւ ճէվապ վէրտի: Յիսուս անա պու մինվալ իւզրէ 'ամէլ էթտիք- տէ եաշայաճագ իտիյինի պէյան էթմէքլէ, Օ քէնտինի թէպրիյէ իշիւն "Գօնչըմ քի'մ տիր," տէյիւ սիւ"ալ էթտի, Յիսուս տախի էյի Սա- մարիալը թէմսիլինի սէյլէյիպ միլլէթ եա

մէզհէպ Փարզը օլմայարադ հէր ինսանի ֆէրա
գօնչըսը իտիլինի թա՛լիմ էյլէաի :

Յիսուս Երուսաղէմէ եազլաշմըշ օլարադ ,
Բեթանիատա Մարթա իլէ Մարիամըն խանէ-
սինտէ միւսաֆիր օլտու : Մարթա Յիսուսը
թալթիֆ էթմէք իչիւն չօգ թէտարիքեաթ
կէօրմէքտէ իտի , Մարիամ իսէ Յիսուսը տինկ-
լէմէք իչիւն այազլարը եանընտա օթուրուր
իտի : Մարթա Մարիամըն քէնտինի եալընըզ
պրագտըզը իչիւն Յիսուսա շէքվա էթտի իսէ
տէ , 0 ճէվապէն , “էյ Մարթա , էյ Մարթա ,
չօգ շէյլէր իչիւն էնտիչէ էտիպ պիհուզուր
օլուրսըն , լաքին լազըմ օլան շէյ պիր տիր ,
վէ Մարիամ քէնտինտէն ալընմայաճադ օլ
էյի հիսսէյի ինթիլսապ էթմիշ տիր ,” տէտի :

27. Թագաթն պայրամընա Երուսաղէմէ ինի-
թուլհ . 10. 22-40 :

Յիսուս տաիի թագաթն պայրամընա Երու-
սաղէմէ կիթտի , վէ հէյքէլտէ Սողոմոնըն էյ-
վանընտա կէզէր իքէն , Եհհուտիլէր անը ի-
հաթա էտէրէք տէտիլէր քի՝ “ճանըմըզը նէ՞
վազթա գատար մու՛ալլագտա պրագըյօրսըն ,
էկէր Մէսիհ սէն իսէն , պիզէ աչիքեարէ սէօյ-
լէ :” Յիսուս անլէրէ ճէվապէն՝ “Սիզէ սէօյլէ-
տիմ , լաքին ինանմայօրսընըզ .” Փէտէրիմին
իամիլէ ’ամէլլէր իճրա էյլէտիմ՝ եինէ ինան-
մազսընըզ , վէ սէպէպի պու տըր քի ագտէմ-
ճէ տէտիլիմ միսիլիւ սիզ պէնիմ գօյուռլա-

ըրմտան տէյիլ սինիզ: Անճագ պէնիմ գօ-
յունլարըմ պէնիմ սէսիմի տինկլէյիպ ար-
տըմճա կէլիրլէր, պէն տախի անլէրէ էպէտի
հայաթ վէրիրիմ, վէ անլէրի պէնիմ էլիմտէն
վէ պանա վէրէն փէտէրիմին էլինտէն քիմսէ
գափմայաճագ տըր: Պէն վէ փէտէր պիր
իզ տէտի:

Օլ վագըթ Եհհուտիլէր անը քէնտինի Ալ-
լահ մագամընա գօտըղը իչիւն թաշլամագ
իսթէտիլէր, Յիսուս տախի անլէրէ Շէրի'ա-
թընըզտա Ալլահըն քէլամընըն վարիտ օլտըղը
քիմսէլէրէ իլահլար (էլօհիմ) տէնիլիր, իմտի
փէտէրին թագտիս էտիպ տիննեայա կէօն-
տէրտիյի զաթ քէնտինի իպն Ուլլահ թէսմի-
յէ էտէր իսէ քիւֆր մի էթմիչ օլուր: Սէօզ-
լէրիմէ ինանմագսանըղ հիչ տէյիլ իճրա էթ-
տիյիմ փէտէրին 'ամէլլէրինէ ինանըպ, փէ-
տէրին պէնտէ վէ պէնիմ փէտէրտէ իտիյի-
մի ֆէհմ էտինիզ, տէտի:

Եհհուտիլէր եինէ անը թուրթմագ իսթէմէք-
լէ, Յիսուս էլլէրինտէն գուրթուլտու, վէ պէ
թէքրար Երուսաղէմի պրագմաղա մէճպուր
օլուպ, Բէրիատա իչլէմէք իւզրէ Յովհաննէսին
Եէտիյլէ վաֆթիզ օլունտըղը եհրէ կիթտի:

28. Յիսուսը Բերեադոս իմնի պէշարէն սէֆերի:

Տու'ա հագգընտա պահսը, Ղուկ. 11. 1-13:
Տիլսիզ պիր մէճնունա շիֆա վէրմէսի, Ղուկ.
11. 14-36:

Պիր Ֆէրիսինին սօֆրասընտա վայլար օգու-
մասը, Ղուկ. 11. 37-54:

Ֆէրիսիէրին մայասընտան սագընտըրմասը,
Ղուկ. 12. 1-12:

Մալփէրէսթլիքտէն սագընմաղա նասիհաթ,
Ղուկ. 12. 13-59:

Պիղատոսըն պա'ղը Գալիլեալըլարը գաթըլը,
Ղուկ. 13. 1-9:

Սէպթ կիւնիւնտէ պիր գարըյա շիֆա վէր-
մէսի, Ղուկ. 13. 10-20:

Խէլաս օլանլարըն 'ատէտինին սիւ"ալ օլուն-
մասը, Ղուկ. 13. 22-30:

Հերովդէս 'ալէյհինտէ թագրիրի, Ղուկ. 13.
31-35:

Պիր Ֆէրիսի սօֆրասընտա պահսը, Ղուկ. 14.
1-24:

Էվվէլ հիսապ էթմէք կէրէք իտիյի, Ղուկ.
14. 25-35:

Իւշ պէշարէթ թէմսիլի, Ղուկ. պապ 15:

'Ս.գըպէթէնտիշ օլմագ իչիւն իքի թէմսիլ,
Ղուկ. պապ 16:

'Ս.ֆվ էտիճի վէ իման սահիպի օլմագ իչիւն
նասիհաթ, Ղուկ. 17. 1-10:

Ղազարոսը իհեա էթմէսի, Յովհ. 11. 1-46:

Էֆրայիմէ չէքիլմէսի, Յովհ. 11. 47-54:

Յիսուս պիր մահալտէ օլուպ տու'ա էթ-
մէքտէ իքէն ֆարիղ օլտըղընտա, շակիրտլէ-
րինտէն պիրի անա՝ "Յովհաննէս քէնտի շա-
կիրտլէրինէ թա'լիմ էյլէտիյի կիպի, սէն

տախի պիզէ տու'ա էթմէյի թա'լիմ էյլէ,"
տէտի. Յիսուս տախի անլէրէ Բապպանի
տու'այը թա'լիմ էյլէտի, վէ պա'տէհու տու'ա
էյլէտիքլէրինտէ Ալլահըն քէնտիլէրի մութ-
լազա իսթիճապէթ էտէճէք իտիյինէ գավիյէն
ինանմագ կէրէք իտիքլէրինի փէք միւ"էսսիր
սուրէթտէ պահս էթտի:

Վէ եինէ պիր մահալտէ թա'լիմ էտէր ի-
քէն, Յիսուսըն եանընա տիլսիզ պիր մէճնուն
կէթիրտիլէր, վէ ճիննի չըգարտըղընտա տիլ-
սիզ սէյլէմէյէ պաշլատը, խալգ տախի թէ-
'աճճիւպ էթտիլէր: Ամմա հազըրունտան պա-
զըլար Յիսուս հագգընտա՝ "Ճիննլէրի ճինն-
լէրին ըէ"իսի Պա'ալգէպուլ վասըթասըյլէ չը-
գարըյօր," տէտիլէր, վէ քէնտիինն Ալլահ-
տան իտիյինէ տա"իր անտէն սէմատան պիր
'ալամէթ թալէպ էթտիլէր: Յիսուս ճինն վա-
սըթասըյլէ ճինն չըգարմագ գարին ի 'ազլ
օլմատըղընա տա"իր կափառնայուճտա տէտի-
յինի պուրատա տախի թէքէրրիւր էթտիք-
տէն սօնկրա, պու շէրիր նէսլէ Յովնանըն իւչ
կիւն պալըղըն գարնընտա գալտըղը կիպի,
Իպն իւլ ինսանըն տախի իւչ կիւն զէմինին
պաթնընտա գալմասընտան մա'տա 'ալամէթ
վէրելմէյէճէյինի, վէ նինիվէ էհալիսի Յովնա-
նը, հէմ Շէպա մէլիքէսի Սողոմոնը տինկլէմիչ
իքէն, քէնտիլէր Յովնան վէ Սողոմոնըն քիւլ-
լիյէն մաֆէվգինտէ օլան պիր զաթա անճագ
'ատավէթ էթմէքլէ հիւքմ ի էպէտիլէրինի
թահգիգ էթտիքլէրինի իխպար էյլէտի, վէ

իլլավէ էյլէտի քի պիր ճիննէ պէտէլ տէրու-
նինէ եէտի ճինն կիրմիչ օլանն ատէմինքի մի-
սիլլիւ պու նէսլին տախի 'ազըպէթի պիտա-
յէթինտէն պէտթէր օլաճագ տրր :

Յիսուս սէօյլէր իքէն, պիր Ֆէրիսի քէն-
տիսի իլէ պէրապէր թա'ամ էթմէսինի ան-
տէն ըէճա էթմէքլէ, կիրիպ սօֆրայա օթուր-
տու, վէ թա'ամտան էվվէլ երյգանմատըղը-
նա էվ սահիպի թէ'աճճիւպ էյլէտի : Յիսուս
ճէվապէն, 'իւլէմա վէ Ֆէրիսիլէրին էվամիրի
իլահիյէյի իհմալ էտիպ էճտատըն ըիվայա-
թընա էհէմմիյէթ վէրմէլէրինի, միւրա"ի օլա-
րագ խարիճէն թէմիզ լաքին պաթընէն Փըսգ-
ու զուլմլէ տօլու օլտըղլարընը, սինաղօղլար-
տա վէ չարչուլարտա թէքէպպիւրլէրինի վէ
ատէմլէրէ թա'լիւմ էթտիքլէրի շէյլէրի քէն-
տիլէր եափմազ իտիքլէրինի աչըզ վիսանլէ
եիւզլէրինէ վուրուպ, անլէրէ վայլար օգու-
տու, վէ էճտատլարընըն դաթլ էտիպ էլ
եէվմ քէնտիլէրին թիւրպէլէրինի եափտըզ-
լարը ճիւմլէ փէյղամպէրլէրին դանը նէսլի
հազըրտան թալէպ օլունաճագ իտիյինի իւ-
պար էթտի :

Պունուն իւզլէրինէ 'իւլէմա իլէ Ֆէրիսիլէր
ղայէթլէ հիտտէթլէնէրէք անը իթթիհամ
էթմէք իչիւն ազընտան պիր սէօզ գափմա-
ղա չարչարլար իսէ տէ, Յիսուս արալարըն-
տան չըգտը, վէ ճէմա'աթ օն պինլէրճէ էթ-
րաֆընը իհաթա էթտիքտէ, անլէրէ Ֆէրի-
սիլէրին մայասընտան եա'նի միւրա"իլիքտէն

սագընմագ պապընտա նասիհաթ էյլէտի, վէ պէյան էթտի քի (1) միւրա"իլիք էլէ ատէմ պիր շէյ կիզլէյէմէզ, վէ (2) ատէմլէրտէն գօրգուպ տա միւրա"իլիք էթմէք 'ապէս շէյ տիր չիւնքի ատէմ անճագ թէնի հէլաք էտէր, վէ անըն տա պիր գըլը պիլէ Ալլահտան իզնսիզ եէրէ տիւշմէզ, հէմ (3) ատէմլէրին հուզուրընտա քէնտինի իգրար էտէնի իպն իւլ ինսան տախի Ալլահըն մէլա"իքէսինին հուզուրընտա իգրար էտէճէք, ինքեար էտէնի իսէ քէնտի տախի ինքեար էտէճէք տիր :

Վէ խալգտան պիրի Յիսուսա, "Եա մու'ալլիմ, գարնտաշըմա սէօյլէ, միրասը պէնիմ էլէ թագսիմ էթսին," տէտի : Յիսուս տախի անա, "Էյ ատէմ, իւզէրինիզէ քի՞մ պէնի գատը եա գասսամ թա'եին էթտի," տէտիքտէն սօնկրա, թարլասը չօգ մահսուլ կէթիրմիշ օլան զէնկինին թէմսիլիլլէ պիր ատէմին 'էօմրիւ էմվալինին չօղալմասընա մէնութ օլմատըղընը պէյան էթտի, վէ 'իլավէթէն պու տիւնեանըն շէյլէրի իչիւն աշըրը էնտիշէ էթմէյիպ Ալլահա ի'թիմատ էթմէք վէ խաղինէյի սէմատա երղըպ տա"իմա օրա իչիւն միւհէյեա պուլունմագ կէրէք իտիյինի թա'լիմ էթտի :

Պու արատա պա'զը քիմսէլէր Պիզատոսըն պա'զը Գալիլեալըլարը գաթլ էտիպ գանլարընը զէպիհէլէրիլլէ գարըշտըրտըղընը խապէր վէրտիլէր . Յիսուս ճէվապէն պու Գալիլեալըլար պաշգալարտան զիյատէ կիւնահքեար օլ-

տըզլարընտան պու պէլայա օղրամըշ օլմա-
տըզլարընը, վէ 'էօմր անճագ թէվպէ իչիւն
պիր ֆուրսաթ իտիյինի թա'լիմ էտիպ, իւշ
սէնէտէն պերու մէյվէ վէրմէմիշ օլան պիր
ինճիր աղաճը թէմսիլիյէ խուսուսը մէզքիւ-
րը իյզան էյլէտի :

Պիր ախէր մահալտէ սէպթ կիւնիւ սինա-
ղօղտա թա'լիմ էտէր իքէն, Յիսուս օն սէ-
քիզ սէնէտէն պերու պէլի պիւքիւլմիւշ պիր
գարըյա թէսատիւֆ էտիպ, եանընա չաղը-
րարագ էլլէրինի իւզէրինէ գօմաղլէ շիֆա
վէրտի, վէ մէզքիւրէ տէր 'ագապ տօղրու-
լուպ Ալլահա համտ էթտի : Սինաղօղ րէ'իսի
պունա տարըլարագ խալգա սէպթտէ տէյիլ,
իլլա իշ կիւնլէրինտէ կէլիպ շիֆա պուլմալա-
րընը թէնպիհ էթտի : Յիսուս տախի անա
ճէվապէն "էյ միւրա"ի, սիզին հէր պիրինիզ
սէպթ կիւնիւ էօքիւզիւնիւ եա մէրքէպինի
եէմլիքտէն չէօղիւպ սուվարմաղա կէօթիւր-
մէ՞զ մի." իմտի օն սէքիզ սէնէտէն պերու
պաղլանմըշ օլան պու Աբրահամ գըզընը սէպթ
կիւնիւ պաղընտան աղատ էթմէք խաթամը
տըր, տէտի . վէ ի'թիրագ էտէնլէրին ճիւմ-
լէսի զիյատէսիյէ խէճիլ օլտըլար :

Յիսուս շէհրլէր իլէ քէօյլէրի տօլաչըպ թա'-
լիմ էտէրէք Երուսաղէմէ տօղրու կիթմէքտէ
իքէն, պիր քիմսէ անա՝ "էֆէնտի, 'աճէպա
խէլաս պուլանլար ա՞զ մը տըր," տէտի, Յի-
սուս տախի ճէվապընտա խէլասըն գափուսը
տար օլուպ անա կիրէնլէրին աղ օլտըղընը,

վէ ԵՏՀՈՒՄԻԼԵՐ ԻՅԻՆ պու գափու պիր ազ-
տան գափանաճաղընը, չօգլարըն խարիճտէ
գալաճաղընը, վէ անա պէտէլ Թա՞րֆէլէր-
տէն չօգլարըն մէլէքիւթ Ուլլահա տախիլ օ-
լաճաղընը պէյան էթտի:

Պու կիւնտէ Ֆէրիսիլէրին պա՛ղըսը Յիսու-
սըն եանընա կէլիպ, “Պուրատան չըգըպ կիւթ,
գիրա Հերովդէս սէնի գաթլ էթմէք Իսթէ-
յօր,” տէտիլէր: Յիսուս անլէրէ՝ վարըպ օլ
թիւքիյէ տէյինիզ քի, պիր ազ վագըթ տա-
հա ճիննլէր չըգարըպ շիֆալար վէրմէլիյիմ,
անտէն սօնկրա տա կիտիպ Երուսաղէմտէ թէ-
սամ օլուրըմ, չիւնքի Երուսաղէմտէն տըչարը
պիր փէյղամպէրին հէլաք օլմասը միւմքին
տէյիլ տիր տէտի, վէ Երուսաղէմ իւղէրինէ՝
քէնտինի ըէտտ էթտիյի սէպէպտէն կէլէճէք
պէլալարտան տօլայը պիր Ֆիղան օգուտու:

Վէ եինէ պիր սէպթ կիւնիւ Ֆէրիսի միւ-
թէպէրանընտան պիրինին խանէսինէ Թա՛ամ
էթմէյէ կիրտիյինտէ, օրատա պիր Իսթիս-
գալը ատէմ պուլունմաղլէ անա օլ կիւնտէ
պիր շէյ եափար մը տէյիւ Յիսուսը կէօղէթ-
մէքտէ պուլունտըլար: Օ տախի երպապը շէ-
րի՛աթ իլէ Ֆէրիսիլէրէ, Սէպթ կիւնիւնտէ
շիֆա վէրմէք ճա՞ր՞զ մի տէյիւ սիւ՛ալ էթ-
տի, վէ անլէր սիւքիւթ էթմէքլէ խասթայը
թութուպ շիֆա վէրէրէք սալը վէրտի: Օլ
ղէման անլէրէ, “Սիզտէն քի՞մ քէնտի մէր-
քէպի վէ եա էօքիւզիւ գույույա տիւշտիւք-
տէ սէպթ կիւնիւ տիր տէյէրէք անը տէր

հալ չըզարմազ,” տէյիւ սիւ՛ալ էթտի. վէ անլէր ճէվապա դատիր օլամատըլար :

Պա՛տէհու տա՛վէթլիլէրէ պէօյլէ պիր եէ-
րէ տա՛վէթ օլունտըզլարընտա պաշ սէտիր-
լէրէ տէյիլ, իլլա աշաղըքի եէրլէրէ օթուր-
մալարընը թավսիյէ էտէրէք, “Հէր քիմ քի
քէնտինի եիւքսէլտիրսէ ալչազլանըր, վէ հէր
քիմ քի քէնտինի ալչազլատըրսա եիւքսէ-
լիր,” տէյիւ պույուրտու : Քէզալիք էվ սա-
հիպինէ տախի պիր զիյաֆէթ թէրթիպ էթ-
տիյինտէ թէ՛ալլիւգաթը իլէ զէնկին դօնշու-
լարընտան զիյատէ Ֆագիրլէր, սագաթլար,
թօփալլար վէ ա՛մալարը տա՛վէթ էյլէմէսի
իչիւն նասինաթ էտիպ, պէօյլէ էթտիյինտէ
սալիհլէրին դըյամէթինտէ քէնտինէ միւքեա-
ֆաթ էտիլէճէյինի թագրիր էյլէտի : Սօֆրա-
տա օթուրանլարըն պիրի պունու իշիթտիք-
տէ անա, “Մէլէքիւթ Ուլլահտա էքմէք եէյէն
նէ՛ միւպարէք տիր,” տէտի : Յիսուս տախի
պիր պէօյիւք զիյաֆէթ թէրթիպ էտէն պիր
զէնկինին թէմսիլիյլէ մէլէքիւթ ի մէզքիւրէ-
նին տա՛վէթլիլէրինին իմթինա՛ էթտիքլէրի
սէպէպտէն անտէն մահրում՝ դալաճագլարը-
նը, վէ անլէրին եէրինէ հիչ մէ՛մուլ օլուն-
մայան վէ էտնա սընրֆտան քիմսէլէրին անա
տախիլ օլաճագլարընը պէյան պույուրտու :

Պա՛տէհու պիր կիւն եօլտա վաֆիր խալգ իլէ
կիթմէքտէ իքէն, անլէրէ տէօնիւպ տէտի քի,
“Էկէր պիր քիմսէ պանա կէլիպ տէ քէնտի
փէտէրինէ, վէ վալիտէսինէ, վէ զէվճէսինէ, վէ

էվլատընա, վէ պիրատէրլէրինէ, վէ հէմչի-
րէլէրինէ, հէմ տախի քէնտի ճանընա պիլէ
պուղղ էթմէզ իսէ, պէնիմ շակիրտիմ օլա-
մազ: Վէ հէր քիմ խաչընը թաշըյըպ ար-
տըմ սըրա կէլմէզսէ, պէնիմ շակիրտիմ օ-
լամազ: Պիր գուլէ պինա էթմէք իսթէյէն
ատէմ էվվէլա օթուրուպ մասրաֆընը հիսապ
էթտիյի, վէ պիր փատիշան մուհարէպէյէ
չըգմազտան ճէնկէ իգթիտարը օլուպ օլմա-
տըղընը թէֆթիշ էթտիյի կիպի, պէօյլէճէ
հէր քէս պունու պիլէրէք էվվէլճէ հիսապ
էտիպ անա կէօրէ քէնտինէ թապի' օլմալը
տըր, զիրա էկէր պիր քիմսէ քէնտինէ շա-
կիրտ օլտըգտան սօնկրա իրթիտատ էտէր
իսէ, թատընը գաչըրմըշ թուզ կիպի հիշ
պիր շէյէ եարամազ օլուր:

Կափառնայումտա օլտըղը կիպի պուրատա
(Բէրիատա) տախի կէօմրիւքճիւլէր իլէ կիւ-
նահքեարլարըն Յիսուսա սէրպէսթճէ եագ-
լաշըպ, անտէն հիւսն ի գապուլ պուլտըղլա-
րընը կէօրմէքլէ ֆէրիսիլէր իլէ 'իւլէմա սէօյ-
լէնտիլէր, վէ Յիսուս անլէրէ խիթապէն Ղայպ
օլմուշ գօյուն, Ղայպ օլմուշ տիրհէմ վէ Միւս-
րիֆ օղուլ թէմսիլլէրինի իրատ էյլէյիպ կէօս-
թէրտի քի, Սլլահ կիւնահքեարը նէ գատար
ֆէնա սուրէթտէ գայ' օլմուշ օլսա թէքրար
գազանմազ իսթէր, վէ թէվպէ էտէն հէր
կիւնահքեար իչիւն Սլլահըն վէ անըն մէլա-
'իքէսինին հուզուրընտա 'ազիմ մէսէրրէթ օ-
լուր:

Պա՛տէհու շակիրտլէրինէ խիթապէն հա-
հագգ քէթխիւտա վէ զէնկին իլէ Ղազարոս
թէմսիլլէրինի սէօյլէյերէք, անճագ հալը հա-
զրրտա եաշամայըպ, իլլա միւսթագպէլ ի-
չիւն տախի տա՛խմա տիւչիւնիւպ թէրթիպ
էթմէք եա՛նի ՛ագըպէթէնտիշ օլմագ կերէք
խտիքլէրինի թա՛լիմ էթտի: Վէ պիր ախէր
սրրատա տախի պիրատերլէրէ տա՛խմա ՛աֆիլ
էթմէյէ հագրը օլմագ, իմանտա թէրագգը
էթմէք, վէ Ալլահա պօրճու պուլունտըզլա-
րընտան զիյաստէ պիր շէյ եափամագ խտիք-
լէրի հագգընտա իրատը քէլամ էյլէտի:

Պու արատա Յիսուս Բեթանիատան Մար-
թա իլէ Մարիամ եէտիյլէ տօսթը Ղազարո-
սըն խասթա խտիյինին խապերինի ալլպ իքի
կիւն տահա պուլունտըղը մահալտէ մէքս
էթտիքտէն սօնկրա, Եհհուտիյէյէ կիթմէյէ
գարար գըլտը: Շակիրտլէրի պունու անկլա-
տըզլարընտա Եհհուտիլէր քէնաինի էօլտիւր-
մէքլիյէ գաստ էթմիշ իքէն, նէ՞ իչիւն եինէ
օրայա կիտէճէք խտիյինի սիւ՛ալ էթտիլէր:
Յիսուս կիւնտիւզ իքէն կէզէն սիւրչմէզ ի-
տիյինի սէօյլէյերէք Ղազարոս ույումըշ օլ-
մաղլէ անը ույանտըրմագա կիտիյօր խտիյինի
պէյան էթտի: Շակիրտլէրի պունուն էօլիւմ
ույգուսը օլտըղընը անկլամայըպ՝ թապի՛ի
ույգու զանն էթմէլէրիլէ, Յիսուս անլէրէ
Ղազարոսըն վէֆաթ էթմիշ խտիյինի աչըգ-
տան սէօյլէյիպ, քէնտիլէրին իմանտա քէսպ ի
գուվվէթ էթմէլէրի իչիւն մերգումըն եանըն-

տա պուլունմատըղընա մէսէրըէթինի տախի պէյան էյլէտի: Պէօյլէճէ գալգըպ Բեթանիա ճիվարընա կէլտիլէր, վէ Ղազարոսը տէօրթ կիւնտէն պէրու գապրտա եաթար պուլտըլար:

Յիսուսըն կէլտիլինի իշիթաիյի կիպի Մարթա Մարիամա խապէր էթմէյերէք, վէ մերգումէյի էվտէ թա՛ղիյէյէ կէլմիշ օլան միւսաֆիրլէր իլէ պրաղարագ, Յիսուսը իսթիգպալէ չըգտը, վէ անա՝ “Եա Բապպ, էկէր պուրատա օլսայըտըն, գարնտաչըմ վէֆաթ էթմէզ իտի. լաքին շիմտի պիլէ Սլլահտան հեր նէ տիլէրսէն, սանա վէրէճէյինի պիլիւրիմ,” տէտի: Յիսուս անա քէնտինին հալթ վէ մէվթ իւզէրինէ օլան հիւքիւմէթինի վէ գարնտաչընը իհեա էտէճէյինի թէլգին էթտի, վէ մէրգումէ հէմշիրէսի Մարիամա կիտիպ Մու՛սլիմին կէլտիլինի վէ քէնտինի իսթէյօր իտիլինի կիզլիճէ խապէր վէրտի: Մարիամ պունու իշիտինճէ տէր՛ազապ գալգըպ Յիսուսըն եանընա գօշմաղլէ, միւսաֆիրլէր անը մէզարա աղլամաղա կիտիյօր զանն էտէրէք պէրապէրինճէ եօլա չըգտըլար: Յիսուսըն եանընա կէլտիլէրինտէ Մարիամ անըն այագլարընա գալիանարագ, “Եա Բապպ, էկէր սէն պուրատա օլսայըտըն, գարնտաչըմ վէֆաթ էթմէզ իտի,” տէտի: Յիսուս կէրէք Մարիամըն վէ կէրէք պէրապէրլէրինճէ կէլմիշ օլան ճիւմլէ Եհհուտիլէրին աղլամագտա օլտըղլարընը կէօրիւնճէ, տէրունինաէն միւզթարիպ օլուպ ահ չէքտի,

վէ քէնտինի Ղազարոսըն մէզարընա կէօթիւր մէլէրինի արզու էթտի : Կիթմէք իւզրէ իքէն Յիսուս աղատը , վէ Եէհուտիլէրտէն պա՛ղը լար Յիսուս օրատա օլմուշ օլսա , ա՛մանըն կէօղէրինի աչմըշ օլտըզը հալտէ , Ղազարոսըն վէֆաթ էթմէմէսի իչիւն տէ էլպէթ պիր շէյ Եափար իտի տէտիլէր : Յիսուս Եինէ տէրունինտէն ահ շէքէրէք գապրա կէլտի , վէ գապրըն աղզընտաքի թաշը գալտըրմալարընը էմը էթտի : Մարթա անա էօլիւնիւն տէօրթ կիւնիւք օլտըզընը , վէ շիմտիյէ թէ՛աֆֆիւն էթմիշ օլմալը իտիլինի սէօյլէտի իսէ , Յիսուս ագտէմճէ մէրգումէյէ տէմիշ իտիլի շէյլէրի քէնտինէ իխթար էտիպ , թաշը գալտըրթտը , վէ սէմայա նազար էտիպ , ֆէտէրինէ քէնտինի իսթիճապէթ էթմէսի իչիւն տու՛ա էթտիլքտէն սօնկրա , Եիւքսէք սէսլէ՝ “էյ Ղազարոս , տըշարը չըգ ,” տէյիւ նիտա էյլէտի : Պունուն իւզէրինէ միւթէվէֆֆա քէֆինի իլէ տըշարը չըգտը , վէ Յիսուս անըն պաղլարընըն շէօղիւլիւպ սալը վէրիլմէսինի էմը պույուրատու :

Պու վազը՛ա իւզէրինէ օրատա նիչէ Եէհուտիլէր Յիսուսա իման էթտիլէր , պաշգալարը իսէ կիտիպ ֆէրիսիլէրէ քէյֆիյէթի նագլ էթտիլէր : Պաշ քեահինլէր իլէ ֆէրիսիլէր էհալի արասընտա հարաքէթին ՛աղամէթինի կէօրիւպ , պիր մէճլիս ճէմ՛ էթտիլէր , վէ պու միւ՛ճիզէլէրին նէթիճէսի օլարագհէր քէս Յիսուսա իման էթմէյէ պրաղըլըրսա ,

միլլէթ իշինէ նիֆազ տիւշէր, վէ Բօմայլըլար կէլիպ եհրլէրինի վէ միլլէթլէրինի դալտըրըրլար տէյիւ միւզաքէրէ էթտիլէր, վէ նիհայէթ քեահին ի ա՛ղամ Կայիափանըն թէքլիֆի իւզէրինէ Յիսուսըն վիւճուտինի մէյտանտան գալտըրարագ մէս՛էլէյի էյլէճէ թէսւ վիյէ էթմէյէ գարար գըլտըլար ։

Պունուն իւզէրինէ Յիսուս օլ թարաֆտան պէրրիյէյէ եագըն էֆրայիմ նամ պիր շէհրէ շէքիլիպ պիր միւտտէթ օրատա իգամէթ էթաի ։

29. Բերեա իշնփէն Երոսաղէօ՛ւ «ժ» Եօճըւււււ .

Օն ճիւզամըլար, Ղուկ. 17. 11—19:

Իպն իւլ ինսանըն զուհուրընըն թարպը, Ղուկ. 17. 20—37:

Տու՛ա հագգընտա իքի թէմնիլ, Ղուկ. 18. 1—14:

Թաթլիգ նիզամը, Մատթ. 19. 3—12: Մարկ. 10. 2—12:

Քիւշիւք չօճուզլարը պէրէքէթլէմէսի, Մատթ. 19. 13—15: Մարկ. 10. 13—16: Ղուկ. 18. 15—17:

Չէնկին ըէ՛իս իլէ գօնուշմասը, Մատթ. 19. 16—պապ 20. 16: Մարկ. 10. 17—31: Ղուկ. 18. 18—30:

Սալպ օլունաճագ իտիյինի իխպար էթմէսի, Մատթ. 20. 17—19: Մարկ. 10. 32—34: Ղուկ. 18. 31—34:

Յակոբոս իլէ Յովհաննէսին հըրսը շանը,
Մատթ. 20. 20-28: Մարկ. 10. 35-45:

Երէքով եանընտարի ա՛մալար, Մատթ. 20.
29-34: Մարկ. 10. 46-52: Ղուկ. 18. 35-43:

Զաքէոսըն խանէսինէ կիթմէսի, Ղուկ. 19.
1-10:

Մընա թէմսիլի, Ղուկ. 19. 11-28:

Բեթանիատա Յիսուսը Մարիամըն մէսհ էթ-
մէսի, Մատթ. 26. 6-13: Մարկ. 14. 3-9:
Յովհ. 11. 55-12. 11:

Էֆրայիմին նէ՛րէտէ օլտըղը դաթ՛իյէն մա՛-
լիւմ տէյիլ տիր, լաքին մահալը մէղքիւր
հէր նէրէտէ օլմուշ օլսա, Յիսուս Երուսա-
ղէմէ օլան սօն եօլճըլըղընը եինէ Բէրիա ի-
չինտէն էթտիյի սայքի շիւպհէսիղ տիր, վէ
Ղուկ. 17. 11 տէն կէօրիւնտիւյիւնէ կէօրէ
մէղքիւր եօլճըլըղըն պիտայէթլէրինտէ Յի-
սուս Գալիլեա իլէ Սամարիա հուտուտընտան
կէչմիշ օլմալը տըր: Օլ թարաֆլարտա պիր
քէօյէ կիրէր իքէն, անըն դարչըսընա օն նէ-
ֆէր ճիւղամլը չըղըպ ուղադտան տուրարագ
Եիւքսէս սէսլէ, “Եա Մու՛ալլիմ Յիսուս, պի-
ղէ մէրհամէթ էյլէ,” տէտիլէր: Օ տախի ան-
լէրէ վարըպ քէնտիլէրի քեահինլէրէ կէօս-
թէրմէլէրինի էմը էթմէքլէ, եօլտա կիտէր
իքէն թահիր օլտըլար: Պունու կէօրտիւքտէ
անլէրտէն պիրի պիր Սամարիալը օլտըղը
հալտէ, Սլլահա համո էտէրէք տէօնիւպ Յի-
սուսա կէլտի, վէ այաղլարընա դափանարագ

րիսի իլէ կէօմրիւքճիւ թէմսիլի օլուպ, պու-
նու՝ Սալիհ իզ տէյիւ քէնտիլէրինէ կիւվէնէն
վէ զայրիլէրի թահգիր էտէն քիմսէլէրէ խի-
թապէն իրատ պույուրարագ, Ալլահըն հու-
զուրընտա ինսանա թէֆախիւր էթմէք 'ապէս
վէ անճագ թէվազու՝ իլէ կիւնահ իզրարը
եագըշըր իտիյինի պէյան էյլէտի :

Պու արատա ֆէրիսիլէր Յիսուսըն եանընա
կէլիպ անը թէճրիպէ էտէրէք, “Հէք «եպէպէ
պինա”էն զէվճէսինի թաթլիզ էթմէք ատէմէ
ճա”րիզ մի,” տէյիւ սիւ”ալ էթտիլէր : Պու
մէս”էլէ հագգընտա շէրի’աթ ը Մուսէվիյէ մէշ-
քիւք օլտըզընտան Եհհուտիլէր արասընտա
եէքտիկէրինէ խասիմ իքի Փըրզա օլուպ, պու
սիւ”ալա պիրի էվիլէթ, վէ տիկէրի խայըր,
ճէվապընը վէրիւր իտի, շէյլէ քի Յիսուս պու
իքի ճէվապտան հանկըսընը վէրսէ, տիկէր
ճէվապը վէրէն Փըրզանըն ’ատավէթինէ հէ-
տէֆ օլաճագ իտի : Պունտան մա’տա Բէրիա
մէլիյի Հերովզէս գարնտաշը Փիլիպպոսըն
զէվճէսինի ալմըշ օլարագ, Յիսուս վաֆթիզ
էտիճի Յովհաննէսէ իթթիպա’էն մէզքիւր
սիւ”ալա խայըր տէյիւ ճէվապ վէրմիշ օլսա,
օլ տէմ Հերովզէսին տախի զազապընը իւ-
զէրինէ տա’վէթ էթմիշ օլաճագ իտի : Յիսուս
ճէվապընտա պու կիւճիւքլէրին հիշ պիրինէ
տիւչար օլմատը, շիւն կէօսթէրտի քի Մուլ-
սէս թալագ ուսուլընը Եհհուտիլէրէ գալպ-
լէրինին զըլզէթի սէպէպինտէն վէրտի, իպ-
թիտատէ իսէ Ալլահ ինսանը էրքէք վէ տիշի

խալգ էթմիչ, վէ անլերի քիմսէնին այրրա-
մայաճաղը սուրէթտէ եէք վիւճուտ գըլմըչ
տըր. իմտի պիզգաթ թալազ մատտէսի աս-
լէն մուվազգաթ վէ հավատա օլան պիր խու-
սուս օլմաղլէ, անա թէ'ալլիւզ էտէն պու-
սիւ"ալ տախի հիչ պիր էհէմմիյէթի հա"իզ
տէյիլ տիր: Յիսուս պու սուրէթլէ Փէրիսի-
լէրէ ճէվապ վէրտիքտէն սօնկրա խանէյէ կէլ-
տիքլէրինտէ շակիրտլէրի անա՝ "Էկէր զէվճ
իլէ զէվճէ արասընտա հալ պէօյլէ իսէ, թէ-
զէվվիւճ խայրլը տէյիլ տիր," տէտիլէր: Յի-
սուս տախի ճէվապէն, զէվճ իլէ զէվճէտէն
հեր հանկը պիրի տիկէրինի թաթլիզ էտէ-
րէք պիր ախէրինի թէզէվվիւճ էտէր իսէ,
զինա էտէր իտիյինի սէօյլէյիպ, ազտէմճէ
տէտիյինի տահա զիյատէ թէ"քիտ էթտի:

Վէ անլերէ տօգուճմասը իչիւն եանընա
քիւչիւք չօճուզլար կէթիրիլտի, շակիրտլէրի
տախի կէթիրէնլէրի 'ազարլատըլար: Ամմա
Յիսուս շակիրտլէրէ կիւճէնէրէք, "Չօճուզ-
լարը գօյ վէրինիզ, վէ անլերի պանա կէլմէք-
տէն մէն' էթմէյինիզ, զիրա մէլէքիւթ իս
սէմավաթ պու մագուլէլէրին տիր," տէյիպ,
անլերի գուճաղընա ալտը վէ էլլէրինի իւզէր-
լէրինէ գօյարազ անլերէ խայր տու'ա էյլէտի:

Յիսուս պիր ախէր մահալէ կիթմէք իւզրէ
եօլա չըգտըգտա, պիր ըէ"իս սէյիրտէրէք եա-
նընա կէլիպ հուզուրընա տիզ չէօքտիւ, վէ
"Էյ քէրիմ մու'ալլիմ, էպէտի հայաթա վա-
րիս օլմազ իչիւն նէ՞ եախայըմ," տէյիւ սիւ"ալ

էթտի: Օ տախի՝ “Նի՞չիւն պանսա քէրիմ տէ-
յօրսըն, պիրտէն եա՛նի Սլլահտան զայրի
քէրիմ եօգ տըր,” տէտիքտէն սօնկրա, անա
օն թէնպիհլէրին պա՛ղըլարընը զիքը էթտի,
վէ օ տախի “Պունլարըն ճիւմլէսինի սէպա-
վէթիմտէն պէրու հըֆզ էյլէտիմ,” տէտի:
Յիսուս անա պագըպ անը սէվտի վէ անա
խիթապէն, “Պիր նօգսանըն վար. կիտիպ՝
նէկ վար իսէ սաթ, ֆուգարայա վէր, վէ
սէմատա խաղինէյէ մալիք օլուրսըն, . . . վէ
կէլ, պանա թապի՛ օլ,” տէտի: Բէ՛իս պու
սէօղիւ իշիտինճէ միւքէտտէր օլարադ կիթ-
տի, զիրա չօգ մալի վար իտի: Յիսուս պու-
նու կէօրտիքտէ շակիրտլէրինէ “Ձէնկին քիմ-
սէ մէլէքիւթ իւս սէմավաթա կիւճլէ կիրէր,”
անլէրին մէլէքիւթ Ուլլահա կիրմէսինտէն տէ-
վէնին իյնէ տէլիյինտէն կէչմէսի տահա գօ-
լայ տըր տէտի: Անլէր տախի միւթէհայյիր
օլուպ, “Իօյլէ իսէ քի՛մ խէլաս պուլա պի-
լիր,” տէտիլէր. վէ Օ ճէվապէն, “Ինսան ՚ին-
տինտէ միւմքին օլմայան շէյլէր ՚ինտ Սլլահ
միւմքին տիր,” տէտի: Պունուն իւղէրինէ
Պետրոս, “Իշթէ պիզ հէր շէյի թէրք էտիպ
սանա թապի՛ օլտըգ,” տէտի: Օ տախի քէն-
տիսի վէ պէշարէթ նամընա էտիլէն հէր ֆէ-
տաքերարըգ պու տիւնեատա եիւզ գաթընա
վէ ախրէթտէ հայաթ ը էպէտիյէյէ նա՛իւ
օլաճաղընը թէ՛քիտ էյլէտիքտէն սօնկրա, պու
միւքեաֆաթ ալմագ էմրինտէ չօգ էվվէլէքի-
լէրին սօնկրաքի վէ սօնկրաքիլէրին էվվէլէքի

օլաճաղընը պէյան էտիպ, Պաղընա 'ամէլէ
թուրթան պիր ատէմին թէմսիլիյէ անը իզան
էյլէտի :

Վէ արթըզ անլէր Երուսաղէմէ չըգմագ
իւզրէ եօլտա իքէն, Յիսուս էօնլէրինճէ կի-
տէր իտի, վէ շակիրտլէր արգատան անըն
հէյ"էթ վէ ըէվիչինտէ կէօրիւլէն խարիզ իւլ
'ատէ պիր հալտէն հայրան գալըպ գօրգար-
լար իտի, Յիսուս իսէ անլէրի եանընա չա-
ղըրըպ, պիր ազտան Երուսաղէմէ վարտըզ-
լարընտա քէնտինին պաշընա կէլէճէք շէյլէ-
րի անլէրէ փէշին խապէր վէրտի, Փագաթ
անլէր տէտիյի շէյլէրի հիչ Փէհմ էթմէտիլէր :

Օլ զէման Զբբէդէոս օղուլարընըն վալի-
տէսի իքի օղլու իլէ պերապէր եանընա կէ-
լիպ, Յիսուսա մէլէքիւթիւնտէ անլէրտէն պի-
րի սաղընտա վէ տիկէրի սօլընտա օթուրմա-
լարընը ըէճա էյլէտի : Օ տախի անլէրէ նէ տի-
լէտիքլէրինի պիլմէտիքլէրինի, վէ պու մէլէ-
քիւթ իչիւն չօգ շէյլէր շէքէճէքլէր իսէ տէ,
տիլէտիքլէրի շէյի իհսան էթմէք քէնտինէ
տէյիլ, իլլա Փէտէրինէ ըաճի' իտիյինի պէ-
յան էթտի : Տիկէր օն շակիրտլէր պունու
իչիթտիքլէրինտէ Զբբէդէոս օղուլարընա կիւ-
ճէնտիլէր . վէ Յիսուս անլէրէ արալարընտա
պէօյիւք օլմագ իսթէյէն խըտմէթքեար, վէ
պիրինճի օլմագ իսթէյէն դուլ օլսուն տէյիւ-
նասիհաթ էթտի, վէ քէնտինի տախի անլէ-
րէ էօրնէք հալինտէ իրա"է էյլէտի :

Պու արատա Յիսուս եօլընտա Երիքովա

եագլաշտը, վէ իհիթիմայէն պայրամա չըգան-
լարըն գալապալըղը իլէ կիտէր իքէն, եօլ
քէնարընտա օթուրուպ տիլէնէն իքի ա'մա'
խալզըն կէշտիյինի իշիտէրէք վէ Նազարէթի
Յիսուսըն կէչմէք իւզրէ օլտըղընը թահգիգ
էտէրէք, “Եա Բապպ իպն ի Դաւիթ, պիզէ
մէրհամէթ էյլէ,” տէյիւ պաղըրմաղա պաշ-
լատըլար: Գալապալըղըն էօնիւնտէն կիտէն-
լէր սիւքիւթ էթմէլէրի իշիւն թա'զիր էթ-
տիլէր իսէ տէ, անլէր տահա զիյատէ Փէր-
եատ էթտիլէր: Իմտի Յիսուս տուրուպ ան-
լէրին քէնտի եանընա կէթիրիլմէլէրինի էմր
էթտի, վէ պու շէյ ա'մալարա միւթտէ է-
տիլտիքտէ, անլէր տէր 'ագապ Յիսուսըն եա-
նընա կէլտիլէր: Վէ Յիսուս “Նէ՞ իսթէր-
սինիզ քի սիզէ եափայրմ,” տէմէքլէ, ան-
լէրտէն Տիմէոս օղլու Պարտիմէոս նամ պի-
րի, “Եա՛ Բապպ, կէօղլէրիմիզ աչըլսըն,” տէ-
տի. Յիսուս տախի շէֆագաթ էտէրէք կէօղ-
լէրինէ տօգունուպ, “Աչըլսըն,” տէտի, վէ
իմանլարը քէնտիլէրի իսէլաս էթտիյինի միւթ-
տէ էյլէտի: Վէ տէր հալ կէօղլէրի աչըլսպ
Ալլահա համտ էտէրէք անըն արտը սըրա
կիթտիլէր: Խալգ տախի անլէր իլէ պէրապէր
Ալլահը թա'զիմ էյլէտիլէր:

Պա'տէհու Երեքովա կիրիպ իշինտէն կէչէր
իքէն, կէօմրիւքճիւ պաշը Զաքէոս իսմինտէ
զէնկին պիր ատէմ Յիսուսըն քիմ օլտըղընը
կէօրմէք իսթէյիպ, պօյու գըսսա օլմասը հա-
սէպիլլէ գալապալըգ սէպէպինտէն եօլ իւ-

զերինտէ պիր ճիւմմէզ աղածընա չըգտը : Յիսուս օլ մահալէ կէլտիքտէ եօգարը պագըպ, “էյ Զաքէոս, չապուք աշաղը էն, զիրա պու կիւն սէնին խանէնտէ գալմամ լաղըմ տըր,” տէմէքլէ, մէրգում տէր հալ աշաղը էնիպ մէսէրրէլթլէ անը գապուլ էթտի : Հէր քէս պունու կէօրտիւքտէ, կիւնահքեար պիր ատէմին խանէսինէ միւսաֆիր օլմագ իչիւն կիրտի տէյիւ սէօյլէնտիլէր . Զաքէոս իսէ տուրուպ Բապպա՝ “էֆէնտի, իշթէ մալիմին նըսֆընը ֆուգարայա վէրիւրիմ, վէ քիմէ իֆթիրա իլէ դատը էթտիմ իսէ, տէօրթ միսլինի էտա էտէրիմ,” տէյիպ, կէօմրիւքճիւլիւյիւ էսնասընտա էթմիշ իտիյի ճիւմլէ զուլը թաղմին էթմէյի թէ՛ահհիւտ էթտի . Յիսուս տախի, “Պու կիւն պու խանէյէ խէլաս կէլտի, չիւնքի պու տախի Աբրահամ օղլու տըր : Զիրա իպն իւլ ինսան զայ՝ օլանը արայըպ խէլաս էթմէյէ կէլտի,” տէտի :

Յիսուս Զաքէոսըն խանէսինտէ իքէն քէնտինին Երուսաղէմէ մէլէքիւթ Ուլահը թէ՛ սիս էթմէյէ կիթմէքտէ իտիյի զաննընտա օլան խալգա խիթապէն, Պէնտէկեանընա մընալար վէրէրէք հիւքմտարլըգ ալմաղա կիտէն ասըլատէ թէմսիլիյէ, Եհհուտիլէրին պիր միլլէթ հալինտէ քէնտինին մէլէքիւթիւնիւ ըէտտ էտէճէյինի, վէ թէքրար կէլիչինտէ անլէրէ ճէզա ի սէզալարընը վէրտիքտէն մա՛տա քէնտինէ թապի՝ օլանլարա տա սատագաթ վէ դայրէթլէրինէ կէօրէ միւքեաֆաթ էտէճէյինի իմա էյլէտի :

Յիսուս Երիբովտան չըզըպ պերապերինճէ խայլը ճէմա՛աթ օլմագ իւզրէ Երուսաղէմէ տօղրու հարէքէթ էյլէտի, վէ Ֆըսհտան ալթը կիւն ագտէմ ճիւմ՛ա կիւնիւ Բեթանիա յա միւվասէլէթ էտիպ, ճիւզամլը Սիմոնըն խանէսինտէ Մարթա իլէ Մարիամըն միւսաֆիրի օլտու: Էրթէսի կիւն եա՛նի սէպթ կիւնիւ Յիսուսա պիր զիյաֆէթ քէչիտէ էյլէտիլէր, վէ պու զիյաֆէթտէ Մարթա խըտմէթ էտիպ, Ղազարոս տախի խանէտէ միւսաֆիրլէրին եանընտա պուլու նուր իտի: Յիսուսըն միւսաֆիր օլտըղը պու Փամիլեա սէրվէթ սահիպի օլարագ, Երուսաղէմտէ Եէհուտիլէրտէն վաֆիր խալզ հէմ Յիսուսը հէմ տէ Ղազարոսը կէօրմէք իչիւն պուրայա կէլտիլէր: Զիյաֆէթ էանասընտա Մարիամ իւչ եիւզ տինար գըյմէթինտէ (թագըրիպէն օն լիրա ի Օսմանի) պիր շիչ գըյմէթի նարտին եաղը կէթերիպ, շիչէյի Յիսուսըն պաշը իւզէրինտէ գըրարագ անը մէսհ էյլէտի, վէ այագլարընա տախի սիւրիւպ սաշլարը իլէ սիլմէյէ պաշլատը, վէ խանէ եաղըն ըա՛հհասըյլէ տօլտու: Յիսուսըն շակիրտլէրի չօգճա Երուսաղէմ թարաֆընըն սէրվէթ վէ սարֆիյաթընա ալըշմամըշ Գալիլեայը քէօյլիլէր օլարագ, Մարիամըն պու մու՛ամէլէսինէ տարըլտըլար. վէ իսխարիօթի Յուդա՝ Նի՛չիւն պու իսրաֆ օլմագտան իսէ եաղ սաթըլըպ տա պէհասը ֆուգարայա վէրիլմէտի տէտի: Յուդա պու սէօղիւ ճիտտէն

սէօյլէմէտի, իլլա քէսէ քէնտիսինտէ պուլու
նուպ խըրսըզ օլտըղընտան, 'ագլը ագչէ իւ
ղէրինէ տէօնէր իտի: Յիսուս ճէվապէն, “Նի
չին խաթունը պիհուղուր էտիյօրսընըզ, չին
քի հագղըմտա կիւղէլ պիր իչ իչէտի. զիրա
Ֆագիրլէր տա”իմա սիղին իլէ պէրապէր պու
լունուր, ամմա պէն տա”իմա սիղին իլէ պէ
րապէր պուլունմամ:” Մէրգումէ Յիսուս տէֆն
օլունմազտան էլինտէն կէլտիյի տէրէճէտէ
էվլէլճէ անը մէսհ էթտի: “Հագիղաթէն սի
ղէ տէրիմ քի՝ պու պէշարէթ պիւթին
տիւնեանըն հէր նէրէսինտէ վա՛ղ օլունուրսա,
պու խաթունըն էթտիյի տախի թիղքեարը
իչին ըիվայէթ օլունաճագ տըր,” տէտի:

նա, Բապպըն իսմիյէ կէլէն միւպարէք օլսուն, եիւճէլէրտէ Օսաննա,” տէյիւ նիտա էտէրլէր իտի: Պայրամ իչիւն Երուսաղէմէ կէլմիշ օլան վաֆիր խալգ Յիսուսըն Ղազարոսը իհեա էթտիյինի իսթիմա՛ էթմիշ օլուպ, անըն Երուսաղէմէ կէլմէքտէ օլտրզընը իչիթմէլէրիյէ խուրմա տալլարը ալարադ անը իսթիգպալէ չըգտըլար, վէ Զէյթուն տաղընըն հնիչինտէ կէլմէքտէ օլան գալապալըղա գալուշտըղարընտա խալգըն տույղուլարը էվճի ա՛լասընա վասըլ օլուպ, “Օսաննա, Բապպըն իսմիյէ կէլէն իսրայէլին Մէլիյի միւպարէք օլսուն,” տէյիւ նիտա էտէրլէր իտի: Խալգ իչինտէն պա՛զը Փէրիսիլէր անա “Եա մու՛ալլիմ, շակիրտլէրինի թա՛զիր էյէ,” տէտիլէր: Օ տախի անլէրէ ճէվապէն, “Էկէր պունլար սիւքիւթ էտէրլէրսէ, թաչլար նիտա էտէճէք տիր,” տէտի:

Խալգ պու հէյէճանտա իքէն Յիսուս Երուսաղէմէ յաթֆը նաղար էտիպ անըն քէնտինէ յատալէթ վէ մուխալէֆէթ էթմէսի սէպէպինտէն տիւչար օլաճաղը յաղիմ պէլալարը խաթրլայըպ աղլատը վէ անըն իւզէրինէ աթիտէքի Ֆիղանը օգուտու: “Քեա՛չքի սէն տախի, պարի սէնին պու կիւնիւնտէ սէլամէթինէ միւթէ՛ալլըգ օլան չէյլէրի պիլէ իտին շիմտի կէօզլէրինտէն նիհան օլտու: Զիրա իւզէրինէ կիւնլէր կէլէճէք քի՛ տիւշմէնլէրին մէթէրիս չէքիպ՝ սէնի իհաթա էտէրէք, հեր թարաֆտան թաղեիգ էտէճէքլէր տիր: վէ

սէնի, հէմ տէրունինտէ օլան էվլատընը խաք իլէ եէքսան էտիպ՝ սէնտէ թաշ իւզէրինտէ պիր թաշ պրագմայաճագլար. չիւնքի զիյա-
րէթինին վագթընը պիլմէտին,” տէտի :

Նիհայէթ Յիսուսըն պէրապէրինճէ պուլու-
նան դալապալըգ Երուսաղէմէ վասըլ օլտու,
վէ պիւթիւն շէհր թահրիք օլունուպ, հէր
քէս, “Պու քի՛մ տիր,” տէյիւ սիւ՝ալ էտէր,
վէ պէրապէր կէլէն խալգ տախի, “Գալիլ-
եատա վագը՝ Նազարէթտէն օլան Յիսուս փէյ-
ղամպէր տիր,” տէրլէր իտի : Յիսուս իլէրի
կիտէրէք հէյքէլէ վասըլ օլտու, վէ պիր
տէֆ՝ա էթրաֆընա պագըպ հէր շէյէ նազար
էյլէտի, վէ վագըթ կէշմիշ օլմաղլէ օն իքի-
լէր իլէ պէրապէր կէրի Բեթանիայա չըգտը :
Օլ վագըթ ֆէրիսիլէր պիրպիրինէ, “Հիշ պիր
ֆա՛՛խտէ էթմէտիյինիզի կէօրի՞ւյօր մը սընըզ .
իշթէ՛՛ ալէմ անըն արտը սըրա կիթտի,” տէ-
տիլէր :

31. Երկու-շաբթի կիւնի, (Իճրա է նո-ֆո-շ կիւնի-).

Ինճիր աղաճընը լա՛նէթ էթմէսի, Մատթ. 21.
18, 19: Մարկ. 11. 12-14:

Հէյքէլի իքինճի տէֆ՝ա թէմիզլէմէսի, Մատթ.
21. 12-17: Մարկ. 11. 15-19: Ղուկ. 19.
45-48 :

Յիսուս պու կիւն եինէ Երուսաղէմէ կիթ-
մէք իւզրէ շակիրտլէրի իլէ եօլա չըգտը, վէ
աճըզմըշ օլմաղլէ ուզագտա եօլ քէնարընտա

կէօրիւնէն պիր ինճիր աղաճընըն եանընա կիտէրէք անտէ եէյէճէք արատը իսէ տէ, տահա մէյվէ վազթը օլմատըղընտան անտէ պիր շէյ պուլմատը, վէ անա խիթապէն, “Պունտան պէօյլէ էպէտէն պիր քիմսէ սէնտէն մէյվէ եէմէսին,” տէտի. շակիրտլէրի տախի պունու իշիթտիլէր:

Վէ Երուսաղէմէ կէլտիքլէրինտէ Յիսուս հէյքէլէ կիրիպ ճիւմլէ ախղ ու իթա էտէնլէրի տըշարը գօվմաղա վէ սաթըճըլարըն էշեա վէ էտէվաթընը տէվիրիպ ալթ իւսթ էթմէյէ պաշատը, վէ հէյքէլտէն պիր քիմսէյէ պիր գապ կէշիրմէյէ պիլէ պրագմաղ իտի: Վէ անլէրէ, “Խանէմ ճիւմլէ միլլէթլէր իշիւն ՚իպատէթխանէ թէսմիյէ օլունաճագ,” տէյիւ մուհարրէր իքէն սիղ անը հարամիլէր մաղարասը էթտիլիզ տէտի: Պու արատա եանընա ա՛մալար վէ թօփալլար կէթիրտիլէր, օտախի անլէրէ շիֆա վէրտի, վէ պու շէյլէրի կէօրէրէք պիր թագըմ չօճուգլար հէյքէլտէ տուրուպ “Իպն ի Դաւիթէ օսաննա,” տէյիւ նիտա էտէրլէր իտի: Պու շէյլէր Եէհուտիլէրին փէք կիւճլէրինէ կէլէրէք, անա՝ “Պունլարըն նէ՛ սէօյլէտիյինի իշիտիյօր մը սըն,” տէմէքլէ, Յիսուս տախի անլէրէ, “Մա՛սումլար իլէ մէմէ էմէնլէրին աղղընտան համտը թէքմիլ էթտին՝ քէլամընը հիշ պիր վազըթ օգո՛ւմատընըղ մը,” տէտի: Պու շէյլէր իւզէրինէ ՚իւլէմա իլէ պաշ քեահիլէր Յիսուսը թութուպ հէլաք էթմէք իսթէտիլէր իսէ տէ,

ճէմա՛աթտան գօրգօրգլարընտան ճէսարէթ
էտէմէտիլէր, զիրա խալգ հայրէթլէ անըն
քէլամընը տինկլէմէյէ տիւշէրլէր իտի: Պի-
նա՛նէն յալէյհ պիր միւնասիպ ֆուրսաթա պէք-
լէմէք իւզրէ էվլէրինէ կիթտիլէր, վէ ազչամ
օլարագ Յիսուս տախի Զէյթուն տաղընա չը-
զըպ եինէ Բեթանիատա կէճէլէտի:

32. Երեւոյթի կիւնի, (Կիւնիւնի վէ «ն
հոֆարտի կիւնի) .

Ինճիր աղաճընըն գուրումըչ պուլունմասը՝
Մատթ. 21. 20-22: Մարկ. 11. 20-26:

Յիսուս սէլահիլէթի խուսուսընտա սիւ՛ալ
օլունմասը, Մատթ. 21. 23-27: Մարկ. 11.
27-33:

Մէլէքիւթիւն ախէրլէրինէ ինթիգալընա տա-
"իւ իւչ թէմիլ, Մատթ. 21. 28-22. 14:
Մարկ. 12. 1-12: Ղուկ. 20. 9-19:

Բէ՛խլէրին իւչ սիւ՛ալ իլէ Յիսուսը թութ-
մաղա չայըչմալարը, Մատթ. 22. 15-40:
Մարկ. 12. 13-34: Ղուկ. 20. 20-40:

Յիսուսըն տա Եէհուտիլէրէ պիր սիւ՛ալը,
Մատթ. 22. 41-46: Մարկ. 12. 35-37:
Ղուկ. 20. 41-44:

՚Իւլէմա իլէ ֆէրիտիլէր յալէյհինտէ պահսը,
վէ անլէրտէն մուֆարագաթը, Մատթ.
պապ 23: Մարկ. 12. 38-40: Ղուկ. 20. 45-
47: Յովհ. 12. 37-50:

Տուլ գարընըն իքի փուլը, Մարկ. 12. 41-44:
Ղուկ. 21. 1-4:

Թա՛հիֆէլէրին Յիսուսը արամասը, Յովհ. 12.
20-30:

Երուսաղէմին խարապը վէ տիւնեանըն նի-
հայէթի հազգընտա պահսը, Մատթ. 24
վէ 25 պապլար: Մարկ. պապ 13: Ղուկ. 21.
5-38:

Յուդանըն պաշ քեահինլէր իլէ պիր անկլայը-
շա կէլմէսի, Մատթ. 26. 1-5, 14-16 :
Մարկ. 14. 1, 2, 10, 11: Ղուկ. 22. 1-6:

Յիսուս պու կիւն երնէ Երուսաղէմէ կիթ-
մէք իւզրէ եօլա չըգտը, վէ ինճիր աղաճընըն
եանընտան կէչէր իքէն, շակիրտլէր անը քեօք-
տէն գուրումը կէօրմէքլէ թէ՛ աճճիւպ էտիպ,
Պետրոս անա, “էյ մու՛ալլիմ, պագ, լա՛նէթ
էթտիյին ինճիր աղաճը գուրումը տըր,” տէ-
տի: Պունա ճէվապէն Յիսուս անլէրէ Ալլահա
իմանլարը օլմասը, վէ տու՛ատա տիլէտիքլէրի
չէյլէրի ալաճագլարընա տա՛իր շիւպհէ էթ-
մէյէրէք ի՛թիգատ էթմէլէրինի թա՛լիմ էյ-
լէտի:

Վէ հէյքէլէ կէլիպ թա՛լիմէ պաշլատըգտա
պաշ քեահինլէր իլէ գավմըն իխթիյարլարը
անա, “Պունլարը նէ՞ սէլահիյէթլէ եափըյօր-
սըն,” տէյիւ սիւ՛ալ էթտիլէր: Յիսուս անլէ-
րէ “Պէն տախի սիզէ պիր շէյ սիւ՛ալ էտէ-
յիմ, էկէր անը պանա սէօյլէրսէնիզ, պէն տէ
պու շէյլէրի նէ սէլահիյէթլէ եափաըղըմը սիզէ
սէօյլէրիմ: Յովհաննէսին վաֆթիզի . . . սէ-
մատա՛ն մը, եօգսա ինսանտա՛ն մը իտի,”

տէտի : Անլէր տախի տիւշիւնտիւլէր քի, Սէմատան տըր տէսէլէր, էօյլէ իսէ նի՞շիւն անա իման էթմէտինիզ տէյէճէք, ինսանտան տըր տէսէլէր, խալզ Յովհաննէսի փէյղամպէր մագամընտա թութարզլարընտան քէնտիլէրէ 'ատավէթ էտէճէքլէր : Պինա'էն 'ալէյհ Յիսուսա, “Պիլմէյիզ” տէյիւ ճէվապ վէրտիլէր : Օ տախի քէնտիլէրէ, “Պէն տէ պու շէյլէրի նէ սէլահիյէթլէ եափտըղմը սիզէ սէօյլէմէմ,” տէտի :

Պունուն իւզէրինէ Յիսուս անլէրէ մէլէքիւթ Ուլլահըն քէնտիլէրտէն ալընըպ ախէրլէրէ վէրիլէճէյինէ տա'իւր իւշ թէմսիլ, եա'նի Պաղա կէօնտէրիլէն իքի օղուլ, Հագգսըզ վէգաթիլ պաղճըլար, վէ Օղլընա տիւշիւն էտէն մէլիք թէմսիլէրինի իրատ պույուրտու : Պիրինճի թէմսիլ իլէ' կէօմրիւքճիւլէր իլէ Փահիշէլէր թէվպէ էտէրէք մէլէքիւթ Ուլլահա տախիլ օղուր իքէն, քէնտիլէր իմանսըզըզլարընտա 'ինատ էթտիքլէրի սէպէպտէն անտէն խարիճտէ գալտըզլարընը, իքինճի թէմսիլ իլէ' քէնտիլէրէ թէսլիմ օլունմըշ օլան մէլէքիւթէ լայըզ մէյվէ վէրմէտիքտէն մատա, Ալլահըն փէյղամպէրլէրինի հաթթա Օղլընը պիլէ տէօյիւպ էօլտիւրտիւքլէրի իշիւն, քէնտիլէր հէյպէթլի պիր թարզլէ հէլաք էտիլիպ մէլէքիւթ Ուլլահըն ախէր պիր իւմմէթէ թէվտի' էտիլէճէյինի, վէ իւշիւնճիւ թէմսիլ իլէ իքինճի թէմսիլին Փիքրինի թէքրարլատըզտան մա'տա, մէլէքիւթ Ուլլահըն եէնի

գապուլ էտէնլերին հէփիսի 'ինտ Ալլահ մագ-
պուլ օլմայըպ՝ տա՛վէթլիլէր չօգ, լաքին միւն-
թէխապլար ազ իտիյինի թա՛լիմ էյլէտի:
Պու թէմսիլլերին իւզերինէ 'իւլէմա իլէ ֆէ-
րիսիլէր զայէթլէ հիտտէթլէնէրէք, անը քէ-
լամլէ տուզազա տիւշիւրմէք իչիւն խասսէ-
թէն մէշլէրէթ էթտիլէր:

Վէ էվվէլա ֆերիսիլէր իլէ Հերօտէսիլէրտէն
պա՛զըլարընը անըն եանընա կէօնտէրիպ՝ Եա
մու՛ալլիմ, սէն խաթըր սայմայարագ հագի-
գաթը սէօյլէրսին, իմտի պիզէ սէօյլէ, Գայ-
սէրէ վէրկի վէրմէք ճա՛րիզ մի, եօգ իսէ տէ-
յիլ մի տէտիլէր: Պու սիւ՛ալտէ մագսէտլէրի
շու իտի քի, Յիսուս ճէվապընտա էհալի-
նին Գայսէրին հիւքիւմէթինէ գարչը օլան
հիսսիյաթընտան սագընարագ փէք իհթիմա-
լէն ճա՛րիզ տէյիլ տիր տէրսէ, Գայսէրէ մէս-
ուլ օլաճագ իտի: Յիսուս հիլէլէրինի ֆէհմ
էթմէքլէ անլէրէ, “էյ միւրա՛րլէր, պէնի նի՞-
չիւն թէճրիպէ էտիյօրսընըզ: Պանա պիր տի-
նար կէօսթէրինիզ,” տէտի: Անլէր կէօսթէր-
տիրքտէ, “Պու սուրէթ վէ եազը քիմի՞ն տիր,”
տէտի, անլէր տէ “Գայսէրին” տէյիւ ճէվապ
վէրտիլէր: Օ տախի “Գայսէրէ 'ա՛խտ օլանը
Գայսէրէ վէ Ալլահա 'ա՛խտ օլանը Ալլահա
էտա էտինիզ,” տէտի, վէ սիւքիւթէ մէճ-
պուր օլտըլար:

Պունլարտան սօնկրա սատուգիլէր կէլիպ,
թէզ թէզ էօլմէլէրի հասէպիլլէ եէտի գարն-
տաչըն հէփիսինէ տէ շէրի՛աթըն մաթլուպը

մուճէպինճէ սրրա իլէ զէվճէ օլմուշ օլան պիր
գարընըն ախրէթտէ անլէրտէն հանկըսընըն
գարըսը օլաճաղընը սիւ"ալ էթտիլէր : Սա-
տուգիլէր գըյամէթէ ինանմայան պիր ֆըրգա
օլարագ, պու սիւ"ալ իլէ Յիսուսը թա'լիմ ի
մէգքիւր խուսուսընտա պիր կիւճիւլէ տիւչար
էթմէք, վէ միւմքին իսէ խալգըն էօնիւնտէ
անըն շէօհրէթինէ խալէլ կէթիրմէք իսթէտի-
լէր : Յիսուս ճէվապէն, գըյամէթտէ թէզվիճ
վէ թէզէվվիւճ օլմայըպ, հէփ Ալլահըն մէլա"ի-
քէսի կիպի տիրլէր տէտիքտէն սօնկրա, ան-
լէրէ 'Սհտը 'Աթիգին քէնտիլէրին նազարըն-
տա զիյատէ միւ'թէպէր օլան գըսմընտան,
եա'նի Մուվսէսին պէշ քիթապընտան էօլիւմտէն
սօնկրա մէվճուտիյէթին լէյհինտէ պիր իս-
պաթ կէթիրտի : Քիւթիւպի Մուգատտէսէ-
նին մէգքիւր գըսմընտա Ալլահ քէնտինի Աբ-
րահամըն, իսահակըն վէ Յակոբըն վէֆա-
թընտան խայը վազըթ սօնկրա անլէրին Ալլա-
հը թէսմիյէ էթտիյինի զիքը էտիպ' Ալլահ էօ-
լիւլէրին տէյիլ, իլլա տիրլէրին Ալլահը օլմա-
սը հասէպիյլէ մէգքիւր զէվաթը քիրամըն
էօլտիւքտէն սօնկրա եինէ մէվճուտիյէթտէ
օլմագ լազըմ' իտիքլէրինի իսթիտլալ էյլէտի :
'իւլէմատան հազըր պուլունուպ պու ճէվա-
պը իշիտէնլէր փէք խօշնուտ օլուպ' "Եա մու-
'ալլիմ, կիւզէլ սէօյլէտին," տէտիլէր :

Պունուն իլէ պերապէր անլէրտէն պիրի
Յիսուսա անը թէճրիպէ էթմէք իւզրէ՝ "Ճիւմ-
լէ էմըլէրին պիրինճիսի հա'նկըսը տըր," տէ-

յիւ սիւ՛ալ էթտի: Յիսուս տախի՛ Սլլահ
Րապպը վահիտ օլուպ, անը պիւթիւն գալպ-
տէն, պիւթիւն ճանտան վէ պիւթիւն գուլ-
վէթ իլէ սէվմէք պիրինճի էմր օլտըղընը, վէ
պունա պէնկզէր օլմագ իւզրէ իքինճի էմր
տախի Գօնչըյը քէնտի կիպի սէվմէք իտիյի-
նի պէյան պույուրտու: Օլ 'ալիմ՝ Յիսուսըն
ճէվապընը թաստիգ էթտիքտէն սօնկրա 'ի-
լավէ էյլէտի քի Սլլահը պիրինճի էմրին մաթ-
լուպընճա սէվմէք մուհրագա վէ զէպիհէլէր-
տէն էվլա տըր: Յիսուս մէրգոււմըն պու 'ի-
լավէսինտէն խօշնուտ գալըպ, անա՝ «Սլլա-
հըն մէլէքիւթիւնտէն ուզագ տէյիլ սին», տէ-
տի, վէ անա արթըգ պիր քիմսէ սիւ՛ալ
էթմէյէ ճէսարէթ էթմէտի:

Յիսուս թա՛լիմէ տէվամ էտէրէք, էթրա-
ֆընա ճէմ՝ օլմագտա օլան Փէրիսիլէրէ պիր
սիւ՛ալ էտիպ տէտի քի՛ Քրիստոս (Մէսիհ)
քիմի՛ն օղը տըր. անլէրտէ Դաւիթին տէ-
տիլէր: Օ տախի անլէրէ՝ էօյլէ իսէ Դաւիթ
անա նա՛սըլ Րուհ իլէ Րապպ թէսմիյէ էտէր
(Րապպ Րապպըմա պույուրտու քի . . . սա-
ղըմտա օթուր, (Մէզ. 110. 1) տէտի, վէ քիմ-
սէ անա պիր սէօզ ճէվապ վէրէմէտի: Յիսուս
քէլամընը իլէրի կէօթիւրիւպ, շակիրալէրինէ
վէ քէնտինի իսթէքլէ տինկլէյէն խալգա,
'իւլէմա իլէ Փէրիսիլէրին 'էօմրլէրի թա՛լիմ-
լէրինէ մուվաֆըգ օլմատըղընը, 'իզգէթփէ-
րէսթ օլտըգլարընը, սալթ նիւմայիշ իչիւն ու-
զուն տու՛ալար էթտիքլէրինի, մալփէրէսթ

օլարագ տուլ դարըլարըն պիլէ էվլէրինի եէ-
տիքլէրինի, քէնտիլէր հադիգաթա մուխա-
լէֆէթ էթտիքտէն մա'տա պաշգալարընը տա
անտէն մէն' էյլէտիքլէրինի, հադիգաթա մու-
ղայիր թա'լիմլէրտէ պուլունտըզլարընը, սիվրի
սինէյի սիւզիւպ տէվէյի եութտըզլարընը, ըի-
յաքեար օլտըզլարընը, վէ Սլլահըն փէյղամ-
պէր վէ ըէսուլլէրինէ 'ատավէթ էթտիքլէրինի
Ֆասլ էտիպ' անլէրէ պիր չօգ վայլար օգու-
տու, վէ պա'տէհու Երուսաղէմ հադգընտա
տախի աթիտէքի Ֆիղանը էյլէտի :

“էյ փէյղամպէրլէրի գաթլ էտէն վէ սանա
կէօնտէրիլէնլէրի թաշլայան Երուսաղէմ, Ե-
րուսաղէմ, թավուգ քէնտի փիլիճլէրինի գա-
նատլարընըն ալթընա թօփլատըղը կիպի' գա'չ
տէֆ'ա սէնին էվլատընը թօփլամագ իսթէ-
տիմ, վէ սիզ իսթէմէտինիզ : Իշթէ խանէնիզ
սիզէ վիրան պրաղըլըր . զիրա սիզէ տէրիմ
քի' պուլնտան սօնկրա սիզ, Բապպըն իսմիլէ
կէլէն միւպարէք օլսուն՝ տէյինճէյէտէք, պէ-
նի ապլա կէօրմէյէճէքսինիզ :”

Պու սէօզ Յիսուսըն Եէհուտիլէրէ խիթա-
պէն սէօյլէտիյի սօն սէօզ տիր : Իւչ պուչուգ
սէնէ գատար արալարընտա չալըշտըգտան
սօնկրա անլէրին իման վէ իթա'աթա կէլմէ-
տիքլէրինի կէօրէրէք, քէնտիլէրին արասընտա
պիր մու'ալլիմ եա փէյղամպէր հալինտէ խըզ-
մէթինի պէօյլէճէ խիթամա կէթիրիպ արա-
լարընտան չէքիլտի : Պու կիւնտէ իտի քի Յի-
սուս խազինէյէ հէտիլէրինի աթանլարա

նազար էտէր իքէն, պիր ֆագիր տուլ գա-
րընըն իքի վուլ աթտըղընը կէօրէրէք պիւ-
թիւն օլանընը աթտըղը սէպէպտէն ճիւմէտէն
զիյատէ աթտըղընը թագրիր էթտի. անճագ
պու վագը'անըն կիւնիւն հանկը գըսմընտա
օլտըղը մա'լիւմ տէյիլ տիր :

Պու սօն իւչ կիւնիւն պիրինտէ պա'զը Եու-
նանիլէր կէլիպ, Յիսուսը կէօրմէք իսթէտի-
լէր : Պու քիմսէլէրին՝ Ուրֆիանըն Արգար մէ-
լիյի թարաֆընտան կէօնտէրիլիչ իտիյի շարգ
քիլիսէլէրինին պա'զըլարընըն ըիվայաթընտան
տըր : Յիսուս Եէհուտիլէրտէն ըէտտ օլունմըչ
իտի իսէ տէ, թա'իֆէլէրին քէնտինի գապուլ
էտէճէյինէ պու վագը'այը պիր ըէմզ հային-
տէ կէօրէրէք, քէնտինին էօլիւմիւ տիւնեա-
նըն հայաթը օլաճաղընը խաթըլատը, վէ
դալպինի միւզթարիպ գըլան պու էօլիւմտէն
գուրթուլմաղա չալըչմատան իսէ, անա թէս-
լիւմ օլմագ գարարընա կէլիպ, “էյ Փէտէր,
քէնտի իսմինի (պու էօլիւմիւմ վասըթասըյ-
լէ) թա'զիզ էյլէ,” տէյիւ պիր տու'ա 'արզ
էյլէտի, վէ հէման օլ վագըթ՝ “Հէմ թա'զիզ
էյլէտիւմ, վէ հէմ տէ թա'զիզ էտէճէյիւմ,”
տէյիւ սէմատան պիր սէտա կէլտի : Հազըր
պուլունան խալզ պու սէտայը անկլամայարագ
հէր պիրի պիր շէյ տէմէքտէ իքէն, Յիսուս
անլէրէ մէզքիւր սէտանըն քէնտիլէր իչիւն
կէլտիյինի, վէ քէնտիսի եէրտէն եիւքսէյէ
գալտըրըլմագ իւզրէ օլուպ, պու տիւնեանըն
ըէ'իսինէ ղալէպէ էտէրէք ճիւմէյի քէնտինէ

չէքէճէյինի պէյան էյլէտի: Խալղ անա շէ-
րի'աթըն գավլինճէ Մէսիհ եէրտէն գալտը-
րըմայըպ իլէլ էպէտ պագի օլմագ կէրէք ի-
տիյինի սէօյլէյինճէ, Յիսուս քէնտինին ֆիք-
րինի անկլամատըղլարընը կէօրէրէք, անլէրէ,
“Տահա պիր ազ վագըթ նուր սիզին իլէ տիր.
նուր սիգտէ պուլունտըղճա եիւրիւյիւնիւզ,”
տէյիւ պիր նասիհաթ էյլէտի:

Ագչամ իւսթիւ Յիսուս սօն տէֆ'ա օլա-
րագ հէյքէլտէն չըգար իքէն, շակիրտլէր ա-
նա օլ եէնի պինանըն գուվլէթ վէ հիւսնիւ-
նիւ կէօսթէրմէք իսթէտիլէր: Յիսուս տա ան-
լէրէ օլ պինատա թաշ թաշ իւզէրինտէ գալ-
մայաճագ իտիյինի խապէր վէրտի: 'Ատէթի
իւզրէ Զէյթուն տաղընա վարըպ հէյքէլին
գարչըսընտա օթուրտըղընտա Պետրոս իլէ
Անդրէաս, վէ Յակոբոս իլէ Յովհաննէս անա
թէնհաճէ պու շէյլէրին նէ՞ զէման վուգու'
պուլաճաղընը, վէ օլ վագթըն 'ալամէթլէրինի
սիւ"ալ էթտիլէր: Յիսուս քէլամա աղաղ էյ-
լէյիպ շակիրտլէրի պաշընա թօիլանտը, վէ
անլէրէ պիր մու'այեէն վագըթ կէօսթէրմէ-
տի իսէ տէ, օլ զէմանըն վէ քէնտինին թէք-
րար կէլիչինին վէ տիւնեանըն ախըրընըն 'ա-
լամէթլէրի հագղընտա ուզունճա պահս էյ-
լէտի, վէ կէօսթէրտի քի երուսաղէմին խա-
րապընտան էվլէլ չօգ եալանճը քրիստոսլար
կէլէճէք, չօգ գարըղըղլար օլաճագ, վէ
քէնտինէ ինանանլար օլ վագըթտա չօգ մու-
ղայագա շէքէճէք. քէզալիք քէնտինին իքինճի

կելիշինտէն վէ տիւնեանըն նիհայէթինտէն էվ-
վէլ չօգ մուղայագա, զէլղէլէ վէ թա'ուն վու-
գու'ի իլէ պէրապէր սէմատա տախի խայլը
'ալամէթլէր օլաճագ: Պունտան մա'տա պու-
'ալամէթլէրի միւթէ'ազգըպ օլ կիւնլէրին 'ան-
գարիպ կէլէճէյինի պէյան պիրլէ քէնտինէ
իման էտէնլէրին տա'իմա ույանըգ տուրուպ
հազըր պուլունմագ կէրէք իտիքլէրինի թէն-
պիհ էյլէտի, վէ պու թէնպիհինի զիյատէ
իզահ վէ թէ'քիտ էթմէք իչիւն, Օն պաքի-
րէլէր վէ թալանթլար թէմսիլլէրինի իրատ
պույուրտու: Պա'տէհու Յիսուս իհթիմալէն
Բեթանիայա կիտիպ օրատա պէյթութէթ
էթտի:

Պու կիւն զարֆընտա 'իւլէմա, Ֆէրիսիլէր,
Հերօտէսիլէր, սատուգիլէր վէ պաշ քեա-
հինլէր պէյն էննաս մաղլուպ օլմուշ վէ բի-
վայէթլէրի վէ մէսլէքլէրի Ֆէնա սուրէթտէ
մու"ախէզէ էտիլմիշ օլարագ, ազչամ օլտըգ-
տա խուսուսա քեահին ի ա'զամա մէնսուպ
օլանլար անըն գօնաղընտա փիւր զազապ օլա-
րագ պիր մէճլիս 'ագտ էթտիլէր, վէ Յիսու-
սըն դաթլինին գարարընը թէ'քիտ էտիպ,
պիր շուրիշ օլմամասը իչիւն իճրասընը պայ-
րամտան սօնկրայա թէ'խիր էթմէքլիյի թէն-
սիպ գըլտըլար, լաքին տաղըլմագտան Յու-
գանըն քէնտիլէրէ Յիսուսը թէսլիմ էթմէյէ
տա'իր օլան թէքլիֆինի իշիթմէքլէ Ֆիքըլէրի-
նի տէյիշտիրտիլէր, վէ խալգ թէճէմմիւ' էթ-
մէզտէն միւնասիպ պիր սուրէթլէ Յիսուսը

Թէսլիմ էթաիյի Թագտիրտէ օթուզ գըթ'ա
կիւմիւշ վէրէճէքլէրինէ տա'իր Յուդա իլէ
պիր վազարլըգ էթաիլէր :

33. Չորեշաբթի կէնի-, (Իւրեւհաթ կէնի-).

Յիսուս պու կիւնիւ իհթիմայէն թէնհաճէ
Բեթանիատա կէչիրտի :

34. Հինգշաբթի կէնի-, (Աւտ Հինգշաբթի).

Մօն ագշամ թա'ամը, Մատթ. 26. 17-35 :
Մարկ. 14. 12-31 : Ղուկ. 22. 7-38 : Յովհ.
պապ 13 :

Քրիստոսըն վէտա' քէլամլարը, Յովհ. 14 վէ
15 վէ 16 պապլար :

Շակիրտլէրի իչիւն տու'ասը, Յովհ. 17 :

Պու կիւն Յիսուս Պետրոս իլէ Յովհաննէսէ
Երուսաղէմէ կիտիպ Փրսհ գուզուսընը հա-
ղըրլամալարընը իհալէ էթմէքլէ, անլէր Փրս-
հը նէրէտէ իսթէր իտիյինի քէնտինտէն սիւ-
"ալ էթաիլէր : Յիսուս ճէվապէն, "Շէհրէ
կիրտիյինիզտէ պիր տէսթի սու կէօթիւրէն
պիր ատէմ սիզէ ըասթ կէլէճէք տիր, անըն
կիրէճէյի էվէ արտը սըրա կիրիպ, օլ էվին
սահիպինէ . . . Մու'ալլիմ սանա՝ Շակիրտլէ-
րիմ իլէ պերապեր Փրսհը եէյէճէյիմ օտա
նէրէտէ տիր՝ տէյօր. վէ օ սիզէ տէօչէնմիշ
Ֆէվգանի պիր օտա կէօսթէրէճէք տիր. օ-

րատա հազրըլայընը,” տէտի : Անլէր տախի վարըպ տէտիյի կիպի պոււմաղլէ Քըսհը հազրըլատըլար :

Պու արատա շակիրտլէրին արասընտա եինէ պէօյիւքիւք տա՛վասը զուհուր էյլէմիշ օլարագ, Յիսուս պունու անկլամաղլէ, սօֆրայա օթուրմազտան էվվէլ, էլպիսէսինի չըգարըպ պիր թարաֆա դօտու, վէ պէլինէ պիր վէշկիր գուշանըպ շակիրտլէրին այագլարընը եըյգամաղա պաչատը : Սըրա Սիմոն Պետրոսա կէլտիքտէ, մէրգում Յիսուսըն եըյգամասընարագի օլմամաղլէ, Յիսուս անա պիւթիւն մէսէլէյի սօնկրա անկլայաճագ իտիյինի սէօյլէտի իսէ տէ, օ եինէ “Պէնիմ այագլարըմը էպէտէն եըյգամայաճագսըն,” տէյէրէք իսրար էթտի : Ֆագաթ Յիսուս “էկէր սէնի եըյգամազսամ, պէնիմ իլէ նասիպին եօզ տըր,” տէմէսի իւղէրինէ պրագտը, վէ նիհայէթ ճիւմլէսինին այագլարընը եըյգայըպ պիթիրտի : Յիսուս էլպիսէսինի կիյիպ սօֆրայա օթուրտըգտա անլէրէ տէտի քի, Սիղէ նէ եափտըղըմը անկլա՛յօր մը սընըզ . պէն Բասպ պէ Մու՛ալլիմինիզ օլտըղըմ հալտէ այագլարընըը եըյգատըմ իսէ, սիզ տախի պիրի պիրինիզին այագլարընը եըյգամագ կէրէք սինիզ . արանըզտա պէօյիւք օլան՝ էն քիւչիւք կիպի, վէ բէ՛լիս օլան՝ խըտմէթ էտէն կիպի օլսուն : Սիղէ պիր էօրնէք վէրտիմ քի սիզ տախի պէնիմ սիղէ էթտիյիմ կիպի էյլէյէսինիզ :

Մնտէն գուզույը եէմէյէ պաշլատըզլարըն~
տա Յիսուս տէրունինտէն միւզթարիպ օլուպ,
շակիրտլէրինէ անլէրտէն պիրի քէնտինի էլէ
վէրէճէյինի պէյան էյլէմէքլէ, անլէրին արա~
սընա պիր տէհէթ տիւշտիւ, վէ 'աճէպա պու
քի՞մ տիր տէյիւ թէլաշ իլէ արաշտըրմաղա
պաշլատըլար: Յովհաննէս Յիսուսըն թամմ
եանընտա օթուրմասը հասէպիյլէ, Պետրոս
անա իշարէթ էթտի քի Յիսուսա պունու եա~
վաշճա սիւ՞ալ էթսին: Օ տախի Յովհաննէսէ
եինէ եավաշ սէսլէ՝ “լօգմայը պաթըրըպ
քիմէ վէրիրսէմ, օ արըր,” տէյիւ ճէվապ վէր~
տի, վէ լօգմայը պաթըրարազ Իսխարիօթի
Յուդայա վէրտի: Պու արատա Յուդա տախի
տիկէր շակիրտլէր միսիլլիւ Յիսուսա, “Պէ՞ն
մի իմ,” տէյիւ սիւ՞ալ էթմէքլէ, Յիսուս ա~
նա, “Սէօյլէտիյին կիպի տիր,” տէտի, վէ
շակիրտլէր նասըլ իսէ եինէ Փարզընա վար~
մատըլար իսէ տէ, Յուդա քէնտինին իշի~
նին Յիսուսա մա՛լիւմ իտիյինի շիւպհէսիզ
սուրէթտէ անկլամաղլէ պիթ թապի՝ քէն~
տիսի պիր թէլաշա տիւշտիւ: Յիսուս տախի
անա, “Եափաճաղընը չապուք եափ,” տէմէք~
լէ մէրգում սօֆրայը պրաղըպ տըշարը չըզ~
տը, շակիրտլէր տէ զանն էթտիլէր քի Օ պայ~
րամա 'ա՞իտ պիր իշ իշիւն կիթտի: Իմտի Յի~
սուս շակիրտլէրինէ տէտի քի, “վազը՛ա Իպն
իւլ ինսան քէնտի հազգընտա եաղըլմըշ օլ~
տըղը իւզրէ կիտէր, լաքին վա՛յ օլ աստէմէ
քի՞ անըն էլիլէ Իպն իւլ ինսան էլէ վէրիլիւ:

օլ ատէմ տօղմամըչ օլսա իտի, քէնտինէ խայրլը օլուր իտի:”

Պա՛տէհու անլէր թա՛ամա տէվամ էտէր իքէն Յիսուս էքմէք ալըպ շիւքը էթտիքտէն սօնկրա փարէլէտի, վէ շակիրտլէրինէ վէրիպ, Սլընըզ, եէյինիզ, պու սիզին իչիւն վէրիլէն պէնիմ ճէսէտիմ տիր, պունու պէնիմ զիքրիմ իչիւն էյլէյինիզ. քէզալիք քեասէյի ալըպ շիւքը էթտիքտէն սօնկրա անլէրէ վէրիպ, ճիւմլէնիզ պունտան իչինիզ, պու պէնիմ չօգ քիմսէլէր իչիւն տէօքտիւյիւմ ՝Սհտը ճէտիտ գանը տըր տէտի. վէ պէօյլէճէ ՝ազիզ Հաղորդութիւն այինինի թէ՛ սիս էթտի:

Սօֆրա պիթտիքտէ Յիսուս շակիրտլէրինէ օլ կէճէ քէնտինին թութուլաճաղընը, վէ անլէրին տէ սիւրչիւպ տաղըլաճազլարընը, ֆազաթ քէնտի էօլտիւքտէն սօնկրա գըյամ էյլէյիպ անլէրտէն էվվէլ Գալիլեայա կիտէճէյինի իխպար էյլէտի:

Պունուն իւզէրինէ Պետրոս անա՛ էկէր ճիւմլէսի սիւրչսէլէր պիլէ պէն սիւրչմէմ տէտի: Յիսուս անըն տահա զիյատէ թէհլիքէտէ օլտըղընը վէ անըն իչիւն քէնտիսի տու՛ա էթմիլ իտիյինի Պետրոսա պէյան էթտի իսէ տէ, մէրգում տահա զիյատէ իսրար էտիպ, եա Բապպ, սէնին իլէ կէրէք հապսա վէ կէրէք էօլիւմէ կիթմէյէ հազըր իմ, տէտի: Օ տախի, էյ Պետրոս, սէն պէնի թանըտըղընը իւչ քէրրէ ինքեար էթմէյինճէ պու կիւն խօրօս էօթմէյէճէք տիր տէտի: Պա՛տէհու ան-

լէրէ ահաի քի թէպչիր ի պէշարէթէ կիթ-
տիքլէրինտէ օլտըղը կիպի, պու վագըթտա
թէտարիքսիզ օլմասընլար, իլլա հէր քէս քէ-
սէսինի վէ տաղարծըղընը ալըն, վէ գըլըծը
օլմայան լիպասընը սաթըպ սաթըն ալըն,
չիւնքի քէնտիսի պիր ազտան մուհարրէր օլ-
տըղը վէճհ իւզրէ միւճրիմէր արասընտա 'ատտ
օլունաճագ տըր: Շակիրտլէր տէ եանլարըն-
տա իքի տանէ գըլըծ պուլունտըղընը խապէր
վէրտիլէր:

Պու սօն սէօղիւն իւզէրինէ շակիրտլէրին
գալպինի պիր տէրէճէ խավֆ վէ քէտէր տօլ-
տուրմաղլէ, Յիսուս անլէրէ “Գալպինիզ միւզ-
թարիպ օլմասըն. Ալլահա իման էտինիզ, պա-
նա տախի իման էտինիզ,” տէյէրէք պիր
միւքեալէմէյէ պաշլատը, վէ անլէրի թէսլիյէ
վէ թագվիյէ էթմէք իւզրէ սօն քէլամլէրինի
իրատ էյլէտի: Յիսուս անլէրէ կէօսթէրտի
քի քէնտիսի Փէտէրինէ կիտիյօր, վէ անլէ-
րի պու տիւնեատա եէթիմ պրագմայաճագ,
իլլա անլէր իչիւն եէր հագըրլատըղտան սօնկ-
րա թէքրար կէլէճէք, վէ քէնտիլէրի եանը-
նա ալաճագ տըր: Պու տիւնեատա գալտըղ-
լարը միւտտէթտէ տէ անլէրի եալընըզ պրագ-
մայըպ անլէրէ թէսէլի էտիճի կէօնտէրէճէք,
վէ քէնտիսի Փէտէրիյէ պէրապէր օլ բուհ
վասըթտասըյէ անլէրտէ թէմէքքիւն էթմէքտէ
պուլունաճագ տըր: Պու խուսուսլարը շա-
կիրտլէրինէ մուֆասսալէն սէօյլէտիքտէն սօնկ-
րա, արթըզ կիթմէք մագսէտիյլէ անլէրի ա-

յաղա դալարըմագ իւզրէ իքէն իհիմնալէն մահիթապտա օլ ֆէվգանի օտա էօնիւնտէ պուլունան պիր ասմայա կէօղիւ իլիշիպ շակիրալէրինէ, քէնտիսի ասմա վէ անլէր չըպուգ օլտըզլարընը, վէ անճագ քէնտինտէ դալարզլարը թագտիրտէ մէյվէ վէրէ պիլիր իտիքլէրինտէն պահս էյլէտի, վէ կէօսթէրտի քի քէնտինին վասըթասըյլէ վէրէճէքլէրի մէյվէ եէքտիկէրլէրինի սէվմէք օլաճագ տըր, եա'նի քէնտիսի անլէրի սէվտիյի կիպի անլէր տախի պիրի պիրինի սէվէճէք տիրլէր: Պու միւնասէպէթլէ անլէրէ իխթար էթտի քի տիւնեա թարաֆընտան պէր'աքս պուղղ վէ 'ատավէթ կէօրէճէքլէր, ֆագաթ սիւրչմէք կէրէք տէյիլ տիրլէր, չիւնքի անլէրտէն էվվէլ տիւնեա քէնտինէ պուղղ էյլէտի: Յիսուս պուրայա կէլինճէ պու պուղղ վէ 'ատավէթլէ տօլու տիւնեատա պրաղղպ կիթմէքտէ իտիյի շակիրալէրինէ եինէ քէնտինին ֆէտէրէ կիթտիյինի, վէ անլէրի եալընըզ պրագմայըպ թէսէլի էտիճիյի իրսալ էտէճէյինի, վէ պիր միւտտէթ անլէրտէն պա'իտ դալարգտան սօնկրա եինէ անլէրէ կէլէճէյինի թէ'քիտ էթտի: Շակիրալէր պու ֆէտէրէ կիթմէք վէ թէքրար կէրի կէլմէք թա'պիրլէրինի էյի անկլայամատըզլարը սէպէպտէն, պիրի պիրլէրինէ պու սէօղլէրին մա'նասը նէ իտիյինի սիւ'ալ էթտիլէր: Յիսուս պունու անկլայարագ անլէրէ ֆիքրինի պիր ազ տահա իղահ էյլէտի, վէ քէնտինին

ղայպուպէթի էսնասընտա փէտէրտէն քէնտի-
նին իսմիյլէ հէր նէ տիլէրլէրսէ ալաճագ ի-
տիլլէրինի փէք գուվլէթի լիսանլէ վա'տ է-
տէրէք, Պէնտէ սէլամէթինիզ օլսուն, տիւն-
եատա մուղայագանըզ օլաճագ, լաքին ճէ-
սարէթլէնինիզ, պէն տիւնեայա զալիպ օլտըմ
տէյիպ միւքեալէմէսինի պիթիրտի, վէ անտէն
կէօզլէրինի սէմայա գալտըրըպ փէտէրինէ քէն-
տինի թա'ղիզ էյլէմէսի, վէ շակիրտլէրին
հէմ անլէրին վասըթասըյլէ քէնտինէ ինա-
նաճագ օլանլարըն մուհաֆաղասը իթթիհա-
տը վէ ճէլալէ նա'իլ օլմալարը իչիւն պիր տու'ա
էտէրէք խաթմ ը քէլամ էյլէտի:

35. Ուրբէն ինչիւն, (Սուրէ Ուրբէն).

Գեթսեմանիտէ էլէմ չէքմէսի, Մատթ. 26.
36-46: Մարկ. 14. 32-42: Ղուկ. 22. 39-46:
Թովհ. 18. 1:

Էլէ վէրիլիպ թէվգիֆ էտիլմէսի, Մատթ. 26.
47-56: Մարկ. 14. 45-52: Ղուկ. 22. 47-53:
Թովհ. 18. 2-11:

Սանհէտրիմտէ մուհաքէմէսի, Մատթ. 26. 57-
27. 10: Մարկ. 14. 53-72: Ղուկ. 22. 54-
71: Թովհ. 18. 12-27:

Պիղատոսըն հուղուրընտա մուհաքէմէսի,
Մատթ. 27. 11-31: Մարկ. 15. 1-20: Ղուկ.
23. 1-25: Թովհ. 18. 28-19. 16:

Սալպ օլունմասը, Մատթ. 27. 32-56: Մարկ.
15. 21-41: Ղուկ. 23. 26-49: Թովհ. 19.
17-37:

Տէֆն օլունմասը, Մատթ. 27. 57-61. Մարկ.
15. 42-47: Ղուկ. 23. 50-56: Յովհ. 19.
38-42:

Յիսուս շակիրտլէրինէ վէտա՝ քէլա՛ւարընը պիթիրտիքտէն սօնկրա անլէր իլէ չըգըպ Զէյթուն տաղընտա վազը՝ Գեթսեմանի պաղչէսինէ կիթտի, վէ անլէրի օրատա պրաղարագ Պետրոս, Յակոբոս վէ Յովհաննէս իլէ այրըճա պիր թարաֆա չէքիլիպ մահզուն օլմազա պաչլատը: վէ անլէրէ՝ “Ճանըմ էօլիւմ տէրէճէսինէ միւքէտտէր տիր. պուրատա դալլպ՝ ույանըգ տուրընըգ,” տէյիպ, պիր աղիլէրի վարարագ եիւզիւ իւզէրինէ գափանտը, վէ “էյ Փէտէրիմ, էկէր միւհքին իսէ պու քեասէ պէնտէն կէչսին. լաքին պէնիմ իսթէտիյիմ կիպի տէյիլ, անճագ սէնին իսթէտիյին կիպի օլսուն,” տէյիւ տու՛ա էյլէտի: Կէրի տէօնիւպ շակիրտլէրինին եանընա կէլտիքտէ անլէրի ույգուտա պուրմաղլէ, Պետրոսա խիթապէն “Պիր սա՛աթ պէնիմ իլէ ույանըգ տուրա՛մատընըգ մը: Իղվայա տիւչմէմէք իչիւն ույանըգ տուրուպ՝ տու՛ա էյլէյինիզ, վազը՛ա բուհ հազըր ամմա թէն զա՛րիֆ տիր,” տէտի: Թէքրար կիտիպ յայնի սուրէթլէ տու՛ա էյլէտի, վէ շակիրտլէրինին եանընա կէլիպ, եինէ անլէրի ույգուտա պուլտու, վէ պէօյլէճէ անլէրտէն պիր եարտըմ պուլամատը իսէ տէ, կէօքտէն պիր մէլէք կէօրիւնիւպ անա գուվլէթ վէրիր իտի, պու-

նուն իլէ պէրապէր եինէ օլ տէրէճէ միւզ-
թարիպ իտի քի, թէրի եէր իւզէրինէ տիւ-
շէն իրի դան տամլալարը կիպի իտի: Յիսուս
իւչիւնճիւ տէՖ'ա Փէտէրինին հուզուրընա դա-
վանըպ 'այնի սուրէթլէ տու'ա էյլէտի, վէ
էօլմէք իչիւն անըն իրատէթինէ թէսլիմ օ-
լուպ, էօյլէճէ շակիրտլէրինին եանընա կէլ-
տի: Անլէր Յիսուսա իշթիրաքը հիսս էթմէք-
տէն իսէ հալա ույգուտա օլտըզլարընտան,
պու էթտիքլէրինի նաղիք պիր սուրէթտէ
եիւզլէրինէ վուրտու, վէ քէնտինի էլէ վէրէն
եազլաշմըջ օլուպ, իպն իւլ ինսանըն կիւնահ-
քեարլար էլինէ թէսլիմ օլունմագ իւզրէ ի-
տիյինի խապէր վէրտի:

Քէնտի տահա սէօյլէր իքէն պաշ քեահին-
լէր իլէ 'իւլէմա վէ Փէրիսիլէր թարաՖընտան
միւսէլլահ պիր գալապալըգ Յուդանըն տէլա-
լէթիյլէ էլլէրինտէ մաշ'ալալար օլարագ պաղ-
չէնին եանընա կէլտիլէր, վէ Յուդա պիր գաշ
ատէմ իլէ պաղչէնին իչինէ կիրիպ սէլամ
վէրէրէք Յիսուսը էօփտիւ: Օ տախի, Տօսթըմ,
իպն իւլ ինսանը էօփմէքլէ մի էլէ վէրիր սին,
տէտիքտէն սօնկրա, պաղչէտէն տըչարը չը-
գարագ կէլմիշ օլան ճիւմհուրա՝ «Քիմի՞ արա-
յօրսընըղ,» տէյիւ սիւ՝ալ էթտի: Անլէր տա-
խի, «Նազարէթլի Յիսուսը,» տէմէքլէ, Յի-
սուս անլէրէ, «Պէն իմ,» տէտի, վէ անլէր
Յիսուսըն եիւզիւնտէ միւշահէտէ օլունան միք-
նէթ վէ 'ազամէթտէն միւթէ՝էսսիրէն կէրի
չէքիլիպ եէրէ տիւշտիլէր: Պա՛տէհու անլէրէ

երնէ 'այնի սիւ՛ալը էտիպ, 'այնի ճէվապը ալտը, վէ պէ թէքրար օ զաթ քէնտիսի օլտըղընը սէօյլէյիպ շակիրտլէրինէ իլիշմէմէլէրինի արգու էյլէտի: Պու էսնատէ Պետրոս գըլըճընը չէքիպ, քեահինի ա'զամըն պէնտէսինին գուլաղընը գըլըճլէ տիւշիւրտիւ իսէտէ, Յիսուս անա շիֆա վէրիպ Պետրոսա գըլըճընը գընընա գօմաւընը էմը էթտի, վէ քէնտի իսթէմիշ օլսա, Փէտէրի քէնտինէ օլանտէ օն իքի ալայ մէլէք իրսալ էտէր իտիյինի պէյան էյլէտի: Վէ Յիսուս քէնտի իւզէրինէ կէլէն պաշ քեահինլէր իլէ հէյքէլին պաշ մուհաֆըղլարընա վէ իսթիյարլարա խիթապէն՝ Հարամի իւզէրինէ կիտէ՞ր կիպիմի գըլըճը վէ սօփալը չըգտընըզ. պէն հէր կիւն սիզին իլէ պէրապէր հէյքէլտէ իքէն պէնիմ իւզէրիմէ էլ ուզաթմատընըզ, ամմա պու սիզին սա'աթընըզ վէ զուլմէթին հիւքիւմէթի տիր տէտի: Պունուն իւզէրինէ շակիրտլէրինին ճիւմլէսի տաղըլտըլար, վէ գալապալըգ տախի Յիսուսը պաղլայըպ քեահինի ա'զամըն նէզտինէ կէօթիւրտիւլէր: Սնլէր կիտէր իքէն Պետրոս իլէ Յովհաննէս արգատան կիտէրլէր իտի, վէ գալապալըգ չըպլագ ճէսէտի իւզէրինէ քէթէն կիյինմիշ օլարագ Յիսուսըն արտընճա կիտէն պիր նէվճիվանը թուլթմագ իսթէտիլէր իսէտէ, օ լիպասընը էլլէրինտէ պրաղըպ չըպլագ դաչտը:

Պու պէօլիւք էվվէլա քեահինի ա'զամըն գայն փէտէրի Հաննանըն խանէսինէ կիթտի-

լէր, վէ օրատա միւմախիւէյհ՝ Յիսուսա շա-
կիրտլէրի իլէ թա՛լիմինէ տա՛իր սիւ՛ալ էյ-
լէտի, Յիսուս տախի քէնտինին կիզլիտէ պիր
շէյ սէօյլէմէմիշ օլմասընը, վէ իշիթմիշ օլան-
լարտան օլ խուսուսլարը անկլայա պիլիր օլ-
տըղընը սէօյլէյինճէ, օրատա տուրան մէ՛-
մուրլարտան պիրի՝ “Քեահին ի ա՛ղամա պէօյ-
լէ՞ մի ճէվապ վէրիրսին” տէյերէք, անա պիր
սիլլէ վուրտու: Յիսուս անա ճէվապէն, Էկէր
սէօյլէտիյիմ Ֆէնա իսէ Ֆէնալըղընա շէհա-
տէթ էյլէ, ամմա էկէր էյի իսէ պանա նի՛-
շիւն վուրույօրսըն” տէտի:

Հաննա Յիսուսը կայիափանըն նէզտինէ կէօն-
տէրտի, վէ Յովհաննէս քեահին ի ա՛ղամըն
պիլտիյի օլմաղլէ, գալապալըգ իլէ պէրապէր
իշէրիյէ ավլույա կիրտի, վէ Պետրոսըն կէրի-
տէն կէլմէքտէ իտիյինի կէօրէրէք, անըն տա
իշէրի կիրմէսինէ եարտըմ էյլէտի: Գափու-
ճու գըզ Պետրոսա, Սէն տախի պու ատէմին
շակիրտլէրինտէն տէյի՛լ մի սին, տէմէքլէ, օ
Տէյիլ իմ, տէյերէք ինքեար էթտի, վէ պա՛-
տէհու հաւլա սօղուգ օլմասը հասէպիյլէ Պետ-
րոս ավլուտա պուլունանլարտան պա՛զըլարը
իլէ պիր աթէշ եանընտա ըսընմադտա իքէն,
քէնտինէ իքի տէֆ՛ա տահա, Սէն տէ անըն
շակիրտլէրինտէն տէյի՛լ մի սին, տէնմէսի իւ-
զէրինէ, Տէյիլ իմ, տէյերէք ինքեար էթտի
վէ սօն տէֆ՛ասընտա հաթթա պէտտու՛ա
վէ եէմին էյլէտի:

Արթըգ սապահ եագլաշմըշ օլմաղլէ խօրօս

էօթտիւ, վէ Պեարոս Յիսուսըն տէօնիւ պ քէն-
տինէ պագմասըյլէ, անըն խօրօս էօթմէզտէն
էվվէլ սէն պէնի իւչ քէրրէ ինքեար էտէճէք
սին, տէտիյի սէօղիւ խաթրընա կէթիրտի, վէ
տըշարըյա չըզըպ աճը աճը աղլատը :

Օ արատա Յիսուսըն մուհաքէմէսի զաթէն
պաշլամըլ օլուպ, պա՛ղը շահիտլէր կէլէրէք
անըն 'ալէյհինտէ շէհատէթ էթմէքտէ իտի-
լէր, լաքին շէհատէթլէրի պիրի պիրինէ մու-
վաֆըզ կէլմէյօր իտի : Քեահին ի ա՛ղամ Յի-
սուսա՝ Հիչ պիր ճէվապ վէրմէ՞զ մի սին,
պունլար սէնին հագզընտա նէ՞ սէօյլէյօրլար
տէտի : Ֆագաթ Յիսուս սիւքիւթ էտիպ եինէ
պիր ճէվապ վէրմէտի : Օլ տէմ քեահին ի ա՛-
ղամ անա՝ Սլլահ իւլ հայյ հագզը իչիւն սա-
նա եէմին վէրիրիմ, սէն Մէսիհ իպն Ուլլա՛հ
մը սըն, պիզէ սէօյլէ տէտի : Յիսուս տախի
անա՝ “Մէօյլէտիյին կիպի տիր, հէմ սիզէ
տէրիմ քի շիմտէն սօնկրա իպն իւլ ինսանը
Գուտրէթին սաղընտա օթուրմագտա վէ կէօ-
յիւն պուլութլարը իւզէրինտէ կէլմէքտէ կէօ-
րէճէքսինիզ,” տէտի : Պունուն իւզէրինէ քեա-
հին ի ա՛ղամ քէնտի էլպիսէսինի երրթըպ
“Քիւֆր էթտի, արթըզ պիզէ շահիտլէր նէ՞
լազըմ, իշթէ շիմտի քիւֆրիւնիւ իշիթտինիզ
սիզէ նա՛սըլ կէօրիւնիւր,” տէտի : Հագըրուն
տախի՝ “էօյիւմէ միւսթահագզ տըր,” տէյիւ
գարար վէրտիլէր, վէ Յիսուսը պէքճիլէրին
եէտինէ թէսլիմ էթմէլէրիյլէ՝ անլէր անը իս-
թիհգա էտէրէք տէօյերլէր իտի, վէ պաշընը

էօրթիւսպ անա վուրարագ, “Փէյղամպէրլիք էյլէ, սանա վուրան քի՞մ տիր” տէրէր իտի: Կէճէլէյին էտիլէն մուհաքէմէ վէ վէրիլէն գարարլար Բօմալըլարըն զանունընճա մուվաֆըզը նիզամ օլմատըղընտան, մէճլիս ի մէզ քիւր տողըլըպ, կիւն տողտըգ տան սօնկրա էրքէն, պէ թէքրար թէճէմիլէ՛ էտէրէք, ազտէմճէ գըլըրչ իտիքլէրի գարարը ըէսմէն թաստըգ էթտիլէր, վէ Անը պաղլայըպ Պոնտոսը Պիղատոս նամ վալիյէ կէօթիւրտիւլէր, վէ մէլիք օլմագ իտտի՛ասընտա պուլունան պիր փօլիթիգա միւթթէհիմի տէյիւ անա թէսլիմ էթտիլէր: Պիղատոս Յիսուսըն իսթինթագընտա մէս” էլէնին փօլիթիգի տէյիւ, իլլա մէզհէպի օլտըղընը, վէ հասէտտէն նէչ” էթ էթմիշ իտիյինի անկլայարագ հէմ Յիսուսըն տախի սիւքիւթիւնտէ վէ յուսումի էթվարընտա սուչսըզըզ ’ալամէթլէրի միւշասէտէ էտէրէք, տըշարը չըզըպ Անը կէթիրէնլէրէ, Պէն պունտա հիչ պիր ճիւրմ պուլմայօրըմ տէյիւ թագըրի էթտի: Սմնա անլէր իսրար էտիպ Գալիլեատան պաշլայարագ պուրայատէք հէր եէրտէ թա՛լիմ իլէ գավմը թահրիք էտիյօր տէտիլէր: Գալիլեա լաֆըղընը իշիտինճէ, Պիղատոս Պուատէմ Գալիլեալը՞ մը տըր, տէյիւ սիւ՛ալ էթտի, վէ էօյլէ օլտըղընը անկլայարագ Անը Գալիլեանըն ըէ” իս էր Բուսլը օլուպ, պայրամ միւնասէպէթիլէ Երուսազէմտէ պուլունան Հէրովդէսին նէզտինէ կէօնտէրտի: Միւմաիլէյհ զաթէն Յիսուսը կէօրմէյէ չօգ ար-

զուքէշ օլտրղընտան, անը կէօրտիւյիւնտէ փէք մէսրուր օլտու, վէ անա էփէյի սիւ"ալլէր էյլէտի իսէ տէ, Յիսուս սիւքիւթ իւզրէ տուրտրղընտան, Անը պիր մըգտար իսթիհզա էթտիքտէն սօնկրա եինէ պաղը օլարագ Պիղատոսա կէօնտէրտի, վէ պու միւնասէպէթլէ Հերովդէս իլէ Պիղատոս արասընտա ագտէմճէ վիւճուտէ կէլմիշ օլան պիր խուսումէթ գալտըրըլըպ իքիսի տօսթ օլտըլար:

Յիսուս կէրի կէթիւրիւրտիքտէ, Պիղատոս անը ալըպ գամջըյլէ տէօյտիւ, 'ասքէրլէր տախի տիքէնտէն պիր թաճ էօրիւպ պաշընա գօտըլար, վէ անա էրղավանի պիր լիպաս կիյտիւրիպ, Սէլամ սանա էյ Նէհուտիլէրին մէլիյի, տէյերէք անա սիլլէ վուրուրլար իտի: Պիղատոս իհթիմալէն եինէ Յիսուսըն հէյ"էթինտէն վէ թավըրնտան միւթէ"էսսիր օլարագ, Անը Նէհուտիլէրէ չըգարըպ թէքրար տէտի քի, իշթէ օլ ատէմ. պէն անտէ գաթլէ միւսթահագգ պիր ճիւրմ պուլմայօրըմ. Անը Հերովդէսէ կէօնտէրտիմ, օ տախի էօյլէ պիր շէյ պուլտամատը: Հէմ պայրամտա տա սիզէ պիր մահպուս սալը վէրմէք 'ատէթի վար տըր: Պու էճլտէն անը թէ"տիպ էթտիքտէն սօնկրա սալը վէրէյիմ տէտի: Անլէր իսէ, "Պունու գալտըր վէ Բարաբբայը պիզէ սալը վէր," տէյիւ պաղըրտըլար, պու քիմսէ տախի շէհրտէ վուգու' պուլմըշ պիր իսթիւլ վէ գաթլ իչիւն հապսխանէյէ աթըրմըշ պիր խըրսըզ իտի:

Պու սըրատա Պիղատոս մահ քէմէտէ օթու
րուր իքէն, զէվճէսի անա խապէր կէծնտէ-
րիպ՝ “Օլ սալին հիմսէ իլէ սէնին իլին օլմա-
սըն, զիրա պու կիւն ըիւյատա անըն իչիւն
չօգ զահմէթ չէքտիմ,” տէտի: Իմտի Պիղա-
տոս իւչիւնճիւ տէֆ’ա օլարադ տըչարըյա
չըգըպ Եհհուտիլէրէ Յիսուստա գաթլի մու-
ճիպ պիր ճիւրմ պուլմատըղըմ ճիհէթլէ, անը
թէ”տիպ էթտիքտէն սօնկրա սալը վէրէյիմ
տէտի: Անլէր իսէ գապուլ էթմէյիպ, Պու-
նու սալը վէրիւր իսէն Գայսէրին տօսթը տէ-
յիլ սին, հէր քիմ քի քէնտինի մէլիք ’ատտ
էտէր իսէ Գայսէրէ մուխալիֆ տիր տէյերէք
վալինին Բօմայա մէս’ուլ էթուլէլաճաղընը
թէհտիտ էթտիլէր: Պիղատոս պունտան գօրգ-
տու, վէ ագտէմճէ Եհհուտիլէր խալզը Բա-
րաբբայը թալէպ էթմէք իլիւն թահրիք էթ-
միշ օլարադ, անլէր՝ Գալտըր, գալտըր, անը
սալպ էթ, պիզէ իսէ Բարաբբայը սալը վէր
տէյիւ պաղըրմագտա օլտըգլարընտան, Պի-
ղատոս անլէրէ՝ Մէլիյինիզի սալպ էտէյիմ մի
տէտիքտէ, պաշ քեահինլէր, Գայսէրտէն մա’-
տա մէլիյիմիզ եօգ տըր, տէյիւ ճէվապ վէր-
տիլէր: Պիղատոս ֆա’իտէ հասըլ օլմատըղընը
կէօրտիւքտէ, խալզըն էօնիւնտէ էլլէրինի
եըյգայարադ՝ “Պու սալինին գանընտան պէն
պէրի իմ, սիզ տիւչիւնիւնիւզ,” տէտի: վէ
պիւթիւն գալմ “Անըն գանը պիզիմ իւզէ-
րիմիզէ վէ էվլատըմըղըն իւզէրինէ օլսուն,”
տէյիւ ճէվապ վէրմէքլէ, Պիղատոս անլէրէ

Բարաբրայը սալը վէրտի, վէ Յիսուսը տախի տէօյտիւքտէն սօնկրա էլէրինէ թէսլիմ էթտի:

Օլ վազըթ վալինին 'ապէրլէրի Յիսուսը սէրայա ալըպ, պիւթիւն պէօլիւյիւ իւզէրինէ ճէմ' էթտիլէր, վէ պէ թէքրար անա գըրմըզը պիւ խիլ'աթ կիյտիրիպ տիքէնտէն թաճը պաչընա դօտըլար, վէ սաղ էլինէ պիւ գամըչ վէրէրէք էօնիւնէ տիզ չէօքէր վէ ա նա, "Սէլամ սանա, էյ Եէհուտիլէրին մէլիյի," տէյիպ անը իսթիհզա էտէրլէր իտի: Պա'տէհու իւզէրինէ թիւքիւրտիւքտէն սօնկրա, գամըչը ալըպ պաչընա վուրտըլար վէ անը իսթիհզա էթտիքտէն սօնկրա խիլ'աթը իւզէրինտէն չըգարըպ, անա քէնտի էլպիսէսինի կիյտիրտիլէր, վէ արթըգ կէօթիւրիւպ խաչա կէրմէյէ թէչէպպիւս էթտիլէր:

Իսխարիօթի Յուդա Յիսուսըն մահքիւմ օլտըղընը կէօրտիւքտէ, փէչիման օլմաղլէ օթուզ գըթ'ա կիւմիւչիւ պաչ քեահինլէր իլէ իսթիյարլարա կէրի վէրիպ, "Սուչըզ գան էլէ վէրմէքլէ կիւնահ իչլէտիմ," տէտի. անլէր տէ' "Պիզէ նէ՞, սէն տիւչիւն," տէտիլէր: վէ օ ազչէյի հէյքէլին իչինէ եէրէ աթըպ կիթտի, վէ վարըպ քէնտինի աստը: Պաչ քեահինլէր տէ փարայը ալըպ, գան պէհասը օլտըղընտան հէյքէլին խաղինէսինէ կէրի գօյմագ իսթէմէտիլէր, վէ միւչալէրէ էտէրէք անըն իլէ զարիպլէրէ մէզարլըգ օլմագ իւզրէ պիւ թարլա սաթըն ալտըլար: Պունուն իչիւն

պուս կիւնէ տէկին օլ թարլայա “Գան թարլասը” տէնիր :

Սաքէրլէր Յիսուսըն խաչընը օմուզընա գօյարագ ի՛տամ մահալի օլան Գողգոթայա տօղրու ըէվան օլտըլար, Ֆաղաթ Յիսուս սօն վազըլթլարտա չէքտիյի տէրունի վէ պիրունի չէյէրտէն դա՛իֆլէնմիշ օլարագ եօլտա եիւքիւնիւ կէօթիւրէմէմէքլէ, Սիմօն իսմինտէ Գիրինէլի պիր քիմսէյի թութուպ, խաչը աւնա անկարեա էթտիլէր : Յիսուսըն արտընճա կէլէն գալապալըղըն իչինտէ անըն իչիւն աղլայըպ տէօյիւնէն խայլը գարըլար պուլունմաղլէ, Յիսուս անլէրէ տէօնիւպ, “էյ երուսաղէմ գըզլարը, պէնիմ իչիւն աղլամայընըզ, անճագ քէնտինիզ իլէ էվլատընըզ իչիւն աղլայընըզ, զիրա իլթէ՛ նէ մութլու՛ ագիրլէրէ վէ տօղուրմամըշ ըահմլէրէ, վէ էմզիրմէմիշ մէմէլէրէ՛ տէյէճէքլէրի կիւնլէր կէլիյօր : Օղէման տաղլարա՛ իւզէրիմիզէ տիւչիւնիւզ, վէ պայըրլարա՛ Պիզի էօրթիւնիւզ՝ տէմէյէ պաչլայաճագլար : Ջիրա էկէր եաշ աղաճա պէօյլէ էտէրլէրսէ, գուրույա նէ՛ օլաճագտըր,” տէտի :

Գողգոթայա վարտըզլարընտա տահա էօյլէն օլմամըշ իտի, վէ՛ սաքէրլէր չօգ աղըր հիսս էթմէսին տէյիւ Յիսուսա՛ ատէթ իւզրէ էվվէլա միւրրի սաֆի իլէ գարըշմըշ չէրապ վէրտիլէր իսէ տէ, օ գապուլ էթմէտի, պիւնա՛էն՝ ալէյհ անլէր Յիսուսը էօյլէճէ խաչա մըխլատըլար, վէ պաչգա իքի միւճրիմ՝ տա-

հա օլմադլէ անլէրի տախի սալպ էտիպ, պի-
րինի անըն սաղընտա տիկէրինի տախի սօլըն-
տա վազ՝ էթտիլէր, վէ պա՛տէհու էլպիսէլէ-
րինի արալարընտա թագսիմ էթմէյէ օթուր-
տըլար: Յիսուս տախի՝ “էյ Փէտէր, անլէրի
, աֆվ էյլէ, զիրա նէ եափտըզլարընը պիլ-
մէզլէր,” տէյիւ տու՛ա էյլէտի:

Պու արատա Պիղատոս իւզէրինտէ Նէհու-
տիլէրին Մէլիյի Յիսուս տէյիւ եազըլը պիր
եաֆթա թէտարիք էտիպ Յիսուսըն խաչը իւ-
զէրինէ դօտու: Պաշ քեահինլէր Պիղատոսա,
էյլէ եազմա, իլլա Պէն Նէհուտիլէրին մէլիյի
իմ տէտի, տէյիւ եազ տէտիլէր իսէ տէ,
Պիղատոս վազիֆէ էտինմէտի: Իմտի սէյրէ
կէլմիշ օլան խալգ պաշ քեահինլէր վէ ըէ-
”իսլէր իլէ պէրապէր Յիսուսա պաշ սալլայըպ
քիւֆր, վէ անը իսթիհզա էթմէյէ պաշլա-
տըլար: Պիլ Ֆարզ, խալգտան պա՛զըլար, էյ
հէյքէլի երզըպ իւշ կիւնտէ պինա էտէն,
քէնտինի գուրթար վէ խաչտան էն, քէզալիք
ըէ՛”իսլէր, Պաշգալարընը գուրթարտը, քէն-
տինի գուրթարմազա գատիր տէյիլ տիր,
Իսրայէլին մէլիյի Մէսիհ իսէ շիմտի խաչտան
էնսին տէրլէր իտի:

Ասըլմըշ օլան միւճրիմլերտէն պիրի տախի
անա քիւֆր էտիպ, էկէր Մէսիհ իսէն, քէն-
տինի վէ պիզի գուրթար տէտի. ֆագաթ
տիկէրի անը թա՛զիր էթտիքտէն մա՛տա, Յի-
սուսա խիթապէն՝ “Եա ըապպ, մէլէքիւթիւն-
տէ կէլտիյին վագըթ պէնի թէզէքքիւր էյլէ”

տէտի : Յիսուս տախի անա՝ «Հազիզաթէն սանա տէրիմ քի՝ պու կիւն պէնիմ իլէ պէրապէր ճէննէթտէ օլաճագսըն ,» տէտի :

Յիսուս խաչընըն էթրաֆընտա տուրանլարա պագար իքէն վալիտէսինի, վալիտէսինին հէմչիրէսինի վէ Մէճտէլի Մարիամը շակիրտի Յովհաննէս իլէ պիրլիքտէ տուրմագտա կէօրիւպ վալիտէսի իլէ Յովհաննէստէ անա վէ օղուլ՝ ալագասընա կիրմէլէրինի թավսիյէ էթտի, վէ օլ վագըթտան սօնկրա Յովհաննէս մէրգումէյի քէնտի խանէսինէ գապուլ էթտի :

Էօյլէյին օլունճա եէր իւզէրինտէ իւչ սա՝ աթ, եա՝նի սա՝աթ ալթըտան տօգուզատէք գարանլըգ օլտու, վէ սա՝աթ տօգուզ ըատտէլէրինտէ Յիսուս՝ «Էլօի, էլօի, լամա սա՝ պագթանի, եա՝նի . . . էյ Ալլահըմ, էյ Ալլահըմ, պէնի նի՛չիւն թէրք էթտին ,» տէյիւնիտա էթտի, վէ պա՛գըլար Եղիայը շաղըրըյօր տէրլէր իտի : Պա՛տէհու Յիսուս, «Սուսատըմ» տէմէքլէ, օրատա տուրանլարտան պիրի պիր սիւնկէրի սիրքէ իլէ տօլտուրուպ պիր գամըչա թագարագ անըն աղզընա սունտու : Յիսուս իչտիքտէն սօնկրա՝ «Թէմամ օլտու» տէտի, վէ «Էյ փէտէր, բուհըմը սէնին էլլէրինէ թէսլիմ էտէրիմ ,» տէյիպ պաչընը էյէրէք թէսլիմ ի բուհ էյլէտի : վէ իչթէ հէյքէլին փէրտէսի եօգարըտան աչաղըյա գատար երըթըլըպ իքի փարէ օլտու, վէ եէր թիթրէյիպ գայալար շագգ

օլունտըլար վէ գապըլար տախի աչըլըպ ու
յուսըչ օլան նիչէ մուգատտէսլէր գըյամ
էթտիլէր վէ անըն գըյամընտան սօնկրա շէհ-
րէ կիրէրէք չօգ քիմսէլէրէ կէօրիւնտիւլէր :
Նազարէթ էթմէքտէ օլան եիւզ պաչը վէ պէ-
րապէրինճէ պուլունանլար պու սօն վազը՝ օ-
լան շէյլէրի կէօրիւնճէ, զայէթլէ գօրգուպ,
“Հագիգաթէն պու իպն Ուլլահ իտի,” տէտիլէր :

Իքինտի վազթը կէչմիշ վէ ագչամ եագ-
լաչմագտա օլտըղընտան Եհհուտիլէր մաս-
լուպլարըն ինճիքլէրինին գըրըլըպ էօլտիւրիւ-
լէրէք խաչտան աչաղը այընմալարընը Պիղատոս-
տան ըհճա էթտիլէր, չիւնքի մասլուպ օլան-
լար խաչտա իքի կիւն գատար սաղ գալըր-
լար իտի, վէ օլ կիւնիւն Փէրտասը տախի
Փըսհըն պէօյիւք շաբաթը օլուպ, եէվմ ի
մէգքիւրտէ՝ աղիմ գալապալըղըն հուզուրըն-
տա մասլուպլարըն խաչ իւզէրինտէ գալմասը
միւնասիպ տէյիլ իտի : Պունուն իւզէրինէ
'ասքէրլէր կէլիպ, էվվէլա տիկէր իքի միւճ-
րիմլէրին ինճիքլէրինի գըրտըլար . Յիսուսա
կէլտիքլէրինտէ իսէ, անը գաթէն էօլմիւշ
պուլտըղլարընտան ինճիքլէրինի գըրմատըլար,
վէ պէօյլէճէ Փըսհ գուզուլարընըն հիչ պիր
քէմիյի գըրըլմատըղը կիպի, անլէրին իմա
էթտիքլէրի Սլլահըն Գուզուսընըն տախի պու
պէօյիւք գուրպան էմնասընտա հիչ պիր քէ-
միյի գըրըլմատը : Լաքին՝ ասքէրլէրտէն պիրի
անըն եանընը մըզրագլէ տէլտի վէ տէր՝ ա-
գապ գան իլէ սու չըգտը :

Պու սրբատա Յիսուսըն շակիրտի օլուպ Եէ-
հուտիլէրին գօրգուսընտան քէնտինի խաֆի
թութան վէ շուրա ա՛ղասընտան իտի իսէ
տէ, միւշավէրէ վէ ֆի՛ելլէրինէ ըիզա վէրմէմիշ
օլան Արիմաթիալը Յովսէփ՝ Պիղատոսա կիտիպ
Յիսուսըն ճէսէտինի գալտըրմաղա ըուխասաթ
թալէպ էյլէտի: Պիղատոս տախի ըիզա կէօս-
թէրմէքլէ Յովսէփ Յիսուսըն ճէսէտինի գալ-
տըրըպ Գողգոթայա եագըն պիր պաղչէյէ
կէթիրտի: Մուգատտէմա Յիսուսա կէճէլէյին
կէլմիշ օլան Նիկողեմոս տախի կէլիպ եիւզ
լիթրա գատար միւրր ի սաֆի իլէ ՛ուտ ա-
ղաճը թէրքիպի կէթիրտի, վէ պու իքի կիզ-
լի ամմա գէնկին շակիրտլէր Յիսուսըն ճէսէ-
տինի պահարլայըպ փաք քէթէն պէղլէրէ
սարարագ Յովսէփին մահղա քէնտիսի իչիւն
գաղտըրմըշ, վէ պինա՛էն ՛ալէյհ սապըգա ի-
չինէ հիշ պիր քիմսէ գօնուլմամըշ իտիյի
պիր գապրա անը տէֆն էթտիլէր: Պէօյլէճէ
Յիսուս հիյն ի հայաթընտա պաշընը տայա-
ճագ պիր եէրի եօգ իտի իսէ տէ, էօլիւ-
միւնտէ գէնկինլէր իլէ պուլունտու: Յիսուսը
սէվէն գարըլար հէր քէս տաղըլտըրգտան
սօնկրա օրատա տուրարագ Յիսուսըն պէօյլէճէ
տէֆն օլունտըղընը միւշահէտէ էթտիլէր:

36. Շ-բ-ի կէ-նի-, (Ա-ւ-դ Շ-բ-ի):

Յիսուսըն մէգարընըն պէքլէտիլմէսի, Մատթ.
27. 62-66:

Պու կիւնտէ պաշ քեահինլէր իլէ Ֆէրիսի-
լէր Պիղատոսըն եանընա կիտիպ, “էյ էֆէն-
տի, օլ իզլալ էտիճի սաղ իքէն, իւչ կիւն-
տէն սօնկրա գըյամ էտէճէյիմ,” տէտիյի
խաթրըմըզա կէլիյօր, իմտի իւչիւնճիւ կիւ-
նէտէք գապըրն կէօզէտիլմէսինի էմր էյլէ,
օլմայա քի շակիրտլէրի կէճէլէյին կէլիպ անը
սըրգաթ էտէրէք, խալգա, “էմվաթտան գը-
յամ էթտի,” տէյէլէր. վէ սօնկրաքի զէլա-
լէթ էվվէլքինտէն պէտթէր օլա տէտիլէր,
վէ անըն ըիզասը իլէ գապըրն գափու թա-
շընը միւհըլէյէրէք պէքճիլէր իլէ մուհաֆա-
զա էթտիլէր :

ՏՕԳՈՒԶԸՆՃԸ ԳԸՍՄ

ՅԻՍՈՒՍԸՆ ԳԸՅԱՄԸ ՎԷ 'ՈՒՐՈՒՃԸ

37. ԳԸՅՄՏ ԷՆ ԼՆԻԵՐԱԼԵՐԷՆԷ ԿԵՐԷՆՈՒԷՆԷ .

ԳԸՅՄԱՄԸ , ՄՄԱՏԹ . 28 . 1-10 : ՄՄԱՐԿ . 16 . 1-11 :
ՂՈՒԿ . 24 . 1-12 : ՅՈՎՆ . 20 . 1-18 :

ՊԷՔԵՐԻԼԵՐԻՆ ՎԷՐԱԽԻԻ ԽԱԱԿԵՐ , ՄՄԱՏԹ . 28 .
11-15 :

'ԷՄՄԱՌԱՍԱ ԵՕՐԾՐԸՐԳ , ՄՄԱՐԿ . 16 . 12 , 13 : ՂՈՒԿ .
24 . 13-35 :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՈՒՏ ՕՆ ՇԱԿԻՐԱՏԷ ԿԷՕՐԻՆՄԷՍԻ ,
ՄՄԱՐԿ . 16 . 14 : ՂՈՒԿ 24 . 36-43 : ՅՈՎՆ . 20 .
19-25 :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՈՒՏ ՕՆ ԱԻՐ ՇԱԿԻՐԱՏԷ ԿԷՕՐԻՆՄԷՍԻ ,
ՅՈՎՆ . 20 . 26-29 :

ԳԱԼԻԼԵԱ ՏԷՆԻԳԻՆԱՏԷ ԵՏՄԻ ՇԱԿԻՐԱՏԷ ԿԷՕ-
ՐԻՆՄԷՍԻ , ՅՈՎՆ . 21 . 1-23 :

ԳԱԼԻԼԵԱ ՏՈՂՂՆՄԱ ՕՆ ԱԻՐ ՇԱԿԻՐԱՏԷ ԿԷՕՐԻՆՄ-
ԷՍԻ , ՄՄԱՏԹ . 28 . 16-20 : ՄՄԱՐԿ . 16 . 15-18 :

ԿԻՐԱԿԻ ԱԱԿԱՆԼԱՅՐՆ ԷՐՔԷՆ ՅԻՍՈՒՍ ԱԼԼԱ-
ՆԸՆ ԳՈՒՎՎԷԹԻՅԵՆ ԷՕԼԻՄՓԻՆ ԱԷՆՏՈՒԼԵՐԻՆԻ ԳԸ-
ՐԱՐԱԳ ԳԸՅՄՏ ԷԹՄԻ , ՎԷ ԳԱԱՐԸՆ ԳԱՎՈՒ-
ՍՐՆՄԱՔԻ ԹՄԱՅՐ ԵՈՎԱՐԼԱՅՐԱՅ ԻՂԻՆԻՆ ԱՕՉ ՕՐ-
ՄՐՂՐՆԸ ՃԻՒՄԷՅԷ ԻՐԱՆ ԷՅԼԷՄԷՔ ԻՂԻՆՆ ԱԷՄԱ-
ՄԱՆՆ ԱԻՐ ՄԷԼԷՔ ԷՆՄԻ , ՎԷ ԱԷՔԵՐԻԼԵՐ ԳՕՐ-
ԳՈՒԱՅ ԿԵՐԻ ԶԷՔԻԼԵՐԷՔ ՔԷՆՄԻՍԻ ՏԱԽԻ ԹՄԱՅՐՆ

իւզէրինէ օթուրտու : Օ արատա Յիսուսը սէ-
վէն գարըլարտան Մէճտէլի Մարիամ Յակո-
բոսըն վալիտէսի Մարիամ, Սալօմի, Յովհան-
նա վէ պէլքի տահա պաշգալար Յիսուսըն
ճէսէտինի պահարլամագ իշիւն գապրա կէլ-
տիլէր, վէ եօլտա կէլիւր իքէն, թաշը պիզիմ
իշիւն քի՞մ եուվարլայաճագ, տէյիւ գօնու-
շուրլար իտի : Պինա՞էն 'ալէյհ գապրըն գա-
փուսընը աչրգ վէ իշինի պօշ պուլտըզլարըն-
տա փէք հայրէթէ տիւշտիւլէր, վէ մէլէք
անլէրէ կէօրիւնիւպ, “նի՞շիւն հայաթտա օ-
լանը էօլիւլէր արասընտա արայօրսընդ,” տէ-
յերէք Յիսուսըն գըյամընը միւժտէ էյլէտի
խսէ տէ, անլէր էյիճէ տէրք վէ իման էտէմէ-
տիլէր : Պունուն իւզէրինէ Մէճտէլի Մարիամ
շէհրէ տէօնիւպ վագը՛այը Պետրոս իլէ Յով-
հաննէսէ խապէր վէրտի, վէ անլէր սէյիւրտիպ
գապրա կէլէրէք մէրգումէնին տէտիյի կիպի
պուլտըգտան մա՛տա, քէֆին պէզլէրինի տա-
խի կիւզէլճէ տիւրիւլիւ կէօրտիւլէր :

Բէսուլլէրին 'ավտէթինտէն սօնկրա գարը-
լար օրատա տուրուպ Յիսուսը տահա ա-
րարլար իտի, Օ տախի էվվէլա Մէճտէլի
Մարիամա վէ տիկէր գարըլարա կէօրիւ-
նիւպ, միւժտէ վէրմէք իշիւն անլէրի րէ-
սուլլէրէ կէօնտէրտի, վէ քէնտիսի Գալիլեա-
յա կիտէրէք շակիրտլէրինին քէնտինի օրա-
տա կէօրէճէյինի տէ իխպար էյլէտի : Մէր-
գումէլէր վարըպ խապէր վէրտիքլէրինտէ րէ-
սուլլէր անլէրէ ինանմատըլար :

Պու արատա պէքճիւէր շէհրէ կիտէրէք վու՛
գու՛աթըն ճիւմէսինի պաշ քեահինլէրէ նագլ
էթտիլէր : Անլէր տախի իխթիյարլար իլէ
ճէմ՝ օլուպ միւշավէրէ էթտիքտէն սօնկրա,
պէքճի՛ ապէրլէրէ վաֆիր ագչէ վէրիպ՝ “Պիզ
ույուր իքէն, անըն շակիրտլէրի կէճէլէյին
կէլիպ՝ անը սըրգաթ էթտիլէր տէյինիզ,”
տէտիլէր, վէ պու թագրիլլէրի սէպէպինտէն
վալի թարաֆընտան պիր ճէզայա չարվըմա
յաճագլարընա թէ՛՝մինաթ վէրտիլէր :

Հէման օլ կիւն Յիսուսա իման էտէնլէրտէն
իքի քիշի ՚Էմմաուս նամ պիր քէօյէ կիթ-
մէքտէ իքէն ճիւմէ պու վուգու՛աթ հագգըն-
տա սէօյլէշիյօրլար իտի . վէ Յիսուս եան-
լարընա կէլիպ անլէրէ արգատաշ օլարագ
մահգուն մահգուն նէ գօնուշտըղլարընը սիւ-
՛ալ էյլէտի : Անլէր տէ քէնտինի թանըմայա-
րագ, Երուսաղէմտէ “միւսաֆիր եալընըզ սէ՛ն
մի գալտըն,” տէյիւ Յիսուսա վագը՝ օլան սօն
շէյլէր հագգընտա գօնուշտըղլարընը պէյան
էթտիլէր : Պունուն իւղէրինէ Յիսուս Մովսէս-
տէն վէ հէփ փէյղամպէրլէրտէն պաշլայըպ
ճիւմէ քիթապլարտա քէնտինին հագգընտա
պուլունան շէյլէրի անլէրէ թէֆսիր էյլէտի :
Քէօյէ եագլաշտըղլարընտա անլէր, “Պիզիմ
իլէ գալ, գիրա ագչամ իւսթիւ” տիր, տէյիւ
անա իպրամ էթտիլէր . Օ տախի տա՛վէթլէ-
րինի գապուլ էյլէտի, վէ սօֆրատա էքմէյի
ալըպ պէրէքէթ տու՛ասընը օգուտըգտան
սօնկրա փարէլէյիպ քէնտիլէրէ վէրինճէ, ան-

լէրին կէօղլէրի աչըլըպ քէնտինի թանըտըլար, քէնտիսի իսէ անլէրտէն նիհան օլտու : Անլէր օլ տէմ պիրի պիրինէ, “Եօլտա քէնտիսի պիզէ սէօյլէր վէ քիթապլարը թէֆսիր էտէր իքէն, գալպիմիզ տէրունիմիզտէ եանմա՞զ մը իտի,” տէմէյէ պաշլատըլար, վէ գալգըպ տէրհալ Երուսաղէմէ ’ավտէթ էտէրէք օն պիրլէր իլէ ըէֆիզլէրինէ ճէմ” օլտըգլարը օտատա վուգու՝ ի հալի խապէր վէրտիլէր : Օլ կիւն զարֆընտա Յիսուս Պետրոսա տախի կէօրիւնմիւշ օլարազ, տէօրթ տէֆ’ա քէնտինի իզհար էթմիշ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ Յիսուսըն ֆիլ վազը՝ տիրիլմիշ իտիլինէ շակիրտլէր ինանմազա հազըր պուլունմատըլար :

Շակիրտլէր Եհնուտիլէրին գօրգուսընտան նաշի ճէմ՝ օլմուշ իտիքլէրի մահալին գափուլարընը գափաթմըշ օլարազ պու շէյլէր հագգընտա գօնուշուր իքէն, Յիսուս կէլիպ օրթատա տուրարազ անլէրէ սէլամ վէրտի, անլէր տէ պիր բուն կէօրտիւքլէրինի զանն էտէրէք շաշըպ գօրգտըլար : Իմտի Յիսուս անլէրէ քէնտինին պիր բուն օլմայըպ իլլա պիզզաթ քէնտիսի իտիլինի իսպաթ էթմէք զըմնընտա ճէսէտինէ տօգունմալարընը էմր էթտի . պա՛տէհու էլ, այազ վէ պէօյրիւնտէքի եարալարընը անլէրէ կէօսթէրտի, վէ էննիհայէ պիր մըգտար թա՛ամ իսթէյիպ էօնլէրինտէ եէտի, վէ պէօյլէճէ անլէրին շիւպհէլէրինի քիւլիյէն իզալէ էթտիքտէն

սօնկրա, Յիսուս անլէրէ պէշարէթին թէպչի-
րինի էմր էյլէտի, վէ նէֆիս էտէրէք Րուհ
իւլ Գուտսը վէրիպ պու խըզմէթին իճրասը
իչիւն անլէրէ խասսէթէն գուվիլէթ վէ սէլա-
հիյէթ ի'թա էյլէտի :

Պու վազը'անըն վուգու'ինտէ թովմաս հա-
զըր օլմատըղընտան, մու'ախսարէն արգա-
տաչլարը քէնտինէ Րապպը կէօրտիւքլէրի-
նի միւժտէ էթտիլէր. օ տախի փարմագլա-
րընը մըխլարըն տէլիքլէրինէ վէ եանընտաքի
եարանըն եէրինէ սօգմագ իսէ ասլա ինան-
մայաճաղընը պէյան էյլէտի : Սէքիզ կիւն
սօնկրա կիրակի ագչամը եինէ գափուլար
գափալը օլարագ իչէրտէ թովմաս տա շա-
կիրտլէր արասընտա պուլունուր իքէն, Յիսուս
պէ թէքրար օրթատա տուրուպ անլէրէ սէ-
լամ վէրտի, վէ թովմասը շաղըրըպ փար-
մագլարընը էլլէրինէ գօմասընը էմր էթտի :
Թովմաստա քեամիլ գանա'աթ հասըլ օլ-
մաղլէ, “Րապպըմ վէ Ալլահըմ,” տէտի .
Յիսուս տախի անա՝ “Պէնի կէօրտիւյիւն ի-
չիւն իման էթտին, կէօրմէքսիզին իման է-
տէնլէր նէ՛ միւպարէք տիր,” տէյիւ պու-
յուրտու :

Պու շէյլէրտէն սօնկրա ըէսուլլէր Յիսուսըն
էմրի մուճէպինճէ Գալիլեայա կիթտիլէր, վէ
անլէրտէն եէտիսի թէպէրիյէ տէնիզինտէ
պալըգ ավլամագա կիթմիշ օլարագ, սապահ
օլտըգտա Յիսուս տէնիզ քէնարընտա տու-
րուպ, “Չօճուգլար, պիր եէյէճէյինիզ վա՛ր

մը,” տէյիւ անկէրէ սիւ”ալ էթտի: Սնկէրին
“Խայր” տէմէլէրի իւզէրինէ, աղը դայըղըն սաղ
թարաֆընա աթմալարընը էմը էթտի, վէ ան-
լէր էօյլէ եափտըգտա չօգ պալըգ չէվըրլմիշ
իտիյինի անկլայըպ, աղը դայըղա չէքմէքլիյէ
իւմիտ էտէմէյէրէք սիւրիւքլէյիպ սահիլէ կէ-
թիրտիլէր: Տահա տէնիզ իւզէրինտէ իքէն
Յովհաննէս Պետրոսա՝ “Պու րապպ տըր,” տէ-
տի: Սահիլէ չըգտըգլարընտա Յիսուս թութ-
տըգլարը պալըգլարտան կէթիրէրէք թա’ամ
թէտարիք էթմէլէրինի էմը էթտի, վէ օ ա-
րատա հազըր պիր աթէշ իւզէրինէ գօնուլմըշ
պալըգ վէ եանընտա տա պիր աղ էքմէք կէօ-
րէրէք Յիսուսա կէթիրտիլէր, օ տախի անկէ-
րի ալըպ քէնտիլէրէ թագսիմ էթտի: Պու
պիւթիւն վագըթտա Սէն քի’մսին տէյիւ ա-
նա շակիրտլէրտէն հիշ պիրի սիւ”ալ էթմէ-
յէ ճէսարէթ էթմէտի. զիրա րապպ իտիյի-
նի պիլտիլէր: Թա’ամըն նիհայէթինտէ Յիսուս
Պետրոսա, “էյ Սիմօն իպն ի Յովսան, պէնի
սէվէ՞ր մի սին,” տէյիւ սիւ”ալ էթտի. օ տա-
խի “Պէլի եա րապպ, սէնի սէվտիյիմի սէն
պիլիրսին,” տէտի: Յիսուս անա “Գուզուլա-
րըմը օթլաթ,” պույուրտու: Յիսուս պու միւ-
քեալէմէյի իքի քէրրէ տահա թէքրար էթ-
տիքտէն սօնկրա, Պետրոսա պէշարէթ խըզ-
մէթինտէ էճէլի իլէ էօլմէյիպ, տիւշմէնկէրի
եէտիլլէ էօլտիւրիւլէճէյինի իմա էյլէտի:

Յիսուս քէնտիլնի իզհար էթմէք իչիւն Գա-
լիլէատա պիր տաղ թա’եին էթմիշ օլարագ

շակիրաւէր օրայա վարտըլար, վէ անը կէօ-
րինճէ անա սէճտէ գըլտըլար, պա՛ղըսը իսէ
շիւպհէ էթտիլէր: վէ Յիսուս եանլարընա
կէլիպ տէտի քի, “Մէմատա վէ զէմինտէ
պիւթիւն հիւքիւմէթ պանա վէրիլտի: Իմտի
կիտինիզ, ճիւմէ միլլէթլէրի շակիրա էտինիզ,
վէ անլէրի Փէտէր վէ Իպն վէ Բուհ իւլ Գուտ-
սըն իսմինէ վաֆթիզ էտինիզ. վէ սիզէ էմը
էթտիյիմ շէյլէրին ճիւմէսինի հըֆզ էթմէյի
անլէրէ թա՛լիմ էտինիզ. վէ իշթէ տիւնեա-
նըն նիհայէթինէ տէյին պէն տա՛”իմ էլ էվ-
գաթ սիզին իլէ պէրապէր իմ:”

38. 'Ո-ր-ճը, Մարկ. 16. 19, 20:

Ղուկ. 24. 44-53:

Գալիլեատա վուգու՛ պուլաճագ իզհարաթ
պիթմիշ օլարագ, շակիրաւէր Երուսաղէմէ
կէլտիլէր, վէ Յիսուս անլէրի օրատա պուլուպ
թէվրաթտա վէ փէյղամպէրլէրտէ քէնտի
հագգընտա պուլունան սէօզլէրի անլէրէ թէֆ-
սիր էյլէտի, վէ քիթապլարը անկլամագ իշիւն
զիհնլէրինի աշըպ, Քրիստոսա պէօյլէ էլէմ
շէքէրէք, էմվաթտան գըյամ էթմէք կէրէք
իտիյինի իրա՛է էյլէտի. վէ արթըզ Երուսա-
ղէմտէն պաշլայարագ ճիւմէ թա՛իֆէլէրէ
քէնտինին իսմինտէ թէվպէ վէ կիւնահլար
'աֆվը վա՛ղ օլունմալը իտիյինի իխպար իլէ,
պու խըզմէթի 'էօհտէլէրինէ թէվտի՛ էթտի,
անճագ քի Խօգարըտան գուվլէթլէ կիյտիլի-

լինճէյէտէյին Երուսաղէմտէ իգամէթ էթմէ-
լէրինի թէնպին էթտի: Պա՛տէհու անլէրի
ալըպ Զէյթուն տաղընա Բեթանիայա տօղրու
չըգարտը, վէ էլլէրինի գալտըրարագ անլէրէ
խայր տու՛ա էյլէտի: Վէ իչթէ պերէքէթ օ-
գումագտա իքէն, անլէրտէն այրըլըպ սէմա-
յա ՚ուրուճ էթտի, անլէր տախի անա սէճտէ
գըլըպ քէմալը մէսէրրէթլէ Երուսաղէմէ
'ավտէթ էթտիլէր, վէ տա՛րմ էլ էվգաթ
հէյքէտէ Ալլահա համտ ու սէնա էյլէմէքտէ
իտիլէր:

ԽԻԹԱՄ

Դ Լ Ա Վ Է

ՊԱՂԵՍՏԻՆ ՀԱԳԳՐՆԵՏԱ ԻԶԱՀԱԹ

Ա. ՃՈՂՐ-ՖԻՆՆ

1. Պաղեստինն քիչիւք պիտի տիյար օլուպ պոյու 53 վէ էնի 30 սա'աթ դատար տըր: Բապպըմըզ Յիսուսըն զէմանընտա պու տիյար Բօմալըլարըն թահթը թէսարրուֆընտա օլուպ, անըն իրտանըն զարպընտա պուլունան գըսմը Եէհուտիյէ, Սամարիա վէ Գալիլեա նամըյլէ իւչ էյալէթէ, վէ շարգընտա պուլունան գըսմը տախի Բերիա, Տէգափօլիս, Պաթանիա, Արանիթիա, Իթուրիա, Կալանիթիս վէ Թրախօնիթիս նամըյլէ Եէտի էյալէթէ թագսիմ օլունմըչ իտի: (Խարիթայա միւրաճա'աթ օլունա):

2. Թապի'ի ճօղրաֆիաճա Պաղեստինին շիմալտէն ճէնուպէ տօղրու միւմթէտ տէօրթ գըսմը վար տըր, պիրինճի, Ագ տէնիզ սահիլինտէ պուլունան էնկին օվալըգ Եէրլէր, Լքինճի, պու գըսմ իլէ իրտան վատիսի արասընտա պուլունան տաղըգ Եէրլէր, իւչիւնճիւ, իրտան վատիսի, տէօրտիւնճիւ, իրտան վատիսինին շարգընտա պուլունան տաղըգ Եէրլէր: Երուսաղէմ Լքինճի գըսմըն Եիւքսէք սէմթինտէ պուլունտըղը իչիւն էթրաֆ մահալլէրտէն օրայա տա'իմա յէփուր իտի, Եա-

խօտ Երուսաղէմտէն պաշտօնա Եկրլէրէ (մէսէ-
լա Երկրովա) Էնէն Խտի :

3. Իրտան նէհրի Լիբանանտա Հէրմօն տա-
ղընտան չըգար, պիր ազ աշաղըտա Մէրօմ
կէօլիւնէ տէօքիւլիւր, օրատան չըգըպ Գա-
լիլեա տէնիզինէ կէլիւր, վէ պուրատան տա
էօլիւ տէնիզինէ կիտիպ օրատա գարար գը-
լար : Մէնպա՛ը իլէ մունսապընըն արասը 31
սա՛աթլըգ եօլ տըր : Պու մէսաֆէնին օն պիր
սա՛աթլըգ գըամը Գալիլեա տէնիզինին շիմա-
լինտէ, վէ եիրմի սա՛աթլըգ գըամը մէգքիւր
տէնիզին ճէնուպինտէ վազը՛ տըր : Գալիլեա
տէնիզինին ճէնուպինտէ մէճրա՛ը վէք եը-
լանգավի օլուպ, թուլէն 70 սա՛աթ գատար
տըր :

4. Ս.գ տէնիզին սաթհընտան Գալիլեա տէ-
նիզինինքի 220, վէ էօլիւ տէնիզինինքի 400
մէթրօ գատար էնկին տիր : Գալիլեա տէնի-
զինէ թէպէրիյէ վէ Գեննեսարէթ տէնիզի
եա կէօլիւ իամլէրի տէ վէրիլիւր Խտի :

Բ. Էնուլի

5. Պալատէ մէգքիւր էյալէթլէրտէն Եէ-
հուտիլէր Իրտանըն զարպընտա Եէհուտիյէ
վէ Գալիլեատա, շարգընտա տախի Բերիատա
սաքին օլուրլար Խտի : Սամարիատա հիչ պու-
լունմաղլար Խտի, տիկէր վիլայէթլէրտէ տէ
թա՛իֆէլէրէ նիսպէթէն նուֆուզճա վէ պէլ-
քի տէ սայըճա ազալլիյէթտէ Խտիլէր :

6. Սամարիալար՝ Իսրայէլ հիւքիւմէթի մաղ-

ըուպ օըուպ էհալիսի Սշուրա էսիր կէօթիւրիււ
տիւքտէն սօնկրա, անլէրին եհերինէ Սշուր
տիյարընտան կէթիւրիւմիշ օլան մուհաճիւրլէ-
րին զիւրրիյէթի իտիլէր: Պունլար պիր ազ
վագըթ փութփէրէսթ եաշատըլար իսէ տէ,
պաշլարընա կէլէն պա՛զը Քէլաքէթլէրտէն օլ
տիյարըն Սլահընա ՚իպատէթ էթմէք նիյէ-
թինէ կէլիպ, Եհհուտիլէրտէն քէնտիլէրի
Եհհօվայա ՚իպատէթէ թա՛լիմ էթմէք իշին
պիր քեահին թալէպ էյլէտիլէր, վէ Եհհու-
տի այինլէրի իլէ քէնտիլէրին փութփէրէսթ-
լէք ՚ատէթլէրինտէն ՚իպարէթ պիր ուսուլը
՚իպատէթ իլէ Եհհօվայա խըզմէթ էտէրլէր
իտի: Պունլար Պապէլ էսարէթինտէն սօնկրա
օրատան տէօնէն Եհհուտիլէր իլէ տահա եա-
գըն պիր ՚ալագա փէյտա էտիպ խըսըմլըգ
տախի էթմէյէ պաշլատըլար: Ֆագաթ մու-
"ախխարէն Եհհուտիլէր շէրի՛աթ մուճէպինճէ
պու գարըշըգ գավմ իլէ միւսահէպէթտէն իճ-
թինապ էտինճէ, մապէյնլէրինէ ՚ազիմ ՚ատա-
վէթ կիրտի, վէ Սամարիալըլար այրը պիր հէյ-
"էթ օլարագ վէ ճէրիզզիմ տաղընտա այրը պիր
մա՛պէտ ինչա էտէրէք Եհհօվայա, էճտատա,
Մուսէվի թանղիմէ վէ մուգատտէս մահալլէրէ
սահապէթ էթմէք խուսուսընտա՝ Եհհուտիլէր
իլէ պիր շէտիտ րէգապէթէ պաշլատըլար: Պուն-
լար ասըլ հէյքէլ Երուսաղէմտէքի օլմայըպ,
իլա ճէրիզզիմ տաղընտա քէնտիլէրին եափ-
մըշ իտիլէրի մահալ օլմասը իտտի՛ասընտա
իտիլէր: Անլէրին պու ՚ատավէթի Էֆէնտի-

միզին զէմանընատէք սիւրիւպ կէլտի, վէ վազթ ը մէգքիւրտէ Սամարիալըլար իլէ Եհ-հուտիլէր հիչ պիր ճիհէթլէ եէքտիկէրի իլէ իխթիլաթ էթմէզլէր իտի: Գալիլեալըլար պայ-րամտա Երուսաղէմէ չըգըպ էնմէք սըրասըն-տա Սամարիա իչինտէն տէյիլ, իլլա Բերիա-յա կէչիպ օրատան Եօլճըլըզ էտէրլէր իտի:

7. Ֆէրե-Էիւր Եհհուտիլէր արասընտա միլլի-յէթլէրինի տա՞ իմա գատիմ շէքլտէ սագլա-յըպ, էճնէպի միլլէթլէրին թասավվուր վէ 'ատէթլէրինին քէնտիլէրին արասընա կիրմէ-սինէ քիւլլիյէն մուխալէֆէթ էտէն պիր Փըր-գա իտիլէր: Իսքէնտէր ի 'ազիմին ֆիւթու-հաթընտան սօնկրա դարպի Ասիատա լիսանը 'ումումի հալինէ կէլմիշ օլան Եունանիճէյէ պունլար Եիւզ վէրմէյիպ՝ Արամի լիսանընը իսթի՛մալ էտէրլէր, վէ Եունան ֆէլէֆէսի իլէ թասավվուրաթընը գաթ՛իյէն ըէտտ է-տէրլէր իտի: Գատիմ Եհհուտի քիթապէ-թինէ պիւթիւն գուվվէթլէ Եափըչըպ, Քի-թապը Մուգատտէսին իւզէրինէ էճտատըն ըիվայաթընը տախի 'իլավէ էտէրէք, իքիսինի պիրլիքտէ պիլա ֆարգ տիւսթուր իւլ 'ամէլ տէյիլ գապուլ էտէրլէր իտի: Պու էճտա-տըն ըիվայէթլէրի Պապէլ էսարէթինտէն 'ավ-տէթտէն սօնկրա գուհուր էթմիշ օլան պէօ-յիւք մու'ալլիմլէրին մէզհէպի պահսլարընտան վէ ֆէթվալարընտան 'իպարէթ իտի: Ֆէրի-սիլէր պունլարը տախի Քիթապը Մուգատ-տէս կիպի միւհէմ սայարլար իտի: Էֆէն-

տիմիզին զէմանընտա ֆէրիսիլէր թէտէննի էթմիշ օլարագ, շէրի'աթըն անճագ հարֆընա ետփըշուպ, անըն տէրունի վէ բուհանի մա'նասընտան քիւլիյէն պի խապէր իտիլէր, վէ հէր նէ գատար սուրէթ ի զահիրէտէ էհլ ի թագավա կէօրիւնմէյէ չալըշըրլար իտի իսէ տէ, էվսաֆը զաթիյէլէրի 'ալ էլ 'ումուլմ զայր ի մէմտուհ իտի:

8. Մարտիկէր Եհնուտիլէր արասընտա ֆէրիսիլէրէ մուղայիր պիր ֆըրգա օլուպ, պունլար Եունանի լիսանընա վէ մէտէնիյէթինէ հիւսնի թէվէճճիւհ կէօսթէրիլէր, վէ էճտաաըն տախի ըիվայաթընը տիւսթուր իւլ 'ամէլ տէյիւ գապուլ էթմէզլէր իտի: Քիւլթիւպ ի Մուգատտէսէյէ կէլինճէ, Մովսէսին պէշ քիթապընըն նուֆուզընըն տիկէր քիթապլարտա օլմատըզընը իտտի'ա էտէրլէր իտի: Թա'լիմաթճա ֆէրիսիլէր բուհանի մախլուգաթըն մէվճուտիյէթինէ, գըյամէթ իւլ էմվաթա վէ լաեէմութլըզա ինանըր իքէն, սատուգիլէր անլէրի ինքեար էտէրլէր իտի, վէ թագտիրի իլահիյէ նազարէն ինսանըն իրատէ ի ճիւզ'իյէսինէ ֆէրիսիլէրին վէրտիյինտէն զիյատէ էհէմմիյէթ վէրիլէր իտի: Ֆէրիսիլէր 'ումուլմ ճէմա'աթ արասընտա, սատուգիլէր իսէ քեահինլէր կիւրուհը մէյանէսինտէ զիյատէ նուֆուզը իտիլէր տէյիւ կէօրիւնիւյօր: Հիւսնի ախլագ խուսուսընտա սատուգիլէր ֆէրիսիլէրտէն տահա կէվշէք իտիլէր:

9. 'ի-նէ՛ս Ֆէրիսիլէրին օգումը թագըմը օլուպ, պունլար Քիւթիւպի Մուգատտէսէյի իսթինսախ վէ անը ճէմա'աթա թա'լիմ վէ թէֆսիր էթմէք իշիլէ մէշղուլ իտիլէր: Պապէլ էսարէթինտէն 'ավտէթ էթտիքտէն սօնկըա փէյղամպէրլէրին մէվզը'ինի պունլար իհրազ էտիպ, էճատտըն ըիվայաթը թէսմիյէ օլունան նիզամաթ պունլարըն թէ'լիֆքէրտէսի տիր: Պու նիզամաթ Միշնա վէ Կիմարա նամըյէ իքի ճիլտ օլուպ, իքիսինէ պերլիքտէ թալմուտ տէնիլիր:

10. Հէրօթէնէր պիր փօլիթիգի Ֆըրգա օլուպ, Հերովզէս խանէտանընըն թարաֆտարը իտիլէր: Պէօյիւք Հերովզէս նէսէպճէ էսօմի օլուպ փութփէրէսթ իտի, վէ Պաղեստին հիւքիւմէթինին պաշընա կէչտիյինտէ, Եհնուտիլիյի ըէսմէն գապուլ էթտի իսէ տէ, թապի'աթ վէ էթվարճա կէրէք քէնտի վէ կէրէք զիւրրիյէթի փութփէրէսթ գալտըլար: Հերովզէսին վէֆաթընտա հիւքիւմէթի թագսիմ օլունուպ օղուլլարընտան պա'գըլարը ըէ'իս էր ըուպ' նամըյէ անլէրտէ իճրա ի հիւքիւմէթ էթտիլէր, վէ ճիւմլէսի տէ փէտէրլէրի կիպի զալիմ վէ հիւսն ի ախլագտան պիպէհրէ իտիլէր: Հէրօտէսիլէր իշթէ պու խանէտանըն թարաֆտարը օլուպ, հէր նէ գատար Եհնուտի իտիլէր իսէ տէ, փութփէրէսթիյէ փէք մա'իլ վէ Եագըն օլարագ, միլլէթի տախի օրայա չէքմէյէ ճէհտ էտէրլէր իտի, վէ տիյանէթ իլէ ախլագիյէթտէ

սօն տերէճէ կէվչէք խտիլէր : Պուսլար մէզ հէպճէ իհթիմալէն գըսմէն սատուգիլէրտէն վէ գըսմէն տախի Փէրիսիլէրտէն խտիլէր :

11. Կէօրի-+ճի-լէր փօլիթիգի եա մէզհէպի պիր Փըրգա օլմայըպ, պիր նէվ՝ թահսիլաթ մէ՛մուրլարը խտիլէր : Բօմատա պիր թագըմ՝ գէնկիլէր միւզայէտէ թարիգիյլէ էյալէթլէրին վէրկիլէրինի իլթիզամ էտէրլէր իտի, վէ քէնտիլէրին մասլահաթ կիւզարլարը վասըթասըյլէ էյալէթլէրտէ եինէ միւզայէտէ թարիգիյլէ իսթէյէն Փէրտլէրէ անլէրի քեարըյլէ սաթարլար իտի : Պու սօն միւլթէգիմլէր միւմ քին ի մէրթէպէ չօգ գազանճ էթմէք իչիւն էհալիյէ չօգ զատը էտէրլէր իտի, վէ Բօմատաքի աղալարը տա քէնտիլէրէ արգա օլուրլար իտի : Իմտի Եէհուտիլէր կէօմրիւքճիւլէրտէն՝ զատտար օլտըզլարը, վէ քէնտիլէր Եէհուտի օլարագ պու զուլմը պիրատէրլէրի օլան Եէհուտիլէրէ եափտըզլարը, վէ անը տա պիր էճնէպի գուվվէթ վասըթասըյլէ էթտիքլէրի իչիւն սօն տերէճէտէ իքրահ վէ նէֆրէթ էտէրլէր իտի :

Գ. Պա՛ղը 'առիլէրի

12. Եէհուտիլէրին 'ատէթլէրի էզ ճիւմլէ չիմտիքի Սիւրիա էհալիսիլին 'ատէթլէրինէ պէնկզէր իտի : Պու ճիւմլէ իլէ տէ ինճիլին պա՛ղը գըսմլարընըն անկլաչըլմասը իչիւն աթի իւզ զիքը 'ատէթլէրին զիքրի լազըմ կէլիւր :

Թա՛ամ վագթընտա սօֆրայա օթուրանլար

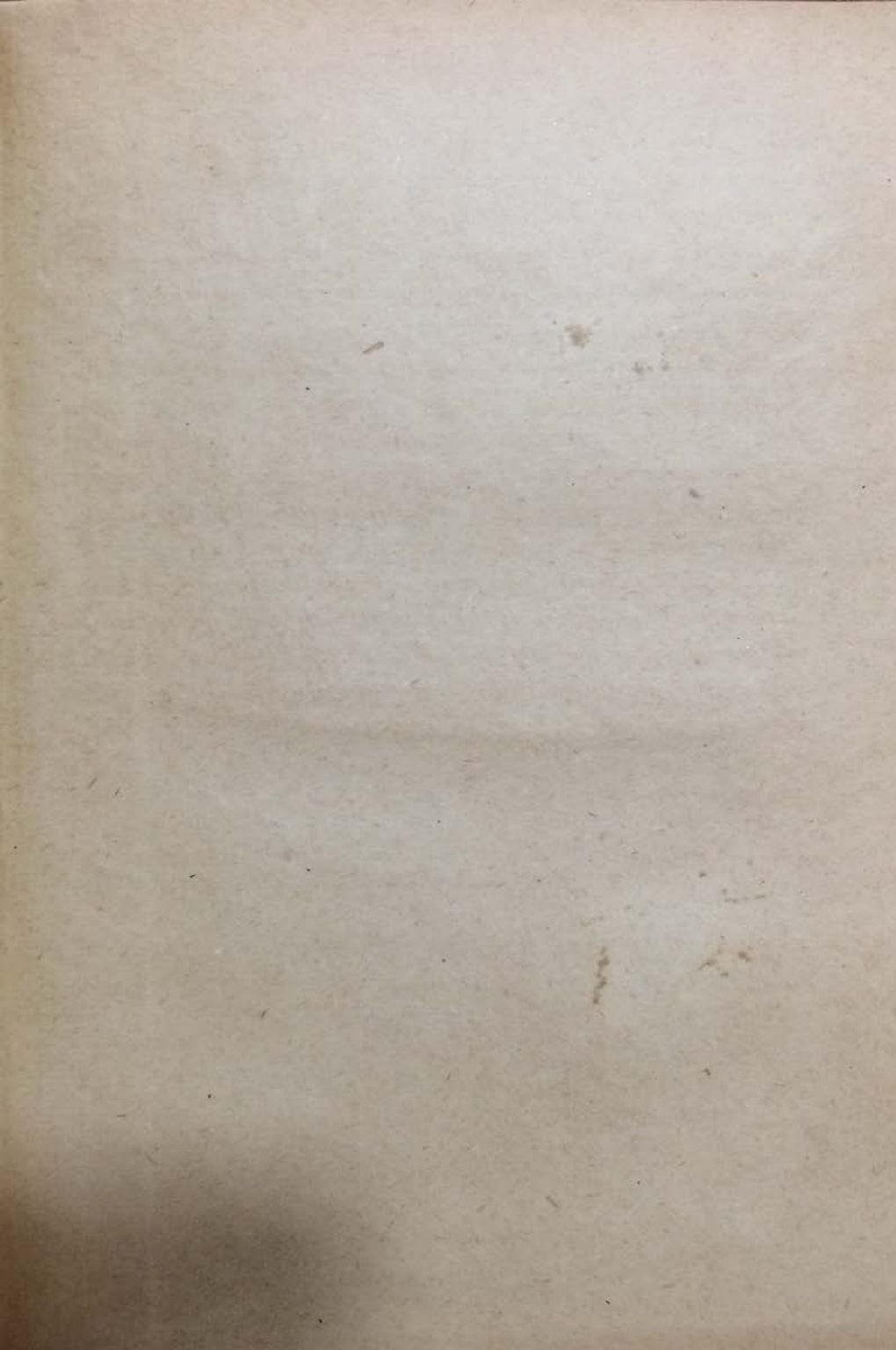
սօլ թարաֆլարը իւզէրինէ եէրէ եասլանըպ,
այագլարընը կէրիյէ տօղրու ուզատըրլար իտի:

Թա՛ամտա չօգ գաչըգ իսթի՛մալ էթմէյիպ՝
էլէրիյէ լօգմա գալտըրտըգլարընտան, թա-
՛ամտան էվվէլ էլէրինի եըյգամալարը լա-
զըմ իտի:

Այագ գապլարը Ֆրանչիսկեան պիրատեր-
լէրին կիտիքլէրի կիպի օլարագ այագլարը-
նըն եիւզիւ աչըգ օլտըղընտան, վէ չօրապ
տախի գուլլանմատըգլարը սէպէպտէն պիր
խանէյէ կիրտիքլէրինտէ այագլարընը եըյգա-
մաղա չօգ միւնասէպէթլէրի վար իտի:

Տիւյիւնլէրտէ նիքեան կէլինին խանէսինտէ
օլուր իտի, վէ մու՛ախխարէն կիւվէյի կէլինի
քէնտի խանէսինէ կէօթիւրիւր իքէն, կէլի-
նին տօսթլարընտան պիր թագըմ պաքիրէ-
լէր պէրապէր կիտերլէր իտի:

İBB Atatürk K tapl đı

* 1 4 0 5 6 1 *

